

PIENVILJELYSVALTAISTA MAATALOUTTA

Kasiniemen maatalouden alku

Vielä uuden ajan alussa Kasiniemi oli Hollolan eränkäyntialuetta, eikä siellä tiedetä silloin olleen vakinaista asutusta. Ensimmäinen uudisasukas saapui Vesijaon kylästä 1500-luvun jälkipuoliskolla ja asettui asumaan Vesijakojärven pohjoisrannalle paikalle, missä nykyisin sijaitsee Multatöyry.

Kaikki alkoi kasken kaadolla. Työvälineet olivat alkeellisia – sahaakaan ei tunnettu ennen kuin 1800-luvulla – mutta avuksi otettiin tuli. Kaskitalonpoika kaatoi kirveellä metsän maahan, poltti kuivuneen ryteikön seuraavana keväänä ja kylvi tuhkaiseen kaskimaan rukiin tai nauriin. Arvioidaan, että kaskirukiin sato oli keskimäärin 750 kiloa hehtaarilta. Se oli silloin runsas sato, vaikkakin se nykyiseen 3500 kilon keskisatoon verrattuna tuntuu kovin vaatimattomalta.

Mutta kaskimaan tuhkasta saama kasvuvoima hyytyi pian. Viimeistään kolmen vuoden kuluttua oli vaihdettava uuteen paikkaan, eikä takaisin kannattanut palata ennen kuin 20-30 vuoden kuluttua. Kaskikulttuuri sitoi tavattoman paljon maata, ja kun väestön määrä kasvoi, raja tuli vastaan. Kaskiviljely alkoi siitä syystä väistyä peltoviljelyn tieltä 1800-luvun jälkipuoliskolla, ja vuonna 1910 enää 2 % Padasjoen viljasadosta korjattiin kaskimailta. Kasiniemen viimeinen kaski poltettiin Pukkisuon ja Pukkikallion välisessä maastossa vuonna 1920. Kaskikulttuurin jäljet näkyivät metsissä kuitenkin paljon pitempään.

Sukupolvesta toiseen raivattiin peltojakin. Ansion kartanon isojakokartta osoittaa, että pääosa niistä kovan maan pelloista, joita Kasiniemeen koskaan syntyi, oli raivattu jo vuoteen 1840 mennessä. Lähinnä suopeltoja ”otettiin ylös” myöhempiäkin aikoina. Rukiin, ohran ja kauran ohella kasvatettiin muun muassa pellavaa ja hampua, mutta pelloheinää ei viljelty.

Kotieläinten talvirehu kerättiin niityiltä luonnonheinänä. Harva niitty oli täysin luonnonvarainen, sillä niitytkin olivat syntyneet ajan saatossa ihmiskäden työn tuloksena. Puuttomat niityt olivat arvossaan, arvokkaampia kuin puiseva metsä. Suomen niittyjen pinta-ala oli vuonna 1880 1,6 miljoonaa hehtaaria. Vuonna 1930 niittyjä oli jäljellä vielä 0,5 miljoonaa hehtaaria. Kasiniemessäkin niitä oli 101 hehtaaria, miltei yhtä paljon kuin peltoja. Niittyjen tuottama heinäsaato oli kuitenkin sekä määrältään että ravintoarvoltaan heikko. Satoisamman ja ravinnerikkaamman pelloheinän viljely alkoi Ansiossa 1870-luvulla, mutta luonnonheinääkin kerättiin vielä pitkään. Vähitellen siitä kuitenkin luovuttiin, ja niityt hävisivät.

Kesäaikana kotieläimet löysivät ravintonsa metsästä. Aitoja ei aluksi pystytetty, ja jos joku halusi suojella peltojaan vapaana kulkevalta karjalla, hänen tuli itse aidata omat peltonsa. Vasta 1800-luvun jälkipuoliskolla laki muuttui niin, että aitausvelvollisuus siirtyi karjan omistajalle. Metsien laidunkäyttö oli haitaksi metsän uudistamiselle. Niinpä kun Multatöyryssä käynnistettiin vuonna 1933 suuri kuusenistutus-hanke, valtio asetti metsänparannuslainan ehdoksi, että metsälaiduntaminen alueella lopetetaan. Vähitellen metsälaitumet korvattiin viljelyslaitumilla, joitten rehusato on

Rukiin leikkuuta Ansion Vanhakartanon sivutilalla vuonna 1919. Työssä 30 henkilöä. Kuvassa näkyvä upouusi päärakennus paloi vuonna 1920. Rannat ja järvellä häämöttävä Rummetinsaari olivat lähes puuttomia (Mirja Hakkilan kokoelmasta).

ravitsevampaa ja määrällisesti moninkertainen. Kasiniemenkin perinnemaisemaan kuuluneet metsälaitumet ja hakamaat riukuaitoineen ja portteineen ovat hävinneet ajat sitten.

Kasiniemen mylly

Kasiniemenkoskessa eli Myllykoskessa, jonka putouskorkeus on 1,99 metriä, oli ollut mylly jo 1700-luvulla, mutta se oli tuhoutunut tulipalossa. Vuoden 1840 isojaon yhteydessä myllylle varattiin kosken oikealta rannalta Ansion rälssin ja Ämmätsän rälssin yhteisomistukseen myllärin tonttimaa. Bernt Schildt rakennutti tontille kahden kiviparin tullimyllyn, joka palveli myös torppareitten jauhatustarpeita. Uuden myllyn alkuaikojä varjosti järkyttävä onnettomuus, kun veden pyörittämä koneisto ruhjoi mylläri Antti Forstenin kuoliaaksi.

Mylly joutui 1870-luvulla uhan alaiseksi, kun joukko talonpoikia käynnisti hankkeen ”Wehkajärven selän alentamiseksi” saadakseen vesijättömaata ja uutta peltoa. Hankkeen puuhamiehet omistivat maita lähinnä järven pohjoispuolella, vastustajat taas eteläpuolella. Aktiivisin vastustaja oli Bernt Schildt, joka katsoi suunnitelman tuhoavan myllyn toimintamahdollisuudet. Kihlakunnanoikeudessa vastustajat katsoivat haitat paljon hyötyjä suuremmiksi. Bernt Schildt esitti mittavan korvauslaskelman, jonka mukaan kasiniemeläiset joutuisivat jauhatuksen päättyessä käymään etäällä sijaitsevilla Arrakosken tai Wihavuoden myllyissä, Ansio menettäisi 930 vil-

jatynnyristä kertyvät jauhatustulot ja kalarikkaista vesistä saatava saalis pienenesi. A. O. Regnell Ämmätsän kartanosta esitti niinkään suuren korvausvaatimuksen. Loppujen lopuksi kuivatushankkeesta luovuttiin, ja Vehkajärvi säilyi koskemattomana.

Myllyrakennus uudistettiin vuonna 1920, jolloin Padasjoella toimi kaikkiaan yhdeksän pientä vesimyllyä. Hämeen läänin maaherran päätöksessä määrättiin, että ”myllylaitokseen saa johtaa vettä patoon tehdyn kahden 0,85 metriä leveän aukon kautta”. Samassa päätöksessä varattiin vedenkäyttöoikeus myös puutavaran uittoruuhelle sekä Ansion sahalaitokselle, joka sai käyttövoimansa saharuuhien alapään vesirattaasta. Vanha karttapiirros osoittaa Kasiniemenkosken laitamille kohonneen rakennuskannan vuonna 1924. Kartalla näkyy nyt jo hävitetty Pyhäoja, jonka Kasiniemen miehet olivat aikaisemmin eräänä pyhäpäivänä kiireessä kaivaneet tulvatuhojen uhatessa. Pyhäojan läpi virtasi keväisin niin paljon vettä, että kala pystyi sitä pitkin nousemaan.

Kasiniemen myllyssä jauhettiin ruista, ohraa ja kauraa. Sen sijaan vehnä, jota ennen kasvatettiin vain vähän, jauhettiin Palsan myllyssä. Koska vilja säilyy jyvänä paremmin kuin jauhona, kerralla jauhettiin vain muutaman viikon tarpeeseen. Myllyssä käytiin vuoden mittaan useaan otteeseen, jotteivät jauhot päässeet härskiintymään. Myllyn toiminta päättyi 1950-luvulla.

Ansion meijeri

Maidosta tuli 1800-luvulla Kasiniemen viljelijäin kärkituote. Torpparit tuottivat sitä ensisijassa lähiruuksi, mutta kartanossa tuotanto oli niin suuri, ettei se mahtunut omaan kylään, vaan se oli toimitettava kulutuskeskukseen. Esteenä oli kuitenkin keho tieverkko.

Koska maitoa ei voinut pitkiä matkoja kuljettaa, Ansion kartano perusti Kasiniemenkosken vesivoiman varaan oman meijerin. Siinä ei ollut mitään ihmeellistä, sillä Padasjoella oli tuohon aikaan peräti yhdeksän kylämeijeriä, myös Vesijaon ja Toritun kylissä. Kun maito kirnuttiin voiksi, alkuperäisen raakamaidon massasta jäi jäljelle vain 4 %, ja samalla säilyvyyskin parani. Tuote saatiin markkinoille kehojenkin kulkuyhteyksien takaa.

Vuonna 1905 maidon markkinatilanne koheni, kun Arrakoskelle perustettiin Padasjoen Osuusmeijeri. Se alkoi ostaa pois kilpailevia kylämeijereitä. Siihen joukkoon joutui myös Ansion meijeri. Se sai kyllä jatkaa toimintaansa, mutta vain supistettuna kuorinta-asemana. Sen ainoaksi tehtäväksi tuli erottaa eli kuoria maidosta kerma, joka toimitettiin hevoskyydillä ja osaksi soutuveneelläkin Arrakoskelle.

Vuonna 1920 Arrakosken Osuusmeijerille saatiin oma kuorma-auto, ja tieyhteyskin oli parantunut. Kävi mahdolliseksi toimittaa maito sellaisenaan meijerille, eikä kuorinta-asemaa enää tarvittu. Siitä lähtien viljelijät saattoivat luovuttaa raakamaidon suoraan meijerille niin pitkään kuin Kasiniemessä karjataloutta harjoitettiin.

Omavaraisia pienviljelmii

Viime sotien aikana ja vielä vuosia jälkeenpäinkin kansanhuoltolaitos huolehti siitä, että ravintoa riitti kaikille, kaupunkilaisillekin. Sitä varten maataloustuottajille ase-

Ojalan väkeä heinänteossa. Henkilöt vasemmalta: Konrad, Anna, Elvi, Heino ja Henriikka (Veikko Ojalan kokoelmasta).

tettiin tiukkoja luovutusvelvollisuuksia. Niitten noudattamista valvoessaan Padasjoen kansanhuoltolautakunta keräsi jokaisen tuottajan pelloista ja kotieläimistä pikkumaisen tarkan tietokannan. Kyläkirjan tämä luku perustuu paljolta vuonna 1948 laadittuun viimeiseen viljelijäluetteloon. Silloin oltiin jo lähellä rauhanajan oloja, maatalouden tuotanto oli saavuttanut sotia edeltäneen tason ja Karjalan evakotkin olivat päässeet asettumaan nykyisille asuinsijoilleen.

Lähes jokainen kasiniemeläinen eli läheisessä kosketuksessa maanviljelyyn, joko tilanomistajaperheen jäsenenä tai palkollisena. Koivu Oy oli kyllä vuodesta 1934 lähtien tuonut kylään kymmeniä työpaikkoja ja piristysruiskeen seutukunnan taloudelle, mutta perusasetelma ei ollut kuitenkaan paljonkaan muuttunut. Yhtään pientä perhevilmää ei ollut sen vuoksi lopetettu. Pienviljelyyn pohjautuva omavaraisalous oli voimissaan.

Kasiniemessä oli 32 viljelijää. Heidän hallussaan oli yli 120 ha peltoa. Siitä 35 ha oli leipäviljalla, jota kasvatettiin jokaisella tilalla. Leipävilja-ala oli Ansiossa 14 ha, Multatöyryssä 4 ha, Porkkolassa 2 ha sekä Viitaniemessä, Aholassa ja Soukkiassa kussakin runsaat 1 ha. Muilla tiloilla rukiin, ohran ja vehnän yhteenlaskettu kasvatusala jäi alle hehtaarin, useilla alle puolen hehtaarin. Eniten viljeltiin ruista, etupäässä syysruista, mutta jonkin verran myös juhannusruista, jonka kylvöä edelsi maan kesannointi alkukesän ajan.

Kauraa kasvatettiin ensisijaisesti kotieläinten rehuksi, eikä sitä luettu leipäviljaksi. Kauran viljelyala oli Kasiniemessä yhtä suuri kuin muitten viljojen yhteensä,

kaikkiaan 34 ha. Kuten leipäviljaakin, myös kauraa kasvatettiin 32 tilalla. Kauran viljelyala oli Ansiossa 15 ha, Multatöyryssä 3 ha, Porkkolassa ja Viitaniemessä 2 ha sekä Ojalassa, Aholassa ja Kolulassa 1 ha. Kauraa kasvatettiin erityisesti suopelloilla. Sato korjattiin kaikista viljoista viimeisenä syksyllä.

Kasiniemen heinäpeltojen kokonaisala ei ilmene kansanhuoltolautakunnan seurantatiedoista, sillä vain suurimmat tilat olivat heinäluovutusvelvollisia. Lautakunnan pöytäkirjoista kuitenkin selviää, että heinäpeltoja oli Ansiossa 16 ha, Kuressa, Lauhalahdessa, Multatöyryssä ja Porkkolassa 4 ha, Kolulassa 3 ha ja Soukkiossa 2 ha. Noilla seitsemällä tilalla peltoheinän viljelyala oli yhteensä 33 ha. Muitten tilojen heinäpelloista ei ole merkintöjä, mutta tilastoimattomia heinäpeltoja lienee ollut yli 20 ha. Missä pientilan omat pellot eivät riittäneet heinäntarvetta tyydyttämään, siellä niitettiin isomman tilan puolelta jatkeeksi luonnonheinää pellonpientareilta, ojanreunoilta ja tienvarsilta.

Myös peruna ja juurekset kuuluivat kasiniemeläiseen ruokavalioon. Niitä viljeli jopa 38 taloutta, joukossa omaa maata omistamattomiakin kuten Ansion kartanon työväki. Perunan viljelyala ei ollut kuitenkaan suuri: Multatöyryssä 0,8 ha, Porkkolassa 0,3 ha sekä Aholassa ja Annaniemessä 0,2 ha. Kaikkialla muualla, Ansiossakin, ala jäi pienemmäksi. Koko kylässä perunamaita oli yhteensä vain 5 ha. Se ei ollut paljon, sillä kun esimerkiksi Seppälä vuosikymmeniä myöhemmin ryhtyi sopimusviljelytilaksi, se yksin kasvatti hiekkamaillaan perunaa 4 ha:n alalla. Peruna käytettiin lähtökohtaisesti ihmisravinnoksi, mutta alamittaiset ja heikkolaatuiset syötettiin yleensä lehmille.

Kasiniemen perheviljelmien pellot eivät kuuluneet valtakunnan kermaan. Vaikka kiviä olikin poistettu sukupolvien ajan, ne kiusasivat viljelijää yhä. Suopeltoja taas vaivasivat märkyys ja halla, ja avo-ojat supistivat hyötyalaa. Peltokuviot olivat pienikokoisia ja muodoltaan epämääräisiä, ja pusikot varjostivat niitten reunamuksia. Tämä kaikki hidasti työntekoa ja heikensi satoja, jotka nykymittapuun mukaan olivat peräti vaatimattomia. Mutta karaistunut ja sitkeä väki oli pienestä pitäen tottunut selviytymään vaikeissakin oloissa. Se tunsu luonnonilmiöt, ja isiltä perittyjen oppien turvin se osasi ajoittaa toimensa oikein. Ja kun syksyn sato oli korjattu ja syntyi luppoaikaa, miehet siirtyivät hevosineen talviseen metsään, missä työ oli monesti vieläkin rankempaa.

Hevonen oli korvaamaton

Maanviljely oli 1940-luvun lopussa hyvin työvoimavaltainen elinkeino. Työ tehtiin lihasvoimalla, ihmisen ja hevosen. Ainoastaan Ansiossa oli traktori, sekin teholtaan ja lisälaitteiltaan puutteellinen.

Maatalous- ja metsätyöt olivat täysin hevosen varassa. Hevonen oli korvaamaton. Talonpoikaisessa kulttuurissa hevonen kuului miesten maailmaan. Ympäri vuoden se oli niin isännän kuin renginkin uskollisin työtoveri, ja siksi se oli etuoikeutetussa asemassa tuotantoeläinten joukossa. Se sai osakseen erityistä huolenpitoa, ja sitä ruokittiin parhailla heinillä. Jotta se pysyisi iskussa, sille syötettiin myös kauraa, varsinkin jos edessä oli raskaita metsätöitä. Iso osa peltojen sadosta kului hevosten ruokintaan, mutta muuta vaihtoehtoa ei ollut.

Heinäväkeä Porkkolassa 1950-luvulla. Vasemmalta Eevert Salonen, Eenokki Mäntylä ja Jussi Hupanen (Kalle Salosen kokoelmasta).

Salosen veljekset Matti (vasemmalta), Kalle ja Pekka luonnonheinää niittämässä Leppä-
mäessä 1980-luvulla (Pekka Salosen kokoelmasta).

Suomenhevosia Multatöyrynlahden rannassa (kuva Rainer Schildt).

Vuoden 1948 lopussa Kasiniemessä oli 40 työikäistä ja 6 nuorta hevosta. Joukossa oli Karjalan evakkoja ja kotiin palanneita sotaveteraaneja. Varsat mukaan lukien hevosia oli Ansiossa 8, Multatöyryssä 3 sekä Aholassa, Kolulassa, Lauhalahdessa, Ojalassa, Partinkivessä, Porkkolassa, Satamaniemessä, Seppälässä, Soukkiossa, Viitaniemessä ja Virranpajussa 2 hevosta kussakin. Yhden hevosen tiloja oli kaikkiaan 13. Ne pienviljelijät, joilla ei hevosta ollut, turvautuivat tarvittaessa lainahevoseen. Hevospäivän he kuittasivat vastineeksi tekemällään jalkapäivällä.

Tuotantosuuntana karjatalous

Pääosa peltojen ja laidunten sadosta jalostettiin maidoksi. Jokainen maatila, koostaan riippumatta, oli maidontuottaja. Sellaisia oli Kasiniemessä vuonna 1948 peräti 50, joukossa tilattomiakin lehmänpitäjiä. Tavoitteena oli omavaraisuus. Joissakin taloissa, kuten Multatöyryssä, jalostusastetta nostettiin toimittamalla maito markkinoille voiksi kirnuttuna.

Kylässä oli 118 lypsylehmää, 1 sonni, 40 alle kaksivuotista hiehoa ja 58 vasikkaa. Ansiossa oli 20 lypsävää, Multatöyryssä 7, Kolulassa ja Porkkolassa 5 sekä Aholassa, Soukkiossa, Viitaniemessä ja Virranpajussa 4. Kolmen lypsylehmän tiloja oli 6, kahden lypsylehmän tiloja 12 ja yhden lypsylehmän tiloja 25.

Nautakarja samoin kuin lampaat, siat ja kanat olivat naisväen vastuulla. Karjanhoito oli työtä vuorotta. Lypsylle mentiin aamuvuoruhoidon aikaan ja

Kasiniemen lehmät olivat vuosikymmenten ajan LSK-rotua (kuva Pentti Hakkila).

uudelleen illan suussa, pyhänä ja arkena vuoden jokaisena päivänä. Jos maito vietiin meijeriin, tonkat oli vielä toimitettava jäävedessä jäähdytettynä maantien varteen maitolaiturille meijerin autoa odottamaan.

Kaikki lehmät olivat maatiaisrotua. Suuremmilla tiloilla ne kuuluivat jalostettuun LSK-karjaan, mutta pienillä tiloilla rotukriteerit eivät välttämättä täyttyneet. Karjalan evakot olivat tuoneet mukanaan ISK-rotuisia lehmiä, jotka kuitenkin pian sulautuivat paikallisiin kantoihin. Karjaa jalostettaessa tavoitteina olivat suuri maidontuotos ja korkea rasvapitoisuus, kun taas nykyisin keskeisenä pidettyyn valkuaispitoisuuteen ei vielä kiinnitetty huomiota. Nykypäivään verrattuna lypsylehmän vuosituotos oli pieni, mutta toisaalta lehmät säilyivät pidempään tuotantokelpoisina. Niitä ei ajettu enneaikaisesti loppuun.

Vaikka karjatalouden asema oli kiistaton, ohessa kasvatettiin muitakin tuotantoeläimiä. Vuoden 1948 päättyessä Kasiniemessä oli karitsat mukaan lukien 134 lammasta. Kolulassa oli 12, Ansiossa 10, Porkkolassa 8, Viitaniemessä 7, Multatöyryssä 6, sekä Ojalassa, Soukkiossa ja Virranpajussa 5 lammasta. Niitä pidettiin sekä lihan että villan vuoksi. Hankaluuksia tuotti laidunmaitten aitaaminen. Koska piikkilanka-aidat eivät lampaista pidätelleet, oli pystytettävä entisaikojen tapaan riukuaitoja. Siksi kaikkialla Suomessa lampaat vietiin tilaisuuden tarjoutuessa mielellään kesäksi saareen, eivätkä ne heikkoina uimareina uskaltaneet sieltä karata. Kasiniemessä näin meneteltiin Porkkolassa, jonka lampaat saivat viettää kesänsä Vesijokojärven

Mustan-Jussinsaarella. Ansion lampaita taas oli aikanaan laidunnettu Vehkajärven Vuohisaarella, mutta enää ei niin tehty.

Sikatalous ei ollut Kasiniemessä kovin tärkeä. Emakkoja ja yli kuuden kuukauden ikäisiä lihotussikoja oli yhteensä ainoastaan 18, niistä 8 Ansiossa. Porsaita syntyi kerrallaan runsaasti, ja siksi niiden määrä vaihteli suuresti vuodenajan mukaan.

Kanojakaan ei ollut paljon, koko kylässä yhteensä vain 172. Ansiossa kanoja oli 50, mylläri Sieväsellä Kivelässä 13, Aholassa ja Multatöyryssä 10 sekä Vainiolassa 9. Monilla tiloilla kanat saivat kesäaikaan käyskennellä vapaasti pihalla, tai ainakin ne pääsivät halutessaan verkkoaidalla suojattuun ulkotarhaan. Joskus kettu tai kanahaukkakin saattoivat napata oman osuutensa. Munatuotos jäi paljon nykyistä pienemmäksi, ja sähköttömillä tiloilla se saattoi talven pimeydessä tyrehtyä kokonaan. Mutta ne olivat vapaan kanan luomumunia.

Kasiniemen yhteislaidun

Sota-ajan kokeneet pyrkivät omavaraisuuteen, mutta pienimmillä tiloilla ei riittänyt hakamaata edes yhden lehmän laiduntamiseen. Siksi kymmenen pienviljelijää teki syyskuussa 1945 Padasjoen maanlunastuslautakunnalle esityksen yhteislaitumen perustamisesta Kasiniemeen.

Lautakunta hyväksyi ehdotuksen, ja vuonna 1946 valtio osti Multatöyryltä vapaaehtoisella kaupalla 7,5 hehtaarin laajuisen alueen, jonka ääripäissä olivat Pukki-suon ja Jänislinnansuon pellot ja niiden välissä metsää. Pelloista tuli yhteislaitumen ydinalue, ja myös metsäinen osa hakattiin avoimeksi laitumeksi.

Valtio alisti yhteislaitumen hallinnoinnin Itä-Hämeen maanviljelysseuralle. Laitumen käyttäjistä koottiin hoitotoimikunta, joka huolehti käytännön töistä: aitaaminen, ojien kunnostus, suopeltojen kyntäminen, laidunheinän kylväminen ja lannoittaminen. Menot katettiin käyttäjiltä perityillä laidunmaksuilla sekä suopeltojen tuottaman heinän pystykaupalla.

Ainakin seuraavat henkilöt käyttivät laidunta hyväkseen: Maire Alenius, Aino Annaniemi, Vilma Hupanen, Elina Järvinen, Olga Järvinen, Edit Suontaus, Elsa Virtanen ja Elsa Ylinen. Yhteislaitumen ansiosta he saivat mahdollisuuden pitää lehmää ja tuottaa maitoa, mutta se maito oli kovan työn takana. Matka kotoa laitumelle oli toista kilometriä, ja se oli taivallettava edestakaisin aamuin ja illoin. Paluumatkalla maito tuotiin tonkassa polkupyörän tarakalla tai käsikärryillä kotiin jäähdytettäväksi, ja matkalle sattui yksi ja toisille kaksikin jyrkänpuoleista ylämäkeä. Päivän maitosaalis jäi paljonkin alle kymmenen litran, joten lehmänomistajalle ei ponnisteluistaan paljon vaivanpalkkaa kertynyt.

Kasiniemen yhteislaidun oli monelle lehmänomistajalle välttämätön. Alkuvuosina laitumella oli kymmenkunta lehmää ja pari hevosta. Vähitellen käyttäjät yksi toisensa jälkeen luopuivat lehmästään, ja lopulta laidun kävi tarpeettomaksi.

Maatalous hiipuu

Pienviljelijät eivät työllään vaurastuneet, mutta elannon he ansaitsivat. Sitten yhteiskunta lähti kehittymään odottamattomaan suuntaan, ja viljelijän toimintaympäristö

alkoi muuttua. Maataloustyö koneellistui, ja moni työvaihe siirtyi traktorin tehtäväksi. Traktoriyön tuotos nousi esimerkiksi peltoja kynnettäessä hevostyöhön verrattuna kymmenkertaiseksi. Pientilojen oli mahdotonta pysyä kehityksessä mukana, sillä tuotantomäärät eivät riittäneet kattamaan koneitten kustannuksia, eivätkä pienet peltokuviot muutoinkaan hyvin soveltuneet koneelliseen työhön. Perheviljelmä toisensa jälkeen ajautui elinkelvottomaksi. Moni kuitenkin yritti vielä jatkaa kannattamattomaksi käynnyttä työtään, jos ei muusta syystä niin pelkästään perinteisen elämäntapansa säilyttääkseen.

Multatöyry, kylän toiseksi suurin viljelijä, lopetti karjatalouden jo vuonna 1961, antoi pellot Ansiolle ja Seppälälle vuokralle ja päätti keskittyä metsätalouteen. Pieniä tiloja alkoi autioitua. Kasiniemen yhteislaitumeltakin loppuivat käyttäjät. Vuonna 1972 valtio myi laidunalueen takaisin Multatöyrylle, ja se metsitettiin.

Useimmat tilat kuitenkin jatkoivat vielä. Ne tehostivat viljelymenetelmiään, ja 1960-luvun lopulla Kasiniemessä oli 12 maataloustraktoria. Niitten suorituskyky ja lisävarusteet paranivat vuosi vuodelta, mutta myös kustannukset kasvoivat. Hevoset kävivät tarpeettomiksi. Vuonna 1960 Ansion kartanoon hankittiin leikkuupuimuri, joka tarvittaessa palveli myös ulkopuolisia tiloja. Se yksinään selviytyi käden käänteessä kaikesta siitä elonkorjuu- ja puintityöstä, joka ennen oli vaatinut ison väkijoukon ja paljon aikaa. Maataloustyövoimaa vapautui muihin tehtäviin, mutta omasta kylästä korvaavia työpaikkoja ei juuri löytynyt.

Maatalous oli muuttunut työvoimavaltaisesta pääomavaltaiseksi, eikä pienille perheviljelmille jäänyt enää mahdollisuuksia. Viimeinen naula arkkuun lyötiin, kun

Rypsipelto Multatöyryn Kaivovainiossa vuonna 1962. Kuvan tuulimoottori nosti veden navetanparven säiliöön (kuva Pirkko Hakkila).

Suomi vuoden 1995 alussa liittyi Euroopan Unioniin. Uusissa olosuhteissa jopa An-sion kartanon 45 hehtaarin peltoala oli käymässä pieneksi. Kartanon korkeatasoiset LSK-lehmät oli aikaisemmin korvattu tuottavammalla friisiläisrotuisella lypsy- ja lihakarjalla, mutta kannattavuus ei lähtenyt nousuun. Lopulta karjataloudesta luovuttiin, ja vuonna 1996 pellot vuokrattiin kylän ulkopuoliselle viljelijälle. Samoihin aikoihin karjasta luopui myös Kaupin tila, joka sekin kasvatti viimeisessä vaiheessa lihakarjaa. Kylään jäi jäljelle enää kaksi karjatilaa, Porkkola ja Seppälä.

Seppälässä karjan kokoa oli kasvatettu ajan myötä. Maatiaiskarjan tilalle oli hankittu tuottoisampia ayshire- ja friisiläisrotuisia lehmiä. Viimeisinä vuosina lypsäviä oli keskimäärin 11, joskus enemmänkin, sekä runsaasti nuorta karjaa. Se ei EU-Suomessa kuitenkaan enää riittänyt, ja kun edessä olisi ollut navetan laajentaminen epävarmojen talousodotusten vallitessa, Seppäläkin luopui karjanpidosta vuonna 1997. Mika Selonen jatkoi vielä viljantuottajana omilla ja naapureittenkin pelloilla, kunnes hänkin vuonna 2011 lopetti aktiiviviljelyn ja antoi peltonsa vuokralle.

Viimeiseksi karjatilaksi jäi Porkkola. Kun sielläkin kannattavuus jäi heikoksi, Jussi Salonen luopui kymmenen ayshire- ja friisiläislehmän lypsykarjastaan vuonna 2001. Porkkolassa viljellään vielä heinää, jota myydään pienpaaleissa hevosen- ja lampaanomistajille. Pienen osan tuotannosta saavat omat lampaat, jotka ovat pikeminkin lasten lemmikkejä kuin tuotantoeläimiä.

Karjatalous, joka sukupolvien ajan oli ollut Kasiniemen kylässä tärkein elannon lähde, oli näin tullut vuosituhannen vaihtuessa tiensä päähän. Myös peltoviljely on hiipunut. Osa pelloista on metsitetty ja osa on jäänyt oman onnensa varaan peltoheitoiksi. Mutta useimmat pellot palvelevat edelleen alkuperäistä tarkoitustaan. Niitä viljelee kaksi kylän ulkopuolelta tulevaa taitavaa vuokraviljelijää: Jarkko Sumioinen Kuhmoisista ja Liisa Ahola Porasasta. Vaikka Kasiniemen viljelijät ovat olosuhteitten pakosta joutuneet luopumaan maatalouden harjoittamisesta, heillä on kuitenkin ollut erinomainen vuokramiesonni. Esi-isien raivaamat pellot tuottavat yhä, ja avointa peltomaisemaakin vielä riittää.

TUHLAILEVASTA KÄYTÖSTÄ KESTÄVÄÄN METSÄTALOUTEEN

Tuhlailevaa maankäyttöä

Kun Kasiniemen seudulle 1500-luvun jälkipuoliskolla muutti uudisasukkaita, tienoon peitti koskematon metsä. Se koettiin esteeksi, joka oli raivattava pois viljelys-tien tieltä. Puuta oli silti yllin kyllin.

Syntyi kaskikulttuuri. Poltettua maata viljeltiin kaksi tai kolme vuotta, ja kun tuhkan antama kasvuvoima ehtyi, maa jätettiin oman onnensa nojaan toipumaan. Tilalle nousi ajan myötä uusi metsä, joka aikanaan taas kaadettiin maahan, poltettiin ja kylvettiin viljalle tai nauriille. Kaskikiertoon kelpasivat vain viljavimmat kasvu-

paikat, sellaiset jotka nykyään luokitellaan lehdoiksi ja lehtomaisiksi kankaiksi. Kasiniemessä niitä riitti.

Uuno Jaakkolan Multatöyrylle vuonna 1929 tekemä metsätaloussuunnitelma osoittaa, että vaikka kaskiviljelystä tuolloin oli jo luovuttu, peräti neljännes kangasmaista oli yhä edelleen entisille kaskimaille nousseitten nuorten lehtipuustojen vallassa. Koko Kasiniemen puitteissa ainakin viidennes kangasmaista, ja nimenomaan viljavin viidennes, oli ollut kaskikierron piirissä. Kukin sukupolvi oli parhaat paikat vuorollaan kaskennut niin, että ne olivat 300 vuoden aikana käyneet läpi saman käsittelyn kymmenkunta kertaa.

Kaskiviljelyä on jälkikäteen paheksuttu tuhlailevaksi maankäyttömuodoksi, koska metsän päätuotteena oli tuhka. Kaskikiertoon sitoutui niin paljon pinta-alaa, ettei sille väestömäärän kasvaessa enää riittänyt tilaa. Mutta oman aikansa olosuhteissa se oli sittenkin tarkoituksenmukainen ja nerokaskin vaihtoehto, jonka turvin takametsien raivaajat kykenivät karuissa oloissa elantonsa hankkimaan. Paljon poltettiin puuta taivaan tuuliin, mutta ei sille puulle silloin muutakaan käyttöä löytynyt. Vastapainoksi saatiin viljelysmaata, vaikkakin vain lyhytaikaisesti, ja samalla syntyi erinomaisia metsästys-, marjastus- ja laidunmaita.

Tärkeä metsän käyttömuoto kaskiviljelyn ohella oli laiduntaminen. Karja sai etsiä kesäravintonsa metsästä, niityiltä ja kaskimaille syntyneiltä ahoilta. Se kuitenkin tuhosi puitten taimia ja esti uuden metsän syntyä.

Jos puulla ei markkina-arvoa ollutkaan, niin torppien taloudessa sitä tarvittiin. Rakennus- ja polttoainekäytön ohella puuta kului esimerkiksi riukuaitoihin aina 1930-luvun loppupuolelle saakka, jolloin vasta otettiin käyttöön piikkilanka-aidat. Riukuaita vei kilometriä kohti 75 m³ puuta, ja jo 12 vuoden kuluttua se oli uusittava.

Kaikki torpparit eivät enää 1900-luvun alussa pystyneet tyydyttämään puuntarvetta vuokramailtaan, sillä ainakin pienimpien torppien metsät oli kulutettu lähes loppuun. Kuolleita ja myrskyn kaatamia puita oli lupa kerätä polttopuuksi rajojen ulkopuoleltakin, ja lisäksi kartanon metsänvartija osoitti tarvittaessa torpparin käyttöön pystypuita. Omin luvuin niitä ei saanut kaataa, mutta joskus niin kuitenkin tehtiin. Kerran Ario W. Schildt haastoi kaksi torpparia metsänhaaskauksesta käräjille, kun he olivat kielloista huolimatta luvatta kaataneet koivuja ja tehneet niitten latvukista lampaille kerppuja. Isäntä korosti oikeudessa, ”*ettei kanteen päätarkoituksena ole vaatia korvausta, vaan se on pantu vireille vastaajille ja muille varoitukseksi*”.

Häikäilemätön määrämittahakkuu

Viime vuosisadan alkupuolella tukkipuulla oli jo kysyntää, mutta hinta oli vaatimaton. Leimikon oli oltava suuri, sillä vähäisiä määriä ei kannattanut uittaa. Ostaja saneli kauppaehdot, eikä niistä neuvoteltu.

Kuitupuun kysyntä oli keho koko maassa, mutta kuusta sentään ostettiin hiomapuiksi tukin kylkiäisenä Kasiniemestäkin. Muutoin tukkirunkoa pienemmät puut eivät menneet kaupaksi, eikä metsänhoidollisia harvennushakkuuta voinut tehdä. Ajauduttiin tuhoisiin määrämittahakkuisiin. Sellaisista jäljelle jäänyt kynitty puusto vaati vuosikymmenten elpymisajan, kunnes taas palattiin tekemään uusi

määrämittahakkuu. Metsät säilyivät vähäpuustoisina, ja kun päältä kuorittiin aina vain kasvuisimmat rungot, puuston geneettinen perimä rapautui.

Niin turmiollisia kuin määrämittahakkuut olivatkin, muuta vaihtoehtoa ei valtavirroista syrjässä sijainneella kylällä kaupantekoon sata vuotta sitten ollut. Siihen oli Guntiof Schildtinkin tyytyminen, kun Ansio vuonna 1909 solmi pystykaupan Kymmene Aktiebolagin kanssa. Kohteena olivat Uukinmaa Soukkion torpasta Hirvelään menevää tietä myöten sekä Majaaniemenmaa Korven torpasta Mamreen ja Kyynä-röjärvelle menevää tietä myöten, yhteensä 300 hehtaarin ala.

Kontrahdin mukaan ostaja sai oikeuden ”*hakkauttaa ja ajattaa kaikki närepuut, jotka 9 kynnärän (5,3 m) korkeudelta maasta mitaten täyttävät puun paksummalta puolelta kuoren päältä 5 tuumaa (12,5 cm), sekä petäjät, jotka 10 kynnärän (5,9 m) korkeudelta täyttävät 7 tuumaa (17,5 cm) Uukinmaalla ja 9 kynnärän korkeudella 8 tuumaa (20 cm) Majaaniemenmaalla. Metsän hinnaksi maksaa ostaja 20 000 Suomen markkaa. Ostaja saa tilan maalla avata ja raivata teitä, ottaa lenkinäreitä (uittopuomien sidontaan), kankia ja muita lauttaustarpeita sekä käyttää rantoja ja niille raivata tarpeelliset laanin sijat, kaikki ilman eri palkkiota, samoin kuin yhtiö on vapaa kaikesta siitä vahingosta mikä puuta kaadettaessa pienelle metsälle syntyy. --- Jos myyjä ei itse saavu puiden mittaan, tarkastamaan onko alamittaisia tahi asetetun rajan ulkopuolelta kaadettu tahi ajettu puuta, että voidaan ajomieheltä pidättää niistä tuleva palkkio, niin on yhtiö vapaa kaikesta edesvastauksesta täten syntyneestä vahingosta, sittenkuin on ajomiehille ennätetty tili maksaa. Jos ostaja ottaa pienempiä merkittäviä tyvipuita kuin kauppa sisältää, maksaa ostaja Smk 2,50 kappaleelta.*” Suuren leimikon könttähinnaksi määrättiin siis 20 000 markkaa, eikä sen kummempia tarkistusmittauksia sitten tehtykään. Kauppakirjassa ei runkojen luku- tai kuutiomäärästä mainittu mitään. Sovittiin vain, missä leimikon rajat kulkevat.

Metsä harsittiin raa’asti. Erityisesti kuusipuusto parturoitiin vähiin. Mutta yhtiö ei tyytynyt siihenkään, vaan se vei lisäksi alamittaisia runkoja, joita ei ollut kirvesleimalla merkitty ja joitten kaatamiseen sillä ei ollut oikeutta. Näin ainakin Guntiof Schildt katsoi tapahtuneen. Hän teetti Janne Härkälällä, Juho Mamrella ja Adolf (Aappi) Saarisella katselmuksen tukkilansseilla, joille puutavara oli ajettu kevätuutto odottamaan. Miehet lukivat alamittaiset tyvitukit, ja heidän työnsä tuloksena syntyi ”*syynikirja*”, jonka mukaan yhtiö oli omavaltaisesti kaatanut luvatta 653 kuusta ja 304 mäntyä, jotka eivät täyttäneet kontrahdin mukaista mittarajaa ja jotka eivät siis sisältyneet kauppahintaan. Kun Kymmene Aktiebolag ei suostunut maksamaan kauppaan kuulumattomista alamittaisista puista korvausta, Guntiof Schildt haastoi yhtiön käräjille. Hänellähän oli näyttö sopimusrikkomuksesta. Yhtiön lakimiehille ei kuitenkaan tuottanut vaikeuksia todistaa syyte vääräksi. Näin he selittivät oikeuden istunnossa:

Ensinnäkin, huomautus alamittaisten puitten viemisestä oli tehty myöhässä, kun tukit olivat jo järven jäällä ja tili ajomiehille maksettu.

Toiseksi, jos kirvesleima joskus olikin vahingossa lyöty alamittaiseen runkoon, oli vahinko heti korjattu jättämällä mitat täyttävä puu vastaavasti leimaamatta.

Kolmanneksi, Ansio oli käyttänyt tarkistusmitassa omatekoista, kruunaamattontonta kaulainta, joten tulokset eivät olleet luotettavia.

Neljänneksi, rungot oli leimattu kesäaikaan puun ollessa sulaa, mutta tarkistusmittaus oli tehty talvella, jolloin puut olivat jäässä ja sen seurauksena kutistuneessa tilassa.

Kihlakunnanoikeuden loppupäätöksen mukaan väite leimaamattomien alamittaisten puitten kaatamisesta oli jäänyt toteen näyttämättä ja huomautukset tehty myöhästyneinä. Ansio osoittautui liian pieneksi tekijäksi Kymmene Aktiebolagia haastamaan, ja sen maksettaviksi mätkäytettiin härskin vastapuolen oikeuskulutkin.

Määrämittahakkuut heikensivät metsien tilaa. Käsitys vanhan hyvän ajan sankoista metsistä ja järeistä kunniapuista on ainakin viime vuosisadan alkupuolen kyläympäristöjen osalta kovasti harhainen. Eri asia olivat etäällä ihmisasutuksesta ja uittoreiteistä sijainneet metsät, mutta Kasiniemen seudulta ei sellaisia sata vuotta sitten enää löytynyt

Kasiniemen metsät Suomen itsenäistymisen aikaan

Ansion metsät arvioitiin vuonna 1918 Thomenin metsätoimiston toimesta. Mitattiin kaikki puut 8 metrin levyisiltä linjoilta, joitten kokonaispituus oli 104 kilometriä. Koska työ tehtiin ennen torppien itsenäistymistä, se edustaa koko Kasiniemeä antaen tarkan kuvan kylän metsien ja maankäytön tilasta Suomen itsenäistymisen hetkellä. Maitten luokittelussa huomio kiintyy peltojen, niittyjen ja hakamaitten suureen yhteismäärään:

	Ala, ha
Pellot, niityt, hakamaat ja tonttimaat	403
Tuottava metsämaa, viljavuusluokka I	878
Tuottava metsämaa, viljavuusluokka II	682
Ojittamattomat korvet ja rämeet	137
Joutomaa	41
Kasiniemi yhteensä	2141

Sata vuotta sitten metsät olivat kaikkialla Suomessa vähäpuustoisia. Kasiniemessäkin puuta oli keskimäärin vain 74 m³ hehtaaria kohti. Se samoin kuin metsien puulajisuhteet olivat suuressa määrin tulosta kaskeamisesta ja karkuun päässeistä metsäpaloista. Niitten seurauksena valoa vaativat, nuorena nopeakasvuiset pioneeripuulajit olivat vallanneet jalansijaa, kun taas varjossa viihtyvä ja hallanarka kuusi oli harvinaistunut. Kasiniemen metsien kokonaispuustosta koi-vun osuus oli 35 %, männyn 31 %, kuusen 17 % sekä lepän ja haavan yhteensä samoin 17 %.

Määrämittahakkuut sekä hoitohakkuitten puuttuminen olivat puolestaan johtaneet siihen, että puusto pysyi pienikokoisena. Tukkipuitakin toki oli, mutta ne eivät olleet järeitä. Havupuurunkoja, jotka täyttivät kuuden metrin korkeudella kuuden tuuman (15 cm) läpimitan kuoren alla, oli kyllä 111 000 kappaletta. Mutta sellaisia, jotka täyttivät kymmenen tuuman (25 cm) läpimitan, löytyi koko kylästä vain 800.

Koivurunkoja, jotka täyttivät kuuden metrin korkeudella kuoren alta kahdeksan tuuman läpimitan, arvioitiin olevan kaikkiaan 23 300 kappaletta. Kun Ansio sitten viitisen vuotta myöhemmin solmi 23 500 rungon vanerikoivukaupan, mitan täyttävät koivutukkipuut tulivat haravoiduiksi järjestelmällisesti pois.

Viljelymetsätalous saapuu Kasiniemeen

Suomen metsien puusto oli 1920-luvun alussa pienimmillään kautta aikojen. Metsiä oli harsittu kovalla kädellä mutta tuskin lainkaan hoidettu, ja miljoonia hehtaareja metsämaata oli täysin tuottamattomassa tilassa. Valtiovaltakin tiedosti, että näin ei voida jatkaa ja sääti vuosikymmenen lopulla yksityismetsälain, joka kielsi metsän hävittämisen. Sitä seurasi metsänparannuslaki, joka tarjosi porkkanan tuottamattomien metsämaitten kunnostamiseksi ja veden vaivaamien suometsien ojittamiseksi.

Vuonna 1929 perustettiin Padasjoen metsänhoitoyhdistys ”*edistämään jäsentensä metsänhoitoa ja metsänhyödykkeiden hyväksikäyttöä sekä toimimaan metsäharrastuksen levittämiseksi paikkakunnalla*”. Perustavassa kokouksessa Suntelan talossa hyväksyttiin uuden yhdistyksen säännöt. Ensimmäinen allekirjoittaja oli Ario W. Schildt ja toinen Otto Thuneberg. Hyväksyttiin myös ohjesääntö, jonka mukaan yhdistyksen metsävirkeilijän tuli toimia Itä-Hämeen metsänhoitolautakunnan valvonnan alaisena tehtävänään muun muassa ”*valvoa jäsenten metsiä luvattomalta käytöltä, toimittaa keinollista metsänuudistusta, toimittaa sopivilla joutoajoilla metsänlukua ja arvostelua, suunnitella ja valvoa vesiperäisten metsämaiden ojittamista,*

Kunnallisneuvos Otto Thuneberg toi Kasiniemeen 1930-luvun alussa sekä viljelymetsätalouden että koivua käyttävän puutuoteteollisuuden (Mirja Hakkilan kokoelmasta).

johtaa myyntihakkuita, valvoa jäsenten etuja puutavaroiden mittauksessa sekä valvoa, että hakkaukset toimitetaan leimauksen tahi annettujen ohjeiden mukaisesti.”

Näin oli luotu pohja metsänhoidon ja metsänparannustoimien tehostamiselle Padasjoella. Otto Thuneberg, joka oli vastikään perustanut Multatöyryn tilan, ei pitkään aikaillut. Hänellä oli hallussaan paljon erinomaisen viljavaa metsämaata, mutta sillä kasvoi huonoa, vähäpuustoista metsää. Asiantuntijat suosittelevat kaskeamisen ja laiduntamisen kuluttamien metsämaitten istuttamista kuuselle, turvemaitten ojjittamista sekä hoitohakkuita.

Otto Thuneberg toteutti vuosina 1933 ja 1934 Multatöyryssä huikean istutusohjelman, jollaista ei ollut Kasiniemessä ennen nähty, eikä ole nähty sen jälkeenkään. Kylässä ei ollut kokemusta metsän istuttamisesta, ja moni piti sellaista turhanpäiväisenä. Mutta vaikka istutustyö olikin uutta, niin raskaaseen maa- ja metsätyöhön tottunut kylänväki ei sitä vieroksunut. Kun työt toukokuussa 1933 alkoivat, mukana oli 24 nais- ja 16 miespuolista istuttajaa. Heitä neuvomassa oli paikalla kaksi työnjohtajaa, joista toinen oli Kasiniemen oma poika, Evolta valmistunut metsäteknikko Arvo Ottelin (myöhemmin Ojalahti).

Ensimmäisenä keväänä istutettiin 73 800 kuusta, seuraavana 30 000 ja vuosikymmenen lopulla vielä vähän lisää. Viljelyalaa kertyi miltei 50 hehtaaria, paljolta Palsantien laitamille. Istutusta edeltävää maanmuokkausta ei silloin tunnettu, rasakat kuokat olivat muuhun tarkoitukseen suunniteltuja ja avojuuriset taimet vaativat suuren istutuskuopan. Siksi työn tuottavuus oli nykypäivään verrattuna vaatimaton,

Kasiniemen vanhimmat istutuskuusikot ovat taloudellisen kiertoikänsä päässä ja valmiina uudistettaviksi (kuva Jukka Hakkila).

vain 200 tainta henkeä kohti päivässä, mutta toisaalta työn jälki oli kivisestä maasta huolimatta kiitettävä. Se oli niin hyvä, että taimikoista kehittyi täystiheitä, vaikka ne jäivät 1940-luvun vaikeissa oloissa kokonaan ilman hoitoa.

Multatöyryn metsänparannustoimet eivät rajoittuneet pelkästään istutuksiin. Kurkisuota lukuun ottamatta kaikki vedenvaivaamat turvemaat ojitettiin. Suurimman osan ojista kaivoi Juho Lehtinen, armoton työmies Uukin torpasta. Ensimmäistä kertaa tehtiin myös oikeita hoitohakkuita, ja kun koivulla ei vaneritukkeja lukuun ottamatta ollut menekkiä, Otto Thuneberg perusti yhdessä Ario W. Schildtin kanssa vuonna 1934 Koivu Oy:n seutukunnan koivuvaroja hyödyntämään.

Otto Thuneberg toimi läheisessä yhteistyössä Ario W. Schildtin kanssa. Niinpä myös Ansio toteutti samaan aikaan oman kuusenistutus- ja metsänojitussuunnitelman. Metsänviljelyn käytäntö ei kuitenkaan ennättänyt levitä laajemmalle Kasiniemessä, ennen kuin sota keskeytti tulevaisuuteen tähtäävät hoitotyöt. Sota- ja pulajan seurauksena metsänviljelyssä menetettiin lähes kaksi vuosikymmentä. Vasta 1960-luvulla päästiin vauhtiin, ja Padasjoen metsänhoitoyhdistyksen asiantuntija-apua hyväksi käyttäen metsänparannustöitä tehtiinkin silloin jo useimmilla Kasiniemen tiloilla.

Puutavaran uitto päättyy

Suomen sahateollisuus äityi 1800-luvun jälkipuoliskolla ripeään kasvuun. Koska tukkipuuta voitiin kuljettaa pitkiä matkoja vain uittamalla, sahat rakennettiin vesiväylien varrelle. Raaka-aine hankittiin sieltä, mistä se voitiin uittaa sahalle. Kasiniemi oli hyvässä asemassa, kun sen läpi juoksi Kasivirta, joka oli kylän kaukaisimpienkin metsien ulottuvilla. Uuno Jaakkolan vuonna 1929 laatimassa Multatöyryn metsäsuunnitelmassa todettiin näin: ”*Menekkiolot ovat hyvät isommalle puutavarelle. Uittoväylät johtavat kahteen suuntaan, ollen vetomatka 0,5-2 kilometriä uittoväylälle. Pienemmän puutavaran kuten halkojen menekki on taasen huonompi ja hinta alhaisempi, sillä rautatieasemille ja laivaväylille on pitkät matkat.*” Menekin kannalta oli ainutlaatuinen etu, että puuta voitiin uittaa sekä Päijänteen kautta Kymijokeen ja Suomenlahteen että Hauhon reitin kautta Kokemäenjokeen ja Pohjanlahteen.

Puu saatiin uittokelpoiseksi alentamalla sen kosteutta ja painoa. Siksi havupuutavara kuorittiin metsässä tai rantavarastolla hyvissä ajoin ennen veteen vierittämistä niin, että se ehti menettää painostaan ainakin viidenneksen ennen kuin matka sahalle jättien lähdettyä alkoi. Vanerikoivurungot taas kaadettiin jo edeltävän kesän lopulla rasiin eli lehteen, jolloin puun elävän latvuksen haihdutustoiminta kuivatti rungon tukkiosan uittokelpoiseksi.

Puutavara ajettiin talvella Vehkajärven ja Vesijaon rantaan tai jäälle. Koska etäisyys sahalle oli pitkä, tukit oli saatettava matkaan heti jättien lähdettyä. Vehkajärveltä tulevat tukit kulkivat Kasiniemenkosken läpi puisessa uittoruuhessa, jonka kunnossapidosta Ansion kartano oli vesioikeuden omistajana velvollinen huolehtimaan. Uittoruuhella oli pituutta 50 metriä ja leveyttä 0,9 metriä. Siitä eteenpäin puut saivat uida Kasivirran läpi virran viemänä yksikseen, uittomiesten vain avittaessa kulkua kekseillään. Järvenselkien yli tavara kuljetettiin puomeilla ympäröidyissä lautoissa.

Uittomiehiä kekseineen Ruhansillalla keväällä 1945. Vasemmalta työnjohtaja Jaakko Kulmala, Eino Riihilahti, Väinö Riihilahti, Antti Helminen, Olavi Niemi, tuntematon sekä sillalla Kauko Alenius (Kasiniemen Sanomien kokoelmasta).

Yksi suosituimmista rantavarastoista oli Kurenlahdessa, minne puuta ajettiin jopa Kurkisuon takaa Luopioisten puolelta. Joinakin keväänä rannat olivat tupaten täynnä tukkitehoja ja kuitupuupinoja, kunnes ne sitten korkean veden aikana vieritettiin järveen ja kerättiin lautaksi. Lautat siirrettiin Vesijäkojärven yli läntisen tai itäisen laskuväylän suulle, missä puomit poistettiin ja puutavara ajautui irrallisena virran vietäväksi. Lauttaa liikuteltiin järvellä joko hevosponttoolla tai miesvoimin kuluveneellä.

Uitto oli kallis kaukokuljetusmuoto. Kun puutavara jouduttiin keräämään vain harvoihin kohteisiin, metsäajomatkat pysyttelivät pitkinä. Kuorinta nosti kustannuksia, ja hidas matkanteko aiheutti korkokustannuksia ja laatuviikoja. Ongelmia tuotti myös uittohävikki, kun pölkkyjä upposi ja karkasi lautasta.

Hevospontto Vesijäkojärven uitolla 1930-luvulla (Pekka Salosen kokoelmasta).

Puutavara-autojen kapasiteetin kasvaessa ja tiestön parantuessa uitto menetti lopulta kilpailukykynsä. Ensimmäiseksi se päättyi Vehkajärven ja Vesijakojärven kaltaisilla latvavesillä.

Vesijaon viimeinen uitto ajoittui kevääseen 1961. Mukana oli Timo Soukkio, jonka kotona uittomiehiä oli kortteerissa. Uitettavana oli Metsäntutkimuslaitoksen mailta korjattu sahatukkierä, jonka ostaja oli K. Koskisen Saha Oy Kärkölästä. Timon kertoman mukaan tukit ajettiin hevosella Partinkivenrantaan, eikä niitä aikaisempaan tapaan enää kuorittu, vaan ne uitettiin mustana. Ensin sidottiin puomipuut yhteen teräsketjuilla, ja sitten vieritettiin tukit teloilta veteen. Lautta siirrettiin keluveneillä Vesijaonselän yli Palsanojan suulle. Illalla lähdettiin Partinkivestä ja seuraavana aamuna oltiin perillä. Siitä lähtien kaikki puutavara on lähtenyt Kasiniemestä kumipyörien päällä.

Puunkorjuu koneellistuu

Vielä viime vuosisadan puolivälissä hakkuumiehen tärkeimmät työvälineet olivat käsi-saha, kirves ja kuorimarauta, ajomiehen taas hevonen rekineen. Puunkorjuun tuottavuus oli alhainen, ja työvoimaa tarvittiin paljon. Työmaitten suuresta miesvahvuudesta kertoo Multatöyryn ensimmäinen todellinen hoitohakkuu, joka toteutettiin Koivu Oy:n perustamisen aikaan. Silloin ryhdyttiin harventamaan tilan koivikoita, joista aikaisemmin oli voitu myydä vain vaneritukin vaatimukset täyttävää puuta. Nyt oli mahdollista hyödyntää pienempiäkin koivurunkoja. Ensimmäisen vuoden aikana puut kaadettiin, ja tyvipölkkyistä tehtiin Koivu Oy:lle korkokoivua. Seuraavana vuonna tehtiin samojen runkojen välipölkkyistä lankarullakoivua ja latvoista halkoa. Tällä jälkimmäisellä työrupeamalla, jolloin puutavaraa kertyi kaikkiaan 2055 m³, töissä oli samanaikaisesti 39 hakkuumiestä, osaksi omasta kylästä ja osaksi lähitienoilta.

Monet Kasiniemessä työskennelleet hakkuu-, ajo- ja uittomiehet tulivat niin kaukaa, että he tarvitsivat kortteeripaikan Kasiniemessä. Paljon majoittui miehiä suurten savottojen aikana esimerkiksi Kuren, Satamaniemen ja Viitaniemen taloihin. Mutta 1950-luvulla alkoi muutto syrjäkyliltä asutuskeskuksiin, ja se tuntui myös metsätyövoiman ja hevosten tarjonnassa. Orastava työvoimapula johti koneellistamiseen. Kehityskulku ruokki itse itseään, sillä koneellistaminen vain kiihdytti maaltapakoa. Koko toimiala koki perusteellisen muutoksen, kun lihasvoima korvattiin konevoimalla. Näin se eteni:

- Autokuljetus syrjäytti uiton. Kun puutavaraa ei enää tarvinnut ajaa uittoreitin varteen, keskimääräinen metsäkuljetusmatka lyheni Kasiniemessä 1,5 kilometristä puoleen kilometriin.
- Moottorisaha syrjäytti perinteiset käsityökalut 1950-luvulta lähtien, ensin rungon poikkisahauksessa ja sitten myös karsimisessa. Työn tuottavuus kaksinkertaistui. Hakkuumiehestä tuli metsuri.
- Kuoriminen siirtyi metsurilta ensin traktorikäyttöiselle kuorimakoneelle ja lopulta tehdaspäähän kiinteille kuorimarummuille. Metsurityön määrä puolittui.
- Metsäkuljetus siirrettiin hevoselta metsävarusteiselle maataloustraktorille ja

myöhemmin kourakuormaimella varustetulle metsätraktorille. Kuljetuksen tuottavuus moninkertaistui.

- Moottorisahalla työskentelevä metsuri korvattiin hakkuukoneella, ensin vain päätehakkuuleimikoissa ja sitten harvennusleimikoissakin. Hakkuutyön tuottavuus lähes kymmenkertaistui.
- Puitten ennakkoleimauksesta luovuttiin, ja poistettavien puitten valinta siirrettiin metsurille ja hakkuukoneen kuljettajalle. Leimausryhmät kävivät tarpeettomiksi.
- Puutavaran käsin mittauksesta luovuttiin, ja tehtävä muuttui hakkuukoneen automaattiseksi toiminnaksi. Mittausryhmät kävivät tarpeettomiksi.
- Tieverkkoa tihennettiin ja vahvistettiin kestävämpään raskaitten puutavara-autojen painoa. Kasiniemen tilusteitten määrä ja kantavuus kasvoivat, ja rakennettiin yli 15 km pelkästään puutavaran kuljetukseen suunniteltuja metsäautoteitä. Metsäkuljetuksen keskimääräinen ajomatka lyheni Kasiniemessä 300 metriin. Metsäautotiet helpottivat myös hakkuu- ja metsänhoitotöitä ja niiden suunnittelua.
- Metsänhoitotyötkin tehostuivat, kun ojankaivuu ja uudistusalan maanmuokaus siirtyivät kaivinkoneelle ja taimikonhoidon työkaluksi tuli vesurin sijaan raivaussaha. Istutustyö ei vielä koneellistunut, mutta pottiputki ja paakkutaimet korvasivat kourukuokan ja avojuuritaimet, mikä tehosti työtä merkittävästi.

Kasiniemeläisiä puunkorjuuta kehittämässä

Koneellistaminen ratkaisi metsätaloudessa monia ongelmia, mutta toisaalta se toi tilalle uusia. Vaikeinta oli maaseudun työpaikkojen häviäminen. Kerran alkuun päästyään kehitys kuitenkin eteni vääjäämättömästi. Olisi ollut tuhoisaa ryhtyä sitä estämään ja jäädä tuleen makaamaan. Oli hypättävä junaan ja lähdeävä mukaan.

Tero Hännikäinen aloitti puutavaran ajon maataloustraktorilla 1970-luvulla (kuva Pentti Hakmila).

Kaikista kehitysaskeleista ehkä käänteentekevin oli moottorisahan ilmestyminen metsätyömaille. Moottorisahaa oli maailmalla kehitelty jo puolen vuosisadan ajan, mutta se oli pysynyt pitkään niin raskaana ja kömpelönä, ettei se ollut saanut jalansijaa Suomessa. Vihdoin 1950-luvun alkupuolella tapahtui läpimurto. Kasiniemen konkarit eivät heti olleet valmiita kallista sahaa hankkimaan, mutta nuorten joukosta löytyi ennakkoluulottomuutta ja rämäpäisyyttä.

Kasiniemen ensimmäisen moottorisahan hankki 19-vuotias Timo Soukkio. Vuonna 1955 hän sattui näkemään ruotsalaisen Raketin lehtimainoksen, ja vaikutti hän ollut aikaisemmin juurikaan päässyt moottorisahaan tutustumaan, hän päätti ottaa riskin ja tilasi sahan sitä edes näkemättä. Saha saapui aikanaan puulaatikossa Ruotsista postitse Sumasen kaupalle, ja Timo opetteli omin avuin sitä käyttämään 15-vuotias Osmo-veli tukenaan. Kukaan ei ollut työtekniikkaa opastamassa ja vaaroista varoittamassa, eikä varaosia ja huoltopalveluja ollut lähimailla saatavissa. Kantapään kautta pojat kuitenkin oppivat, ja vähitellen heidän sinnikkyytensä alkoi tuottaa tulosta. He olivat väkivahvoja ja pienestä pitäen kovaan työhön tottuneita, ja he huomasivat pärjäävänsä. Kun Osmo kerran kävi nostamassa hakkuupalkkatiliään postipankista, siellä ihmeteltiin miten tilille ilmestyy samanaikaisesti sekä työtuloja että lapsilisää. Pojat pystyivät hankkimaan ansiotuloillaan henkilöautonkin, ja se rohkaisti muitakin kokeilemaan. Ensimmäisenä heidän esimerkkiänsä seurasi Taisto Annaniemi, ja jo 1960-luvun alkupuolella jokainen Kasiniemessä työskennellyt metsuri käytti moottorisahaa.

Moottorisahatyöhön liittyi kuitenkin ergonomisia ongelmia: vaikeista työasenoista ja raskaitten taakkojen siirtelystä seurasi selän ja liikuntaelinten sairauksia, sahan tärinä aiheutti valkosormisairautta, korkeat desibelit heikensivät kuuloa ja pakokaasuista seurasi keuhko-ongelmia. Tuskin yksikään metsuri niiltä täysin välttyi, eivät Timo ja Osmokaan.

Sitten tuli metsäkuljetuksen koneellistamisen vuoro. Hevosten ja varsinkin hevosiensa joukko oli hupenemassa, ja oli aika siirtää metsäkuljetus maataloustraktorille. Osmo ja Timo Soukkio olivat jälleen ensimmäisten joukossa. Vuonna 1969 aloitettiin vinsillä varustetulla Nuffieldilla, johon rakennettiin yksiakselinen peräkärri yhteistyössä Hännikäisen veljesten kanssa. Kyyti oli talvella kylmää, ja traktorin heiluminen kivisessä metsämaastossa rasitti selkää ja niskaa. Jos kuljetettavana oli lyhyttä kaksimetristä tavaraa, Osmo selviytyi tehtävästä yksin. Mutta kun tavara piteni nelimetriseksi, tarvittiin Timo avuksi raskaita pölkkyjä peräkärriin auttamaan.

Samoihin aikoihin myös Hännikäisen veljekset, Tapio ja Tero, ryhtyivät koneellistamaan metsäkuljetusta. Kalustona oli heilläkin aluksi vintturilla ja joutsalaispuomilla sekä omatekoisella yksiakselisella peräkärriellä varustettu Nuffield maataloustraktori. Sillä ajettiin metsästä tien varteen 5 m³:n kuormia vuosikaupalla, kunnes Tero rakensi itselleen vanhasta Timberjackin lahustraktorista kantavan kuormatraktorin. Vuodesta 1979 lähtien hän on ajanut puutavaraa metsästä kolmella eri Brunett metsätraktorilla. Vuonna 2000 hän hankki Norcar hakkuukoneen ja sen myötä valmiuden koko korjuuketjuun – sekä puutavaran tekoon että metsäkuljetukseen. Tero on erikoistunut harvennushakkuisiin ja tullut tunnetuksi toisaalta huolellisesta työstä

ja toisaalta kehittämistään laiteratkaisuista. Harvennusjälki on ollut metsänomistajille mieleen, ja niinpä he ovat äänestäneet hänet useaan otteeseen metsänhoitoyhdistyksen valtuustoonkin.

Tapio Hännikäinen toimi toista kymmentä vuotta myös kuorintayrittäjänä. Kuorimakoneen voimanlähteenä oli pitkään Nuffield traktori, kunnes Tapio lopulta asensi kuorimakoneensa Sisu-kuorma-auton päälle. Työ loppui, kun metsäteollisuus päätti siirtää kuitupuun kuorinnan metsäpäästä tehtaalle. Öljyn hinnan kohotessa kuorelle oli näet syntynyt arvoa polttoaineena, eikä sitä kannattanut enää heittää hukkaan. Vanha Nuffield traktori toimii edelleen kenttäsiirtelevän käyttövoimana.

Ne kasiniemeläiset, jotka 1950- ja 1960-luvuilla rohkeasti lähtivät etujoukoissa puunkorjuuta koneellistamaan, ovat työpolkunsa päähän tai sen kalkkiviivoille jo kunnialla päässeet. Yli puoli vuosisataa jatkuneen kehitystyön tuloksena koneet ja työmenetelmät ovat kaikkialla maassamme tehostuneet ja miesten ja koneitten määrä metsässä on supistunut. Ainakin yhdelle nuoremman polven metsäalan osajalle, Porkkolan isännälle Jussi Saloselle, töitä kuitenkin omassa kylässä ja lähiseudulla edelleen riittää. Vuonna 2001 hän luopui karjanpidosta ja ryhtyi metsätalousyrittäjäksi. Alusta alkaen hän lähti erikoistumaan sellaisiin korjuukohteisiin, joissa hakkuutyö syystä tai toisesta tehdään edelleen moottorisahalla. Siihen tähdäten hän hankki metsävarusteisen Valmet maataloustraktorin ja vuonna 2012 lisäksi John Deere metsätraktorin.

Jussi keskittyy erityisesti ensiharvennusleimikoihin, myrskypuihin, taimien päältä poistettaviin siemenpuihin, hakkuukoneen kapasiteetin ylittäviin jättipuihin sekä vaikeasti käsiteltäviin pihapuihin. Hän istuttaa metsänuudistusaloille vuosittain 40 000 tainta ja kunnostaa raivaussahalla 20 ha nuoria taimikoita. Hän harrastaa myös

Tero Hännikäinen metsänharvennuksessa Norcar hakkuukoneella (Tero Hännikäisen kokoelmasta).

polttopuun suoramyyntiä ja tilus- ja metsäteitten kunnossapitoa. Omissa metsissään Jussi Salonen jatkaa edeltävien polvien korkealuokkaista metsänhoitoa, ja hän on myös Vesijaolla sijaitsevan Longan yhteismetsän toimitsija. Padasjoen metsänomistajat ovat äänestäneet hänet Päijät-Hämeen metsänhoitoyhdistyksen edustajistoon.

Kasiniemen metsät vuonna 2017

Kuten kaikkialla Suomessa, Kasiniemessäkin metsät ovat kokeneet sadan vuoden aikana täydellisen muodonmuutoksen. Kasvullisen metsämaan pinta-ala on lisääntynyt sadoilla hehtaareilla, ehkä 15 %, kun korvet ja rämeet on ojitettu ja niityt, hakamaat ja osa pelloistakin metsitetty.

Metsät, jotka vielä sata vuotta sitten kuuluivat yhdelle kartanolle, ovat pirstoutuneet laajalle, usein paikkakunnan ulkopuolella asuvalle omistajakunnalle. Enää ei löydy omatoimisia metsänomistajia puutavaraa hankintakaupalla tienvarteen toimitamaan, vaan puut myydään pystykaupalla. Tieverkoston kehittyminen on helpottanut metsätöitä ja metsissä liikkumista, eikä Kasiniemessä ole ollut tapana, kelirikko-kautta ehkä lukuun ottamatta, estää puomeilla kulkijoitten liikkumista.

Kasiniemen metsät ovat olleet runsaat puoli vuosisataa hyvän metsänhoito-käytännön piirissä. Sen ovat tehneet mahdolliseksi oman kylän metsurit ja koneyritykset. Omasta takaa on myös kasvanut hämmästyttävän paljon metsäalan koulutuksen saaneita ammattimiehiä. Suuri merkitys oli aikanaan Padasjoen metsänhoitoyhdistyksen järjestämällä metsätaito- ja leimauskilpailuilla, joissa kasiniemeläiset menestyivät hyvin, kirkkaimpina tähtinään Veikko Ojala ja Kalle Salonen, joka kunnostautui myös laatupuun kasvattajana. Hän muun muassa pystykarsi nuoria männiköitä 17 hehtaarin alalta, saavutus johon harva metsänomistaja on yltänyt.

Sata vuotta sitten Kasiniemen metsissä oli puuta keskimäärin 74 m³/ha. Se oli suureksi osaksi pienikokoista, ja tukkipuu osuus oli ainoastaan 28 % koko puuva-

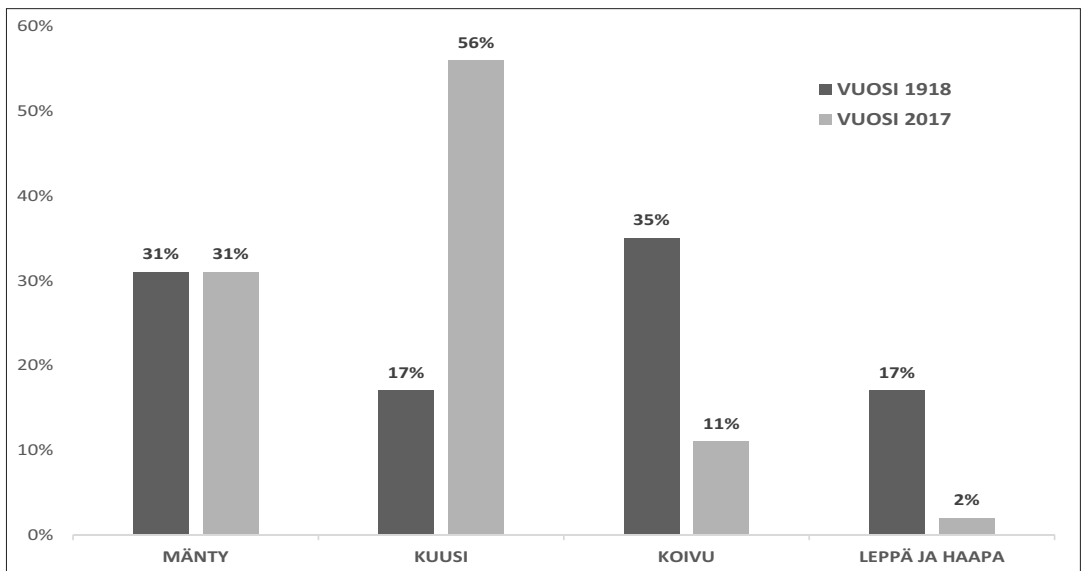
Jussi Salonen ja John Deere metsätraktori vuonna 2017 (Jussi Salosen kokoelmasta).

rannosta. Nyt puuta lienee noin 180 m³/ha ja tukkipuun osuus siitä 45 %. Kylän metsien puuvaranto on sadassa vuodessa 2,8-kertaistunut ja tukkipuuvaranto peräti 4,5-kertaistunut. Kaikesta tästä huolimatta myös kasvuisia taimikoita on enemmän kuin koskaan, mikä takaa hyvän kehityksen jatkuvan tulevaisuudessakin.

Suotuisa kehityssuunta ei rajoitu pelkästään Kasiniemeen, vaan se ulottuu koko Suomeen. Taustalla ovat sotien jälkeen omaksutut uudet metsänhoitokäytännöt: tois-
tuvat alaharvennukset ja kiertoajan lopussa tehtävä päätehakkuu, voimaperäinen

Kasiniemen metsien päätuote on kuusitukki (Kuva Pentti Hakkila).

Kasiniemen metsien puulajisuhteissa sadan vuoden aikana tapahtunut muutos (Piiros Markku Hakkila).

metsänviljely, oikea-aikainen taimikonhoito sekä veden vaivaamien turvemaitten ojittaminen. Kasvua ovat kiihdyttäneet myös ilmaston lämpeneminen, eteläisemmistä maista leviävä typpilaskeuma sekä metsänviljelyssä käytettävä jalostettu taimiaines. Ongelmittakaan ei silti ole selvitty. Myrskytuhot ovat lisääntyneet, ja liian suuriksi kasvatetut hirvikannat ovat erityisesti Kasiniemen eteläpuolen viljavilla mailla omalta osaltaan johdattaneet kehitystä kohti metsien yksipuolista kuusettumista.

Metsäluonnon kannalta näkyvin muutos sadan vuoden kehityskulussa lienee tapahtunut puulajisuhteissa. Kuten oheinen kuva osoittaa, Kasiniemen metsät olivat Suomen itsenäistyessä lehtipuuvaltaisia. Koivun, lepän ja haavan osuus puustosta oli suuri, kun taas kuusta oli niukalti. Sata vuotta myöhemmin yli puolet varttuneesta puustosta on kuusta, ja kun suuri osa taimikoistakin on lähes puhtaita kuusikoita, yksipuolistuminen jatkunee tulevaisuudessakin.

KOIVU OY

Tehdas jalostamaan kylän koivikoita ja tuomaan töitä

Ansion kartano oli tehnyt 1920-luvulla Suomen suurimpiin kuuluvan koivutukki-kaupan Oy Wilhelm Schaumanin Jyväskylän tehtaille. Yhdellä kaupalla myytiin 23 500 runkoa, joka merkinnee noin 12 000 kuutiometrin tukkimäärää. Tukit olivat kasvaneet kaskien jäljiltä hyvässä maaperässä ja olivat laadultaan hyviä. Leimikoista sekä Koivu Oy:n vaikutuksesta Kasiniemeen kertoi Kalle Annaniemi, joka toimi tehtaassa puunostajana sen alkuaikoina. *Kun tehdas käynnistyi, tuli kylään töitä.*

Koivu Oy:n perustajat olivat kunnallisneuvos Otto Thuneberg ja Ansion kartanon omistaja Ario W. Schildt. Pääomistajiksi muodostuivat 1950-luvulla Schildtit. Ario W. Schildt hoiti toimitusjohtajuutta yrityksen alkuajoista kuolemaansa saakka vuoteen 1943, hänen jälkeensä vaimonsa Helmi ja vuodesta 1959 heidän poikansa Ario. Vuonna 1979 Ilkka Mertsalmi tuli tehtaassa työnjohtajaksi ja 1985 Koivu Oy:n osakkaaksi sekä toimitusjohtajaksi.

Tehdas rakennettiin Kasiniemen kosken partaalla sijainneen myllyn viereen vuonna 1934. Aluksi se oli puurakenteinen ja kaksilaivainen. Energiansa tehdas sai lämpökattilasta sekä virrassa sijaitsevasta turbiinista. Koivutukit sahattiin omalla sahalaitoksella ja kuivattiin aluksi lautatarhassa sekä sitten kuivaamokamareissa. Vuotuinen sahatavaran tuotanto oli 740 – 1000 kuutiometriä. Aluksi tuotteina olivat kengänkorot lähinnä Tampereen kenkätehtaille, joihin kunnallisneuvos Thunebergillä oli läheiset suhteet, olihan hän monen tamperelaisen yrityksen perustajajäsen ja osakas.

Tulipalo ja nopea jälleenrakennus

Tehdas paloi kivijalkaan saakka 28.2.1938 Salpausselän kisojen aikaan. Samalla tuhoutui myös rakennuksessa sijainneessa autotallissa ollut työnjohtaja Viljo Silvoson

auto. Tehdas rakennettiin erittäin nopeasti uudestaan niin, että se käynnistyi jo saman vuoden heinäkuussa. Rakennusmateriaalina olivat nyt tiili ja betoni. Tehdasrakennuksen keskeinen osa on yhä entisellään.

Naisten kengänkorkojen lisäksi tuotantoa laajennettiin koivukeppeihin sekä elintarviketikkuihin. Kysyntää tuotteille oli nousukauttaan elävässä Suomessa. Hyvää kautta eli myös Kasiniemen kylä, johon oli muodostunut torppien itsenäistyttyä pientiloja sekä tehtaan käynnistyttyä suuri määrä työpaikkoja. Samojen

Kengänkorkoja valmistetaan (Silja ja Pertti Aleniuksen kokoelmasta)

Tuotteita 1930-1950-luvuilta (Silja ja Pertti Aleniuksen kokoelmasta)

Koivu Oy:n tehdasrakennus 1970-luvulla (kuva Kasiniemen Sanomien arkisto).

sukujen henkilöt, jotka olivat palvelleet Ansion kartanon muonamiehinä ja palkollisina siirtyivät tehtaalle töihin. Kauppoja kylään oli muodostunut kaksi ja kulkuhyteydetkin olivat parantumassa.

Sota keskeytti tehtaan tuotannon nousun

Pääosa työntekijöistä joutui rintamalle ja tuotteitten kysyntä väheni. Tehtaassa alettiinkin valmistaa pilkkeitä autojen häkäpönttöjä varten. Sodan jälkeen korkokenkien valmistus alkoi tyrehtyä. 1940-luvulla tehtiin Englantiin ”Singerin lautoja” ompelukoneen pöytämaaliksi. Rauhan tultua oli kova puute huonekaluista. Tehdas valmisti muun muassa keittiökalusteita, pöytiä ja tuoleja sekä kaappeja. Myös koivukepeillä oli hyvä kysyntä. Makeis- ja jäätelötikkuja valmistettiin suuria määriä. Sodan aikana, vuonna 1943 oli uudistettu yksikehäinen saha. Sen perustukset ovat edelleen nähtävissä ns. vanhan sahan tontilla. Siihen tukit syötettiin kuljetinta pitkin Ylävirrasta. Sahalla töissä olivat ainakin Walfrid Järvinen, Erkki Ahola, Timo Soukkio, Viljo Hörhä, Pentti Alenius ja Leo Leppälahti. Kesätöissä sahan tukkikuljettimen syötössä olivat mm. Aarne ja Pertti Alenius.

Kronikka Koivu Oy:stä

Edesmenneen Sylvi Kunnaksen papereista löytyi tämä kronikka, joka oli kirjoitettu Koivu Oy:n pikkujouluun v. 1949. Se on mainio kuvaus tehtaan sen hetkisistä työntekijöistä ja töistä. Itse olin Koivussa kesätöissä v. 1955 ja muistan elävästi monet näistä henkilöistä, näen heidät silmissäni työnsä ääressä koneillaan. Elossa ei heitä taida olla montaakaan. Jälkipolvi ei taida pahastua, vaikka julkaisemme heidän muistokseen tämän kronikan. Tekijänä saattaa olla useampia henkilöitä, suuressa osin kuitenkin Sylvi itse. Tekstin on taltioinut Sinikka Ahola.

Että sais tähän ohjelmaan lisäyksen, olen kuvannut muutaman väläyksen Koivun nykyistä touhua viettäessämme pikkujoulua.

Kun tukinkaato-aika alkaa, on Annaniemi liikkeellä varhain. Hän autolla, pyörällä, juoksujalkaa käy metsästä metsään sinne, tänne. On Koivulle saatava runko parhain, kun tukin osto on uskottu hänelle.

Tukit laudoiksi omasta takaa, niitä Järvis 'kamraatit ahnaasti sahaa. Lautaa tulee kuin turkin hihasta, pian "ventti" tuli lautapihasta. Niin oli täynnä varastolla povi, ettei yhteen tarhaan sovi.

Pintaa kertyy ja tikkupuuta, jätettä, purua ynnä muuta. Purut maailman tuuliin katoa, pinnat Valteri pinoiksi latoo.

Kaapassa lautoja, lankkuja katkoo alokas Valkaman Antti. Kappalemääriä päässänsä ratkoo, tuli puolet jo liikaa, selvä kantti.

Särmässä sirisee yksi ja toinen, no, välipä hällä, kun työ vain joutuu. Vientikepit kun työksi koituu, kiire ja ruuhka on hitonmoinen. Oikohöylässä Järvisen Onni ei oo enää mikään monni. Lastua lykkää täynnä torvet, puu kun loppuu, ajaa vaikka sormet.

Mallinen laudat levyiksi liimaa, alkaa se käydä jo kuin siimaa. Tasossa laanarin paikan korvaa, välillä imeväisille tikkuja sorvaa. Vaikka mitä hän on touhuamassa, aina on Hilma metrin tuntumassa.

Aleniuksen veljeksillä tahti on päivätyössä vakaa aito hämäläiseen tapaan. Saapuu ilta ja pimenee, on askel jo riuska ja pitenee, kun suunnistavat rinnettä kohti, on maalina Ansion tyttöjen boksi.

Räikkönen jyrissä lovia tekee, rakoja lykkää taakse ja eteen. Tapit ja litsit yhtehen muovaa, näin tekee puusepän työtä luovaa.

Saimista sittenkin sahuri saatiin, tarkkaa silmää ja kättä se vaatii. Kaikki koukerot koreesti kääntää, joskus teränkin solmuun vääntää.

Tehtaan nurkissa kaksin käsin Hilja porassa reikiä survoo. "Nyt meni reikä laudasta läpi, mitähän tästä nyt tulloo?"

Hovinikkari Uosukainen tuhattoimeen taipuvainen ostaa, myy, putsaa ja paikkaa, kylän mööpelit maalaa ja kuntoon laittaa. Hänkin on toimessa Koivun pienen puuseppä ainut Kasiniemen.

Kattilahuoneessa Suontaus noituu, mikä tästä nyt eteen koituu, höyry jo nousi, pumppu ei toimi. Masiinan vieressä polvillansa hartaana lukee loitsujansa. Hokkus, pokkus, kolaus kylkeen, jo pumppu toimii ja vettä sylkee.

Aholan Urpo autoa ajaa, itseksensä hän noituu ja manaa, kun lavoille pitäis' saada roinaa, enemmän kuin Temsull'on voimaa. On numerot kyljessä ja normaali taksa, enempiä mun luontoni ei kestä jaksaa.

On tehtaalla usein hiljaisuutta, kun sähköt katkee ilman muuta. Mut mylly pyörii ja jauhaa. Mylläri sen kun laulaa: "On mulla varmaa tää leipätyö.." ja myllyn rattaat tahtia lyö. Uus' sukupolvi jo liikettä pitää, ja Vehkajärvi lykkää vettä lisää. Kun tähän malliin on "vehkeet" saatu, on myllynkäynti varma ja taattu.

Sitten on mies, jok'ei töistään oo köyhä, on kaikkien Väinö, joka paikan höylä. Tekee koneissa asennukset, remonttityöt ja parannukset. Terät viilaa, laakerit rasvaa, iltaan kun pääsee, työt vain kasvaa. On terve kuin pukki ja harteissa voimaa, mutt' sittenkään ei saa sitä pikkuista poikaa.

Sylvi-neiti konttorissa tilit hoitaa, maksaa tonnit. Prosentit ja verot aatoksissa ottaa vastaan tulopennit. Päivät pitkät numeroita piirtää, naimahuolet tuonemmaksi siirtää. Usein nykyään on kaihomiehellä, vakaa, sulhoaan kun varttuu Vehkajärven takaa.

On tässä Koivun aktivistit, toivon, ettei räikeitä oo vitsit.

Kun on ensi kerran pikkujoulu, ja vietetään nää kivat kemut. Runonikkari kun siellä hääää, on vuoro esitellä johtoheput, ne jotka leipätöikseen vain määrää. Tällä kertaa päätän tähän,

oli sitten liikaa tahi liian vähän.

Kotimarkkinoilta vientiin

Vuonna 1959 alkoi Koivu Oy:n historiassa sen merkittävin ajanjakso. Ruotsalainen välittäjä auttoi viennin käynnistämisessä. Yhdysvaltain markkinoilla oli suuri tarve siveltemenvarsista. Koivusta tehdyt varret ovat laadukkaita ja Suomen kustannustaso oli alhainen. Seuraavina vuosina tehtaan tuotanto meni lähes kokonaan Yhdysvaltoihin ja pääosin yhdelle asiakkaalle. Elintaso toisen maailmansodan jälkeen oli USA:ssa paljon korkeammalla kuin meillä Suomessa. Tämä näkyi myös kulutustottumuksissa. Maalaustyöhön otettiin aina uusi sivellin. Suomessa taas sivellin puhdistettiin moneen

kertaan ja käytettiin loppuun asti. Markkinat olivat suuret ja hintataso hyvä. Siveltimenvarsia vietiin paljon myös Saksaan 1970- ja 1980-lukujen vaihteessa Teufelnimiselle yhtiölle. Amerikkalainen David Gilbert Trading Corporation oli pitkään tärkein asiakas.

Tuotantoa tehostetaan sekä jalostusastetta nostetaan

Vuonna 1961 tehtaalle hankittiin ensimmäinen karusellijyrsinkone. Se on pyörivällä pöydällä varustettu mallinejyrsinkone, jossa siveltimen ahiosta valmistuu pöydän pyöriessä kaksi kierrosta puuvalmiita siveltimenvarsia. Ensimmäiset koneiden käyttäjät olivat Seija Toivonen ja Raija Olin. Näitä koneita oli myöhemmin tehtaalla käytössä useita. Varret viimeisteltiin hiontarummussa, jossa ne hioutuivat toisiaan vasten hiomapaperisuikaleiden avustamana. Osa siveltimenvarsista myös maalattiin tai lakattiin. Tähän käytettiin ns. kastomaaleja ja laitteistoa, joka oli paikallisen seppän valmistama. Näin saatiin tuotettua suuria määriä korkealaatuisia siveltimenvarsia vaativille kuluttajille.

Uusi saha rakennetaan tien viedessä vanhan tontin

Uusi tie Kasiniemeen rakennettiin vuosina 1968-1969. Saha siirrettiin Alavirran puolelle ja samalla siitä tehtiin vanhaa nykyaikaisempi. Sahan rakennustyön mestarina oli Uno Toivonen, rautarakenteet asensi Tapio Hännikäinen. Timo Soukkio kertoi sahan rakentumisesta ja uuden toiminnasta: *Sahausaikaa oli huhtikuulta heinäkuulle, joka sopi hyvin metsätöitä talvella tekeväille. Ensin sahattiin vanhan sahan tukit maalta ja järvestä. Sitten siirryttiin uudelle sahalle, jonka raami oli Askon sahalta hankittu. Olin sahurina, joka teki myös asetteet sahaan. Veikko Riihilahti oli vastaanottajana kuten myös Keijo Heinonen. Liisa Valkama toimi rimoittajana. Orvo Urataipale oli alasahalla katkomassa pintoja polttopuiksi ja ottamassa hyvät pinnat talteen. Osmo Soukkio ja Väinö Korpela olivat trukkipuuseurissa. Vuorossa sahattiin 150-300 tukkia niiden koosta riippuen. Metsätyönjohtajina toimivat Kalle Annaniemi, Eino Lylyvaara, Osmo Soukkio ja Veikko Ojala.*

Koivu Oy:n historian huippukohta ajoittui 1970-luvun alkuun, jolloin sahauskautena alkukesällä henkilöstömäärä nousi lähes viiteenkymmeneen. Padasjoella valmistettiinkin 1960-1970-luvun taitteessa valtava määrä siveltimenvarsia, kun sekä A. Holm ja Aarnon Puu Oy myös tekivät niitä. On arvioitu, että Kasiniemessä olisi valmistettu jopa 7 – 10 miljoonaa kappaletta vuodessa. Kilpailu alkoi lisääntyä, jolloin aluksi kovimmat kilpailijat olivat ”japanilaiset ja muovi”

Huonekalujen valmistus aloitetaan uudelleen

Kilpailu siveltimenvarsien osalta päämarkkinoilla Yhdysvalloissa sekä myös Pohjoismaissa tiukkeni niin, että oli välttämätöntä etsiä muuta tuotettavaa. Halvemmat materiaalit sekä muovi olivat syrjäyttäneet suomalaiset. Vain vaativissa ammattilaiskäyttöön tarkoitetuissa tuotteissa hintataso oli enää riittävä. Korvauksiksi tuotteiksi etsittiin tehtaan konekantaan ja osaamiseen sopivia kalustesarjoja.

ja. Useamman vuoden ajan valmistettiin koteihin ja kahvioihin sekä baareihin sopivaa pöytä-tuolisarjoja. Sen rakenteissa käytettiin koivukeppejä sekä jyrskyttä osia. Kalusteita valmistettiin merkittäviä määriä, mutta niiden tuotantoa ei tehtaassa valmistusolosuhteissa saatu kannattavalle tasolle liian pienistä sarjoista johtuen. Siveltimen varret sekä pyöreät koivukepit olivat tuotannossa myös 1980-luvulla huonekalujen ohessa.

Koivu Oy:n väkeä vuodelta 1955, takarivi vasemmalta: Jouko Järvinen, Toimi Hännikäinen, tuntematon, Lauri Valkama, Feliks Ahola, Pentti Alenius ja Aulis Ahola. Toinen rivi takaa: Antti Veijalainen, Keijo Heinonen, Rauno Toivonen, Olavi Niemi, Kaarina Mukkulainen, Keijo Räikkönen, Eeva Helminen ja Onni Järvinen. Toinen rivi edestä tuoleissa istumassa: Vihtori Pasuri, Hilma Leppälähti, Kerttu Leppälähti, Valfrid Järvinen, Aino Ahola, Nestori Miikkulainen, Olavi Alenius, Anni Heinonen. Eturivi, maassa istuvat vasemmalta lukien: Helena Helminen, Hilja Uosukainen, Helmi Soukkio, Väinö Uosukainen ja Helena Uosukainen (Silja ja Pertti Aleniuksen kokoelmasta)

Ansion kartano, Kasiniemen kylä ja Koivu Oy, muuttuvaa maalaisidylliä
Ansion kartano omisti 1600-luvulta alkaen koko kylän. Tämä poikkesi naapurikylästä, joissa oli useita talonpoikaistaloja kartanon lisäksi. Ansion kartanon osalta voidaan tunnistaa selvästi hyvään patruunamentaaliteettiin kuuluva vastuu kylän ihmisistä. Torppien itsenäistyttyä 1920-luvulla Ansion kartanolla oli paljon työntekijöitä: renkejä sekä piikoja, pehtoori, metsänvartija jne. Koivu Oy jatkoi kartanon perinteitä työllistää suuri osa kylän väestä. Ario W. Schildt, Helmi Schildt sekä Ario Schildt varmaan tunsivat, että Koivu Oy on osa kartanon toimintaa. Tehtaan lisäksi kartanolla oli iso navetta suurine sika- ja lehmäkarjamäärineen, jotka olivat olleet merkittävä kartanon tulonlähde. Koivu Oy oli kylän suurin työpaikka ja puunjalostuslaitos, jonka liikevaihdosta pääosa tuli viennistä.

Koivu Oy:llä tekivät elämäntyönsä konttoristi Sylvi Kunnas ja käyttöpäällikkö Olavi Alenius:

- Sylvi Kunnas, tai niin kuin ennen sanottiin neiti Kunnas oli tullut Ansioon kotiopettajaksi, josta tehtävästä hän siirtyi Koivu Oy:n konttoriin 1936. Tehtäviin kuuluivat oikeastaan kaikki toimistotyöt: palkkojen laskenta, laskutus, vientiasiakirjat, pankkiasiat, vakuutukset jne. Kesäisin konttorissa oli harjoittelijoita tuuraamassa loman ajan sekä helpottamassa ruuhkaista sahausaikaa. Eläkkeelle hän jäi vuonna 1980. Tässä elämäntyössään hän ehti palvella yhtiötä 46 vuotta. Tehtävänsä hän hoiti

Koivukalustesarja Birka (kuva Padasjoen Koivujaloste Oy:n kokoelmat).

Konttoristi Sylvi
Kunnas
(Kasiniemen
Sanomien arkisto).

Käyttöpäällikkö
Olavi Alenius (Pertti
Aleniuksen arkisto).

aina tarkasti ja moitteettomasti. Neiti Kunnas oli hyvin ystävällinen ja auttavainen, mutta arvosti sitä, että asui kartanossa ja oli kartanon väkeä. Hän tunsi kaikki Koivun työntekijät ja asiat, mitä hyvin kuvaa hänen tehtaan pikkujoulussa esittämänsä kronikka, joka on oheisena. Tämän päivätyönsä lisäksi neiti Kunnas oli mukana lähes kaikissa Kasiniemen järjestöissä. Lotta Svärd, Kasiniemen Yritys, SPR:n paikallisosasto, diakoniapiiri ja kylätoimikunta olivat järjestöjä, joissa hän edisti aktiivisesti kylän hyvinvointia.

- Olavi Alenius oli jo 12-vuotiaana naulapoikana ollut tehdasta rakentamassa vuonna 1934. Koivu Oy:n kirjanpidon mukaan hän tuli töihin 1936, 15-vuotiaana. Työrupeaman keskeyttivät armeija sekä Kannaksen linnoitustyöt välirauhan aikana. Sodasta hän tuli takaisin töihin 1944. Karjalasta evakkona tuli Maire Inkiläinen, joka oli syntynyt samana päivänä ja vuonna kuin Olavi. Naimisiin mentyään he muuttivat neljäksi vuodeksi Jämsään, josta takaisin Kasiniemeen tultuaan rakensivat omakotitalon nimeltään Mairela. Tietomiehen järjestämän kurssin käytyään Olavi sai puuteknikon pätevyyden. Työnjohtajana hän oli vuodet 1956-1979. Olavi kehitteli tehtaan laitteita ja konelinjoja. Käyttöpäälliköksi hänet nimitettiin 70-luvulla. Olavi Aleniukselle myönnettiin Keskuskauppakamarin ansiomerkki 35-vuotisesta palveluksesta Koivu Oy:ssä.

Suomen ajautuessa lamaan 1990-luvun alussa oli yritys taloudellisissa ongelmassa. Ario Schildtin rinnalle toiseksi omistajaksi ja toimitusjohtajaksi oli tullut Ilkka Mertsalmi. Kun yrityksen selviämistä ei pidetty mahdollisena, asetettiin yritys selvitystilaan. Ensin maksettiin kuitenkin maksut paikallisille puunmyyjille, verotajalle, palkat työntekijöille jne. Tehdas tontteineen jäi pankin omistukseen. Ennen toiminnan loppumista työväki oli vähentynyt parhaiden päivien 50:een nousevasta kokonaismäärästä vähän yli kymmeneen. 57 vuotta kestänyt ajanjakso tehtaan historiassa oli tullut päätökseensä.

Padasjoen Koivujaloste Oy tehtaan toiminnan jatkajana

Vaikka elettiin Suomen laman aikaa vuonna 1991, käynnistyi tehtaan toiminta uudelleen. Padasjoen Koivujaloste Oy, pääomistajana Ilkka Mertsalmi, pienosakkaina Antti Mertsalmi ja Pekka Salonen, olivat perustaneet uuden yhtiön. Aluksi pankilta ostettiin tehtaan konekanta ja tuotevarastot, myöhemmin myös tontti sekä sahan alue.

Tavoitteena oli jatkaa niin sanottua sopimusvalmistusta. Vanhoista asiakkaista jäljelle olivat jääneet laadukkaita siveltimiä valmistavat Oy Lindgren ja Sokeva Oy. Uusia ostajia arvioitiin saatavan huonekaluteollisuudesta. Myös äänentoistolaitteiden osalta kaiuttimien valmistus muodostui yhdeksi tuoteryhmäksi.

Vaneriteollisuudelta ja saunavalmistajalta alihankintaa

Suomalaisista valmistajista vain harvat toimialat ja tuotteitten valmistajat ovat menestyneet maailmalla. Vaneriteollisuus on selvinnyt tehostamalla tuotantoaan ja lisäämällä jatkojalostustaan. Yksi sen perinteisistä tuotteista on ollut laudan asemasta betonivaluissa käytettävä öljytty muottivaneri. Öljyminen ja levyjen reunojen suojaaminen maalaamalla on ollut työvaihe, joka ei ole ollut tehtaitten tuotantoon luonteva. Kasiniemeen rakennettiin tämän tuotteen valmistukseen sopiva tuotantolinja. Siinä levy sahataan määrämittaan, öljytään molemmin puolin muottiöljyllä sekä lopuksi reunamaalataan. Sopimusvalmistusta Kasiniemessä teettivät Metsäliiton omistama Finnforest Oy sekä Visuvesi Oy. Tämä tuotanto loppui, kun Visuvesi Oy ajautui konkurssiin sekä Finnforest Oy hankki Suolahteen tähän tarkoitukseen muottivanerin vahauslinjan.

Koivu Oy:n väkeä vuonna 1986, takaa vasemmalta: Leo Leppälahti, Veikko Riihilahti, Aarne Salminen, Antti Leppälahti, Olavi Niemi, Pauli Urataipale, Matti Valkama, Seppo Alvenius, Pertti Ahola Toinen rivi istumassa: Ari Riihilahti, Anneli Pehrman, Anja Urataipale, Kirsti Niemi, Eeva Piira, Seija Hännikäinen, Hanna Kouhia, Eila Salminen, Mirja Soukkio Edessä: Ari Riihilahti, Anne Ekholm, Sylvi Kunnas, Ilkka Mertsalmi, Ario Schildt, Sakari Nurminen ja Seppo Salmén (Kasiniemen Sanomien arkisto).

Harvia Oy on muuramelainen, maan johtava kiuasvalmistaja. Se on perustanut 1990-luvulla tytäryhtiön Velha Oy:n, joka markkinoi ja valmistaa saunoja sekä saunatuotteita. Saunojen valmistus on tasoelementtien valmistusta Velhan tehtaalla. Suuri osa puuosista on teetetty sopimusvalmistuksena Suomessa, Baltian maissa, Kiinassa jne. Koivujaloste Oy sai mahdollisuuden tarjota saunanosien, kuten oven vetimien, valaisinten ja lauteiden osien valmistusta. Hyvä asiakassuhde on jatkunut jo lähes 20 vuotta, tosin pienentyvin määrin. Suuri osa tuotannosta on siirtynyt Kiinaan, jossa on Harvian tytäryhtiö.

Toiminta siirtyy Taulun teollisuusalueelle

Kasiniemi sijaitsee rekkaliikenteen kannalta hankalassa paikassa. Jyrkät mäet Kasiniemessä ja Arrakoskella ovat liukkaitten kelien aikaan vaikeita. Rekat oppivat kiertämään pahimmat paikat ja yli 15 vuotta kestänyt suurten kuormien kuljetus onnistui ilman suurempia kolareita. Pienten erien kuljetus on hoitunut omalla pakettiautolla suoraan Muurameen. Pienen sopimusvalmistajan rooli tuotannollisessa ketjussa onkin tehdä joustavasti ja laadukkaasti pieniä ja keskisuuria tuotantoeriä, joita tilaava tehdas ei halua tai ehdi valmistaa. Kun massiivipuuosien tilaukset sekä vanerin öljyämisen sopimusvalmistus päättyi, oli aika sulkea tehdas. Kasiniemen Koivu Oy oli toiminut vuosien 1934 ja 2015 välisen ajan, 86 vuotta. Toiminta oli osittain siirtynyt jo 2003 Padasjoen Taulun teollisuusalueelle Valutie 5:ssä sijaitsevaan halliin. Sitä on yhtiön toimesta myös laajennettu. Nykyaikainen halli ja hyvät liikenneyhteydet ovat ratkaiseva etu tehtaan kilpailukyvyn kannalta.

Pääosa puuteollisuuden tuotteista menee rakentamiseen tai sisustamiseen. Laskusuhdanteen seurauksena rakentamisen taso on pitkään ollut Suomessa ja koko Euroopassa alhaisella tasolla. Padasjoen Koivujaloste Oy:n pärjääminen riippuu suhdanteiden kehittymisestä sekä sen asiakasyritysten menestymisestä.

Harvia Oy:n tuotteita
(kuva Pekka Salonen)

Finnforest Oyj:n Kertokate
(kuva Pekka Salonen)

MUU ELINKEINOTOIMINTA

Kasiniemen kaupat

Ennen varsinaisia kiinteitä kauppoja oli kulkukauppiaita, jotka kuljettivat tavaroita kantolaukuissa tai hevosen rattaille rakennetussa ”myymälässä”. Vielä myöhemminkin tällaisia kiertäviä kauppiaita oli muutamia.

Westerlundin kauppa

Kylän ensimmäisenä varsinaisena kauppana voitaneen pitää Westerlundin kauppaa. Arakoskelainen kauppias oli perustanut Kasiniemeen sivuliikkeen ja siinä toimi myyjänä Frederiika, jonka nimi kääntyi kyläläisten suussa helpommin lausuttavaksi Riikaksi.

Samoihin aikoihin Kalle Westerlund tuli kirvesmieheksi rakentamaan koulua ja päätyi Riikaan ihastuttuaan ”kotivävyksi”. Nuoret hankkivat kaupan omistukseensa 1910- ja 1920- lukujen taitteessa. Puoti perustettiin vanhan sillan kupeessa olevaan entiseen meijerirakennukseen ja varastotilat olivat tien toisella puolella joen partaalla olevassa rakennuksessa. Kauppatavaroita tuotettiin ainakin aluksi laivalla Harmoisiin ja sieltä hevoskyydillä kauppiaalle.

Kauppa sai kohta kilpailijan. Kun kylä oli pieni, ei asiakkaita riittänyt kahdelle kaupalle niin että ne olisivat voineet pitää runsasta tavaravalikoimaa. Kauppiaan perhe muuttikin Lahteen, missä Kalle Westerlund luopui kauppiaan ammatista ja palasi rakennusmieheksi.

Sumasen kauppa

Heikki Sumanen oli syntyperäinen kasiniemeläinen. Hän oli Kasiniemen koulun ensimmäisiä oppilaita ja kun kauppiaan ura kiinnosti, hän kävi lisäksi kauppakoulun Lahdessa. Solmittuaan avioliiton vuonna 1932 hän ryhtyi välittömästi puuhaamaan kaupan perustamista.

Liiketilat löytyivät vasta valmistuneen Koivu Oy:n tehdasrakennuksen yhteydestä. Perhe asui vaimon työn kautta saamassa ns. alakoulussa, joten kaikki oli kätevästi käden ulottuvilla. Kun tehtaalla sitten sattui se tuhoisa tulipalo, josta Koivu Oy:n tarinan yhteydessä on kerrottu tarkemmin, palo uhkasi myös kauppaa. Kylän väen avustuksella kaupan tavarat kannettiin ulos, mutta kauppias selvisi säikähdyksellä, sillä kaupan osa säästyi tulipalolta.

Kauppatilat ja myös asuintilat olivat kuitenkin pienet, joten edessä oli oman talon rakentaminen. Uuteen taloon tuli sekä kauppa että koti ja muuttamaan päästiin vuonna 1938. Nykyisen mittapuun mukaan tilat olisivat vaatimattomat ja varustukseltaan yksinkertaiset, mutta aikanaan asialliset ja jopa modernit. 50-luvun alussa rakennusta remontoitiin ja laajennettiin ja myös posti sai oman sisäänkäynnin ja omat tilat heilurioven takaa.

Tavaran hankinta oli aluksi hankalaa, koska kylään ei ollut säännöllistä liikennettä ja tie oli vaatimaton. Tavarat tilattiin enimmäkseen Hämeenlinnasta Fredriks-

Kauppias Heikki Sumanen perheineen 1946. Vasemmalta Ilkka, Heikki, Markku ja Elli Sumanen (Kuva Markku Sumasen kokoelmasta).

sonin tukkuliikkeestä, sillä kuljetus oli järjestettävissä. Kyynäröltä nimittäin liikennöi seka-auto, jossa etuosa oli varattu matkustajille ja takaosa tavarankuljetukseen. Loppumatka Kyynäröltä Kasiniemeen hoidettiin hevoskyydillä. Sotien jälkeen tilanne parani, kun tukkuliikkeen kuorma-auto kiersi seudulla ja vei muillekin kauppiaille pienempiä tavaraeriä noin kerran viikossa. Koko autokuorman tilaus viikottain olisi ollut liian suuri yhdelle kaupalle.

Tilanne parani edelleen, kun liikennöitsijä Viljo Silvonen alkoi liikennöidä Lahteen ja toimitti pieniä tavaraeriä tilaajille. Erikoisesti ruokatavaroiden hankinnassa siitä oli etua. Kun tuotteiden saatavuus näin nopeutui ja helpottui, kaupat alkoivat hankkia tavaraa myös lahtelaisista tukkuliikkeistä.

Sota-aika toi omat ongelmansa myös kaupan pidolle. Sitä leimasi säännöstely, ostokuponkit ja monenmoiset tilitykset. Vaiva ja lisätyö oli melkoinen, mutta eihän silloin kenelläkään ollut helppoa. Kauppiaan muiden miesten tapaan joutui rintamalle ja toimi komppanian vääpelinä. Vuosina 1939-1944 hän oli kolmeen otteeseen aina Aunuksessa ja Syvärillä asti, viime vaiheessa Tali-Ihantalan torjuntataisteluissa. Sodan aikana kauppias hoiti vaimo Elli Sumanen, jonka opettajan työhön vastaavasti tuli sijainen.

Sodan päätyttyä väheni ostokorttien käyttö asteittain ja tavaraa oli vapaammin saatavilla. Kasiniemeen tuli runsaasti siirtolaisia, joista osa jäi kylään pysyvästi. He olivat menettäneet kotinsa ja tavaransa ja tarvetta oli ihan perustuotteillekin. Myös kantaväestöllä oli patoutunutta pulaa ja uutta piti hankkia.

Kauppan tavaravalikoima monipuolistui. Ruokatavaroiden ohella myynnissä oli yksinkertaisimpia maatalouskoneita, rakennustarvikkeita, työ- ja arkivaatteita, hevosvaljaita ja urheilu- ja harrastustavaroita sekä monenmoista pikkutavaraa. Sumasella oli myös lääkekaappi. 1950-luvulla oli useita hyviä marjavuosia ja Sumasen kautta ulkomaan vientiin toimitettiin vuosittain tuhansia kiloja puolukoita. Silloin käytiin myös riistakauppaa. Hämeenlinnan torikauppiaille lähetettiin Kasiniemestä jäniksiä ja kanalintuja so. metsoja, teeriä ja pyitä kaupunkilaisten herkuiksi.

Kyläläisiltä kauppa hankki jälleenmyyntiä varten jonkin verran maataloustuotteita mm. sianlihaa, kotivoita ja rehuviljaa. Kotivoi tosin oli hankala artikkeli, koska tarjonta oli runsaampaa kuin kysyntä. Kysyntä kohdistui lähinnä vain muutamiin tunnettuihin ”merkkeihin” ja muille oli vaikea löytää ostajia. Vasta meijeriauton kulku helpotti tätä kylän ylituotanto-ongelmaa.

Olot muuttuivat vuosikymmenten myötä ja pienet kyläkaupat alkoivat kokea vaikeuksia. Kulkuvälineet yleistyivät ja asiakkaiden vaatimustaso nousi. Kun Heikki Sumanen jäi leskeksi ja ikäkin alkoi painaa, kaupassa oli muutamia varsin hyviä apulaisia. Myös postiin tuli silloisten säädösten tähden uusi hoitaja. Sumasen kaupan toiminta päättyi lopullisesti 1960 - 1970 -lukujen taitteessa. Onneksi kylään oli jo perustettu toinenkin kauppa, osuuskauppa. Myöhemmin ilmenee, että tämäkin oli väliaikainen ratkaisu.

Posti

Kasiniemen posti tuli alkuun Toritulle, mistä se haettiin hevoskyydillä tai jos ei hevosta ollut saatavilla niin polkupyörällä. Posti toimi Sumasen kaupan yhteydessä postiasema II:n statuksella.

Sodan jälkeen kylässä oli runsaasti runsaasti metsätöitä ja siksi metsätyömiehiä, koska työ tehtiin silloin miestyövoimalla ja hevosilla. Yhtiöt maksoivat palkkoja paitsi perinteisillä tilipusseilla myös postin kautta. Lapsilisät ja kansaneläkkeetkin tulivat postin kautta ja muutoinkin postin käyttö lisääntyi. Kasiniemen posti sai ”ylennyksen” ja siitä tuli postiasema I.

Tämä merkitsi myös sitä, että toiminta laajeni ja postipankki alkoi toimia. Lähetykset ja sanomalehdet kuljetti Silvosen linja-auto kirkonkylän pääpostin kautta ja kaikenlainen rahaliikenne oli mahdollista. Postiauto tuli Kasiniemeen puolilta päivin ja kauppa oli silloin aina täynnä. Heikki Sumanen jaotteli saapuneen postin leppoisasti pinoihin, jotka hakija jakoi edelleen omalla kulmallaan. Näin edettiin useita vuosia, kunnes Heikki Sumanen ei ikänsä puolesta voinut toimia valtion toimesta ja postiin tuli uusi hoitaja. Siinä vaiheessa kyllä kauppakin oli jo loppunut. Posti siirtyi osuuskaupan yhteyteen.

Oma parannuksensa oli se, kun lehtien ja kirjepostin jakelulle saatiin selvät reitit. Taimi Valkama kiersi mopolla vuosikaudet, kunnes auto korvasi hänet. Kiinteä posti suljettiin aikanaan, mutta jakelu on säilynyt tähän päivään asti. Viikonlopun aikoihin sanomalehtien oma jakelu tuo lehtiä nippuna postilaatikkoon ja sieltä voi noutaa. Muistoksi omasta postiasemasta on jäänyt Kasiniemen oma postinumero, siis 17740.

Heikki Sumanen 70-vuotispäivänään vuonna 1975. (Kuva Markku Sumasen kokoelmasta).

Myöhemmin Sumasen kauppa myytiin yksityiselle. Vuonna 1997 kiinteistön ostivat Raimo Sillberg ja Pirkko Joutsen. Talon nimi on Koivuranta vaikka se edelleen tunnetaan laajalti Sumasen kauppana.

Niemisen kauppa

Niemisen perhe perusti 1940-luvulla kaupan, joka aloitti Törmälä-nimisessä talossa. Kauppaa hoiti pääasiassa rouva Niina Nieminen, sillä puolisonsa Viljo Nieminen oli Haapa Oy:n palveluksessa. 1950-luvulla rakennettiin uusi kaupparakennus, joka oli senaikaisena hyvin tarkoitukseensa sopiva.

Niemisen kauppa vakiinnutti asemansa kylän toisena kauppana ja sai oman asiakaskuntansa. Tämä vaihe ei kuitenkaan ollut pitkäaikainen. Niemiset muuttivat kylästä pois, ottivat sukunimekseen Rasimo ja kaupparakennukseen tuli Länsi-Päijänteen osuusliike.

Kylän erikoisuus oli Niemisten suvun pitämä kemikalikauppa. Se toimi Törmälässä joitakin vuosia, mutta ei erikoiskauppa näin pienessä kylässä menestynyt. Kiinteistön seuraava omistaja oli Toimi Koivunen. Hän remontoi tilat baari-kahvilalle, jossa pääasiallinen myynti oli oluen myynti. Yrittäjä sai elantonsa tästä liiketoimesta ja näin työllisti itse itsensä. Todennäköisesti kylässä oli tarvetta tälle, koska toiminta menestyi.

Osuuskauppa

Pitkien yksityiskauppavaiheiden jälkeen kylän väki ilmeisesti kaipasi uudentyylistä kilpailua. Länsi-Päijänteen osuuskauppa, tutummin länskä, aloitti toimintansa Niemisten kaupparakennuksessa 50-luvun alkupuolella. Koivu Oy:n työntekijät ottivat

kaupan oitis omakseen, mutta kilpailua asiakkaista käytiin, sillä Sumasella oli jo vakiintunut asiakaskunta. Kahvin ostossa ”länskän” asiakkaita kävi Sumasen kaupassa, mutta sellaistaakin puhetta oli, ettei Sumanen suostunut myymään kilpailijan asiakkaille.

Osuusliike kierrätti myymälänhoitajia ketjun myymälöissä ja myös Kasiniemessä heitä oli eri puolilta Suomea. Heljä Hörhä muistaa mm. Juvalta tulleen Kärkkäisen savolaisperheen. Vaikka Kasiniemessä oli jo totuttu karjalan murteeseen, niin savon murre kuulosti kovin eksoottiselta. Seppo oli Sepukka, Kalevi Kalekka ja yleensäkin viljeltiin kiertoilmauksia, mikä sai hämäläiset kuuntelijat toisinaan ihan ymmälle.

Kaikin puolin pidetty myymälänhoitaja oli Markku Salo Lammilta. Hän innosti ja opasti kylän nuorisoa urheiluharrastuksiin kuten suunnistukseen, pöytätennikseen, hiihtoon ja kokeilemaan jopa ampumahiihtoa. Heljä tuli kauppaan myymäläapulaiseksi 1966 tammikuussa, joka sattuikin olemaan ennätyskylmä kuukausi. - Pakkasta oli -42 astetta, vesijohdot jäässä, vesi piti hakea sillan kupeesta ämpärillä ja lämmitteä hellalla pesuvedeksi. Kellarissa ykkösolutpulloista irtosi pohjat, kun pakkana oli jäädyttänyt oluet, hän muistelee.

Salo siirtyi Kasiniemestä kauppiaksi Lahteen 1968 ja saman vuoden maaliskuussa myös Heljä jätti työnsä myymäläapulaisena. Muilla paikkakunnilla asuttuaan Heljä on palannut kasiniemeläiseksi – ei tosin kauppiaksi. Länsi-Päijänteen

Lahden Osuuskaupan Kasiniemen myymälän ”kilta” on kokoontunut kaupalle asioita pohtimaan. Vas. Eeva Piira, Aune Silvonon, Elna Hörhä, Kyllikki Kettunen, Anja Urataipale, Olavi Niemi ja Onni Urataipale sekä takana seisomassa myymälänhoitaja Ilmari Kettunen. (Kuva Kasiniemen sanomien arkisto).

osuusliike sulautui Lahden osuuskauppaan ja Ilmari ja Kyllikki Kettunen toimivat myymälänhoitajina luultavasti vuoteen 1977 asti.

Oheispalveluna Väinö Uosukainen piti talvella kioskia kaupan sivuhuoneessa, josta oli ovi ulos. Kesällä kioski oli sahanmäellä ja jäätelökioski kaupan pihassa. Kioskillakin oli kilpailijansa. VPK:n Kasiniemen osaston kioski oli maantien toisella puolella ja sitä hoiti Osmo Soukkio. Myöhemmin posti toimi samassa sivuhuoneessa missä kioski oli ollut, hoitajanaan Anita Ojala. Kaupan yhteydessä oli myös puhe-linkioski.

Väliaikaisen piristysruiskeen kaupalle antoi keskioluen vapautuminen, mutta Lahden osuuskauppa lopetti kaupan 29.12.1977 kannattamattomana ja huolimatta siitä, että kyläläiset ja kylätoimikunta vetosivat sekä kuntaan että osuuskaupan johon toiminnan jatkamisen puolesta. Pienen kylän taistelu kaupan säilyttämiseksi sai laajempaa julkisuutta. Kylä jäi vähäksi aikaa myymäläautojen varaan, kunnes pelastajaksi ilmaantui liikennöitsijä Silvonen.

Ylisen Kolulan kauppa

Säännöstelyajan loppuvaiheissa ja loputtua kylässä toimi kolmaskin kauppa. Se oli ilmeisesti Länsi-Päijänteen osuusliikkeen jonkinlainen sivupiste, aittamyymälä. Onni Ylisellä oli omia suhteita ja kanavia saada pula-aikana tavaraa ja kaupassa myytiin lähinnä vain elintarvikkeita.

Koska niistä oli pulaa, oli kauppa mainio lisä ja helpotus kyläläisille.

Kasiniemen kauppa ky

Viljo ja Edith Silvonen ostivat Lahden osuuskaupalta kauppakiinteistön, kunnostivat sen ja uusi kauppa, Kasiniemen Valinta avasi ovensa keväällä 1978, kauppiaina Helvi Peltue ja tyttärensä Kati Syrjänen.

Kauppiaspariskunta Marja ja Kari Saarinen.
(Kuva Marja Saarisen kokoelmasta).

19.5.1983 uusina kauppiaina aloittivat Kari Saarinen ja Marja Soukkio. Kaupan nimeksi tuli Kasiniemen Kauppa. Marja on kotikylällään, Kari muuttanut Helsingistä. Kaupan tarjontaan tuli peruselintarvikkeet, myös tuore liha ja lähileipomoiden leivät. Pihassa oli polttoainemittari. Kotiinkuljetus toimi, aina Vesijaon kylälle saakka. Hyvää palvelua muisteli lämmöllä eräskin pääkaupunkiseudulta tuleva mökkiläinen. - Ei tarvinnut kuin soittaa kauppiaille, että tulossa ollaan, niin viikonlopun eväslaatikko oli odottamassa. Kaupasta löytyi myös veikkauspiste, lääkekaappi, asiamiesposti ja rakennustarvikkeitakin.

Pariskunnan häitä vietettiin keväällä 1984 sukulaisten ja koko kylän voimin Kasiniemen kansakoululla. Perhe kasvoi neljällä lapsella, Elmo -85, Emmi -88, Elli -90 ja Essi -93.

Kauppiaspariskunta piti myös kylän kesäkioskia jonkin aikaa. Kun kaupan ulkovarasto paloi lokakuussa 1985, tilat kunnostettiin ja perustettiin baari Kievari 13. Sen avajaisia juhlittiin jo vuoden kuluttua palosta. Baarin valikoimissa olivat virvoitusjuomat, kahvi, kolmosolut, jäätelö, irtokarkit, makeiset, pikkupurtavaa ja elintarvikkeet. Kievari 13 -logon suunnittelivat Karin ja Marjan kanssa Juha ja Sirpa Kukkonen, jotka myös toimittivat myyntiin logolla painettuja paitoja. Baarista tuli kylälle mieluisa kokoontumispaikka.

Suuren suosion saavuttivat perinteiset juhannuspäivän päivätanssit. Traktorin lavalla soittivat mm. Markku Aartio, Raimo Turtiainen ja Matti Lepänhaara ja tanssin pyörteissä pyörähdeltiin pihalle kootulla tanssilattialla.

Kaupassa ja Kievari 13:ssa palvelivat asiakkaita Karin ja Marjan lisäksi vuosien varrella mm. Enni Pitkälähti, Anna-Leena Leppälähti, Outi Ahola, Kimmo Ojala, Marja-Leena Salo, Aija Riihilahti, Anne Rantanen ja Seija Sipura.

Kari aloitti yrittäjänä myös Lahden Kauppahallissa, Hallin Palvissa syksyllä 1989 ja samalla Kievari 13 vuokrattiin vuodeksi Aija Riihilahdelle. Sapattivuoden jälkeen Kari astui taas Kievarin isännän saappaisiin. 1992 Kari avasi Padasjoelle Kesoilin tiloihin Kievari 21 ja tällöin Kievari 13 vuokrattiin Jari Soukkiolle ja Elna Nättiselle neljäksi vuodeksi.

Perheen kasvaessa kauppa vuokrattiin Hilikka Laarille. Vuodesta 1994 alkaen kauppa tuli taas Karin ja Marjan hoitoon. Seuraavan vuoden syksyllä loppui asiamiesposti ja kauppa muutettiin kesäkaupaksi. Kievari 13 oli auki viikolla iltaisin ja viikonloppuna pidennetyin aukioloajoin. Uusia hankkeita oli jo mielessä.

Vuonna 1998 Kari ja Marja rakennuttivat Padasjoen Kesoilin tilalle uuden hirsisen huoltoasemarakennuksen, johon tuli Teboilin polttoainejakelu. Persoonallisen, linnaa muistuttavan rakennuksen nimeksi tuli Taulun Torni.

Loppuvuodesta 1999 Kasiniemen Kaupan kiinteistö myytiin Pasi ja Ronja Kolehmaiselle ja perhe Saarinen muutti Padasjoen kirkonkylälle.

Kievari 13:n ilmoitus juhannuspäivätansseista. (Kuva Marja Saarisen kokoelmasta).

Juhannuspäivätanssitunnelmaa (Kuva Marja Saarisen kokoelmasta).

Kasiniemen Linja Oy:n tunnus oli auton alle jääneen suden tyyllitelty kuva (Matti Silvosen kokoelmasta)

Liikennöitsijä Viljo Silvonen autonsa edessä (kuva Matti Silvosen kokoelmasta).

Kasiniemen Linja Oy

Viljo Silvonen aloittaa taksiliikenteen Kasiniemen liikennöintiä sotien jälkeen hoiti Viljo Silvonen. Hän muutti perheineen Lahdesta Kasiniemeen joulukuussa 1936. Silvonen tuli Koivu Oy:n työnjohtajaksi. Kasiniemeen muuttaessaan hänellä oli Ford A-mallin henkilöauto, jota säilytettiin tehtaan autotallissa. Auto tuhoutui tehtaan tulipalossa keväällä 1938. Tuhoutuneen auton tilalle hankittiin toinen auto, jonka avulla sivutoimista kyytien tarjoamista jatkettiin. Vuoden 1939 keväällä isäni hankki uuden Ford Deluxe henkilöauton ja myös luvan taksiliikenteen harjoittamiseen. Lupa oli tietävästi kolmas Padasjoella. Sota kuitenkin katkaisi toiminnan ja vasta keväällä 1945 autoilu toden teolla alkoi. Pari

vuotta ajettiin taksia, ensimmäisenä vuonna polttoainepulassa puukaasulla ja toisena vuonna sitten bensiinin voimin.

Linja Kasiniemestä Lahteen aloittaa 1947

Niilo Rantanen oli vuodesta 1927 lähtien harjoittanut linjaliikennettä Toritulta Lahteen. Kahtena kesänä hän oli ajanut linjaa Kasiniemen-Vesijaon kautta Padasjoen kirkolle. Rantanen ei ollut halukas laajentamaan yritystään. Tämä antoi tilaisuuden aloittaa linja-autoliikenne Kasiniemestä Vesijaon ja Padasjoen kautta Lahteen. Liikenne aloitettiin toukokuun viimeisenä päivänä 1947 REO-merkkisellä linja-autolla, joka myöhemmin osoittautui melko epäluotettavaksi. Noin vuoden liikennöinnin jälkeen ohjauksen petettyä auto suistui ojaan ja vaurioitui korjauskelvottomaksi. Hen-

kilövahingoilta onneksi välttyttiin. Syksyllä 1948 saatiin liikenteeseen Austin merkinen linja-auto. Samoihin aikoihin perustettiin Kasiniemen Linja Oy, jossa myös Niilo Rantanen oli mukana pienellä osuudella. Keväällä 1950 toimintaa laajennettiin hankkimalla toinen Austin merkinen linja-auto. Auton kylkeen maalattiin suden kuva, koska vanhemmalla Austinilla Silvonen oli ajanut suden päälle Korkeessa.

Tämä suden yliajo olikin melko eriskummallinen tapaus. Siihen aikaan susi oli hyvin harvinainen ja vihattu peto Suomessa. Austinissa oli suden yliajon hetkellä kyydissä metsästäjiä, jotka olivat matkalla juuri tuota sutta kaatamaan. Heidän työnsä helpottui suden kohdattua surmansa linja-auton kolhimana.

Lisää linja-autoja ja suurempi talli

Ensimmäinen Vanaja-merkinen linja-auto tuli taloon 1953 ja suurempi autotalli rakennettiin lisääntyvää kalustoa varten 1950-luvun puolivälissä. Kuorma-autoliikennettä alettiin harjoittaa 1950-luvulla kahden puutavararekan voimin. Sivukylien koulujen lopettaminen 1960-luvulla lisäsi koululaisten kuljetuksia suurempiin kouluihin.

Enimmillään 70-luvun alkupuolella Kasiniemestä lähti neljä isompaa ja pari pikubussia koulukyyteihin ja linjaliikenteeseen. Bussit olivat 1972 alkaen pääasiassa Scania -merkkisiä ruotsalaisvalmisteisia, joiden korit valmistettiin Suomessa. Henkilökuntaa tätä liikennöintiä suorittamassa oli parhaimmillaan kymmenkunta. Vuosien mittaan maaseudun asukasmäärän pienentyessä myös liikennöinnin tarve väheni. Tämän seurauksena Kasiniemen liikennöintiä 40 vuotta hoitanut yhtiö myytiin padasjokelaisen Yrjö Niemisen perustamalle perheyhtiölle vuonna 1984. Niemisen Linjat Oy hoitaa Padasjoella liikennöintiä edelleen.

Viljo Silvonen toimi perustamansa yrityksen toimitusjohtajana koko sen historian ajan. Hänen kolme poikaansa ja pojanpoikansa työskentelivät myös aktiivisesti yrityksessä. Silvosen vuonna 1945 Palsantien varteen rakentama omakotitalo autotallirakennusten vieressä toimii nyt kolmannen sukupolven kunnostamana kesäasuntona pitkälle tulevaisuuteen

Autoja tallinmäellä 1960-luvulla valmiina lähtöön (kuva Matti Silvosen kokoelmasta).

Vehkakylä

Lomakylä luonnon rauhaan

Vehkakylä oli aikanaan instituutio paikkakunnalla, ja se tunnettiin laajalti. Ravintola Piilolassa poikettiin kesäisin kahvilla, oluella ja lapset jäätelöllä, ja paikalle saatettiin tulla myös veneellä. Muina vuodenaikoina tultiin viikonloppuiltaisin istuskelemaan lasilliselle, ja asiakkaita riitti.

Vehkakylän Huvilakiinteistöt Oy:n perusti vuonna 1965 agronomi Rainer Schildt yhdessä vaimonsa Tarjan kanssa omistamalleen Majaniemen metsätilalle, jonka hän oli saanut perintönä Ansion kartanosta. Toiminta-ajatuksena oli kehittää kirkasvetisen ja rauhallisen Vehkajärven rannalle korkeatasoinen lomakylä, joka tarjoaa ajanvietto- ja virkistysmahdollisuuksia koti- ja ulkomaalaisille matkailijoille. Lähtökohdana oli yksilöllinen ja asiakkaan henkilökohtaisesti huomioiva palvelu, josta isäntä itse pitkälti vastaisi.

Lomakylä koostui kahdeksasta saunallisesta huvilasta, jotka sijaitsivat erillään ja kaukana toisistaan. Jokaisella oli oma rauhaisa ranta soutuveneineen. Huvilat, jotka rakennettiin vuosina 1965-1967, olivat aikansa mittapuun mukaan hyvin varusteltuja. Vuonna 1968 valmistui lomakylän keskuspaikaksi jyrävä hirsirakennus Piilola, sitten vielä savusauna ja pienempi saunamökki. Myöhemmin 1970-luvun puolivälissä Piilolan pihapiiriä laajennettiin Kaarilan kartanosta Tampereelta siirretyllä vanhalla makasiinirakennuksella sekä kahdella yöpymiseen tarkoitettulla pienellä aittarakennuksella. Viimeisenä valmistui vuonna 1980 Majjala, jossa oli kaksi

Vehkakylän veneretki Vesijakojärvelle (Helena Schildtin kokoelmasta).

asuntoa: toinen toimitusjohtaja Maria Seppälälle ja toinen Vehkakylään ihastuneelle ja sen toimintaa monin tavoin tukeneelle saksalaiselle August Schonardille.

Huvilarakennukset suunnitteli arkkitehti Arne Nevanlinna. Sisustussuunnittelusta, muun muassa huviloitten tyyliin sovitetusta massiivipuukalustuksesta, vastasi sisustusarkkitehti Marke Niskala-Luostarinen.

Vehkakylän rakentaminen toi paikkakunnan ammattimiehille runsaasti työtilaisuuksia. Kasiniemestä löytyi vielä taitavia kirvesmiehiä, joiden työn laadukkuuden vieras aistii jo seinäpaneelien siisteistä ja suorista kuparinaularivistöistä. Kun lomakylä perustettiin keskelle metsää, oli myös tieyhteyksiä parannettava ja jokaiselle huvilalle vedettävä oma pistotie. Ensimmäisissä huviloissa oli aluksi vain kaasuvälaistus, mutta Piilolan rakentamisen yhteydessä koko lomakylä sähköistettiin.

Piilola

Piilolan, lomakylän keskusrakennuksen, esikuvana oli Kuren torpan hulppea pääarakennus Vesijaon rannalla. Vanha päärakennus purettiin Vehkakylään siirrettäväksi, mutta suuri osa sen hirsistä osoittautui huonokuntoisiksi ja jopa käyttökelvottomiksi. Niinpä rakennusaineet oli hankittava omasta lähimetsästä, ja vanhan torpan hirsiiä voitiin käyttää vain väliseiniin. Piilolaan sijoitettiin lomakylän keskeiset toiminnot: vieraitten vastaanotto, puhelinkekus ja ravintola, joka palveli sekä omia vieraita että ulkopuolisia.

Ravintolalle myönnettiin alkoholin tarjoilun A-oikeudet. Kaukana liikekeskuksesta metsän keskellä sijaitsevalle ravintolalle se oli siihen aikaan perin harvinaista. Luvan perusteena olivat lomakylän korkea taso ja vaativat ulkomaiset vieraat. Piilola oli 30 km:n säteellä ainoa anniskeluravintola, jonka palveluista myös kasiniemeläiset ja muut lähiseutujen asukkaat pääsivät nauttimaan.

Loma-aikoina Piilolassa oli tarjolla pitopöytälounas. Vehkakylän asukkaiden lisäksi myös satunnaiset matkailijat ja paikkakunnan väki vieraineen poikkesivat sinne herkuista nauttimaan. Alkuaikoina keittäjänä toimi taidoistaan tunnettu Aune Silvonon, alkuperäinen kasiniemeläinen ja Ansion kotitalousharjoittelija. Myöhemmin keittiöstä vastasi muun muassa naapurikylän Tarja Helminen. Vaativille asiakkaille oli tarjolla kesäisin ja joulun ja hiihtolomasesonkien aikana myös puoli- tai täyshoitoa.

Vehkakylässä järjestettiin paljon erilaisia yksityistilaisuuksia. Juhlittiin syntymäpäiviä, häitä tai sukutapaamisia. Pidettiin jopa hautajaisten muistotilaisuuksia. Järjestettiin myös pikkujoulujuhlia, joita viettämään saatettiin tulla Helsingistä saakka. Ohjelmassa oli saunomista paitsi huviloitten omissa saunoissa myös eksoottisessa savusaunassa, josta halukkaat pääsivät pulahtamaan avantoon. Juhlaan kuuluivat tietenkin jouluateria kinkkuineen ja laatikoineen.

Arvovieraita

Vehkakylä tarjosi samanaikaisesti sekä korkeata tasoja että rauhaa ja puhdasta luontoa. Vieraitten joukossa oli jo 1970-luvun alussa paljon ulkomaalaisia Saksasta, Itävallasta, Sveitsistä ja Yhdysvalloistakin. He hakivat hiljaisuutta ja luonnonrauhaa, ja he halusivat kokea suomalaisia lomailuelämyksiä: kalastus, marjastus, sienestys ja metsästy.

Paljon oli kaukaa tulleita perheitä, jotka viettivät Vehkakylässä usein 3-5 viikkoa. Monet palasivat vuoden päästä tuttuun ”omaan” huvilaansa. Näiden ”kantaasiakkaiden” toiveiden täyttämiseen liittyi omat haasteensa. Myös talvisin kävi ulkomaisia vieraita, mutta valtaosa lomailijoista oli silloin kuitenkin talviurheilusta kiinnostuneita suomalaisia sekä yritysasiakkaita.

Jopa presidentti Urho Kekkonen seurueineen, johon kuuluivat adjutantti sekä maa- ja metsätalousministeriön kalastus- ja metsästysosaston ylijohtaja, olympiamitalisti Tauno V. Mäki, teki metsästysmatkan Vehkakylään ja yöpyikin siellä. Presidentti nautti Aune Silvosen valmistamista aterioista ja innostui suolaamaan muikkuja yhdessä Aunen kanssa.

Koneita Ansion lentokentällä
(Helena Schildtin kokoelmasta)

Jotkut varakkaat vieraat halusivat päästä perille mahdollisimman nopeasti ja helposti. Heitä varten perustettiin pienkoneitten lentokenttä Ansion talouskeskuksen pohjoispuolella sijaitsevalle pellolle, jota jo oli käytetty metsälannoituslentoihin. Aikaisemmin siellä oli laidunnettu karjaa, mutta nyt lehmät häädettiin pois pellolta. Lentokenttä oli täysin virallinen, ja se näkyi vielä 1990-luvulla virallisissa ilmailukartoissa.

Presidentti Urho Kekkonen Vehkakylässä 1960-luvun lopulla, henkilöt vasemmalta: varatuomari Pekka Mäkijärvi, Presidentti Urho Kekkonen, maisteri Rainer Schildt, ylijohtaja Tauno V. Mäki ja kunnanjohtaja Laesterä (Helena Schildtin kokoelmasta).

Useimmat lennot tulivat Tampereelta käsin. Lentokoneen saapuminen oli yleensä tiedossa, joten siihen osattiin varautua ja tulla kentälle vieraita vastaan. Toisinaan sattui niinkin, että ilman ennakkoilmoitusta saapuvan pienkoneen lähestyminen haettiin vasta äänestä, ja silloin lähdettiin kiireellä konetta vastaan tietämättä edes kuka on tulossa. Joskus jouduttiin turvautumaan puhelimeen ja soittamaan Ansiosta apua tulijoiden vastaanottamiseksi. Vieraita saapui myös vesitasolla.

Kesäisin järjestettiin veneretkiä. Kaksi moottorivenettä veti kolmen tai neljän soutuveneen letkaa. Liikkeelle lähdettiin Vehkajärveltä savusaunan rannasta, ja retkeläiset kerättiin omilta laitureiltaan veneisiin. Matka eteni Majaniemen ja Viitaniemen ympäri Ylävirtaa pitkin kylälle, missä veneet vedettiin tai kannettiin Kasiniemenkosken ohi Alavirran puolelle. Luonnonkaunis reitti jatkui Vesijakojärvelle, missä nautittiin retkilounas makkaranpaistoinen ja pannukahveineen korkealla Varpusenlinnan kallioluodolla. Retki päättyi Romonkulmalle Suullisenlahden rannalle. Bussi nouti matkalaiset takaisin Vehkakylään. Muistoina veneretkistä ovat mieleen jääneet yleensä suosittu sää ja toisaalta oikutelleet perämoottorit ja bussin loppuminen tai sen huono laatu. Ne tuottivat järjestäjille runsaasti päänvaivaa ja retkeläisille jännitystä, mutta jälkikäteen naurunaihetta sekä hilpeyttä.

Toiminta hiipuu

Vehkakylän perustaja ja idearikas isäntä Rainer Schildt kohtasi ennen aikaisen kuoleman vuonna 1980. Toimintaa jäi jatkamaan Maria Seppälä, joka oli jo vuosia hoitanut yritystä yhdessä Rainerin kanssa. Hänen jälkeensä johdon otti käsiinsä Rainerin tytär Riitta Schildt. Pian uudeksi toimitusjohtajaksi tuli kuitenkin Hannu Nummi apunaan vaimonsa Marja-Terttu. Jo vuoden kuluttua he ottivat lomakylän kaikkine toimintoinen vuokralle. Nummilla oli kaikki mahdollisuudet jatkaa toimintaa, sillä heillä oli hyvä kontakti vanhoihin asiakkaisiin.

Hannu ja Marja-Terttu Nummen isännöintiaikoina 1980- ja 1990-luvuilla Vehkakylän toiminta jatkui pitkälti ennallaan. Heidän ideoiminaan syntyivät Vehkakylän ikimuistoiset kesäjuhlat, jotka pidettiin Piilolassa ja sen pihapiirissä. Vetonaulaksi oli tapana kutsua muodissa oleva julkisuuden henkilö. Joukossa olivat muun muassa Matti Nykänen, Paula Koivuniemi, Anita Hirvonen sekä aikoinaan hyvin tunnettu Urpo Leppänen Ana-puolisoineen. Vieläkin muistuu mieleen Matin uskomaton tasa-jalkapomppu Piilolan pihalle pystetylle ulkoilmalavalle.

Vehkakylä eli loistokauttaan 1960-luvun lopulta 1980-luvun puoliväliin. Sen jälkeen toiminta alkoi vähitellen hiipua. Vieraitten vaatimukset kasvoivat. Alkuaikojen luksustekijät – juokseva vesi, sähkö, sauna ja oma rauhaisa ranta – eivät enää riittäneet. Lomailuun kaivattiin lisäaktiviteettejä ja modernia laadukkuutta. Rakennekset ikääntyivät ja kaipasivat täydellistä peruskunnostusta, mutta se ei ollut enää taloudellisesti toteutettavissa. Vähitellen toimintaa alettiin ajaa alas, ja vuonna 1993 se lopetettiin. Osa huviloista myytiin ulkopuolisille, osa on edelleen perustajan lähipiiriin käytössä.

Vehkakylä oli vuosikymmenten ajan merkittävä työllistäjä. Lähistöllä asui joukko arvokkaita työntekijöitä, jotka olivat lyhyellä varoitusajalla valmiita auttamaan

huoltotoissa. Heistä kaikkein tärkeimmät olivat Martti ja Aura Viitaniemi, Lyyli ja Eero Id, Väinö Korpela sekä Kari ja Mirjami Sipura.

Lomakylän toiminta on päättynyt. Mutta Rainer Schildtin, ennakkoluulottoman yrittäjän ja näkijän, perintö elää. Vehkakylän huviloista, ainutlaatuisesta kauneudesta ja rauhasta sekä virkistysmahdollisuuksista saa yhä edelleen nauttia moni uusi ja vaikiintunut vapaa-ajanasukas Kasiniemessä.

Lankapuhelimesta laajakaistaan

Puhelin

Puhelin edusti 1900-luvun alussa uutta tekniikkaa, joka otettiin Suomessa hämmästyttävän nopeasti käyttöön. Samaan aikaan kun Bell esitteli puhelinlaitteensa Pariisin maailmannäyttelyssä vuonna 1878, ensimmäinen puhelinyhteys oli jo rakennettu Helsingissä. Tosin ensimmäiset puhelimet toimivat vain kahden puhelinlaitteen välillä. Ensimmäinen puhelinyhdistys aloitti toimintansa Turussa ja 1800-luvun lopulla puhelinyhdistyksiä alettiin perustaa suurimpiin kaupunkeihin ja kuntakeskuksiin.

Padasjoella puhelinpalveluja markkinoi Orimattilan Telefoni-Osakeyhtiö. Aluksi Padasjoella oli vain muutama puhelin kartanoilla, isommilla tiloilla ja Vierun tehtaalla. Ansion kartano oli 1890 ensimmäisten puhelimen omistajien joukossa. Vuoden 1905 puhelinluettelon mukaan padasjokelaisia puhelimenomistajia oli 34, mukana Schildt G W, maanviljelijä, jordbrukare, Ansio. Puhelinnumero oli Padasjoki 6.

Vähitellen puhelin yleistyi ja vuonna 1919 perustettiin paikallinen puhelinyhtiö, Padasjoen Puhelinosuuskunta. Osuuskunnalla oli aluksi kolme keskusta, kirkonkylässä, Auttoisilla ja Toritulla. Kasiniemeen oma keskus perustettiin juuri talvisodan alla. Ansion numero oli tällöin Torittu 10, jona se pysyi vielä Kasiniemen keskuksen aikanakin.

Kasiniemen keskus toimi aluksi ns. Törmälän talossa (nykyisin Jokisen omistama) ja keskusta hoiti Niemisen kauppiasperhe. Keskus oli avoinna arkisin aamu seitsemältä ilta yhdeksään ja sunnuntaisin hiukan lyhyemmän ajan. Työmäärä ei keskuksenhoitajaa varmaankaan rasittanut, koska tilaajia vielä sotavuosinakin oli alle kymmenen. Pituutta päivälle kyllä kertyi. Puhelimia oli Kasiniemessä sota-aikaan ainakin Sumasen kaupalla, Koivu Oy:ssä, autoilija Silvosella, Kolulassa, Porkkolassa ja Multatöyryssä.

Sittemmin keskus siirtyi tehtaan viereen Koskipirtille, joka rakennus on kyllä aikoja sitten purettu. Keskuksen hoitajana toimi hyvin pitkään Hilda Mallinen. Kotimaisen elokuvan suosittu pilailunaihe, Sentraali-Santra, juontuu käsivälitteisen keskuksen ajalta samoin kuin monilla pitkään ollut tapa huutaa puhelimen luuriin täydellä teholla. Kuuluvuus oli alkuaikoina todella huono, joskus jopa olematon. Linjat olivat päällystämättömiä avojohtoja. Jokaisella tilaajalla oli oma johtonsa ja linjat samoissa tolpisissa. Kun tuuli tai kaatuneet puut tai pudonneet oksat iskivät johdot yhteen, kuuluivat

naapureidenkin puhelut lävitse. Multatöyryssä nimenomaan Porkkolaan menevät puhelut. Niihän ei tietenkään koskaan kuunneltu.

Padasjoen Puhelinosuuskunta myi osuudet silloiselle posti- ja lennätinlaitokselle 1960. Ensi työnä ryhdyttiin automatisoimaan käsikäyttöisiä keskuksia, Kasiniemi ensimmäisenä. Automaattikeskus rakennettiin Palsantien varteen, vajaan kilometrin päähän risteyksestä. Vielä 90-luvulla Kasiniemessä oli lankapuhelimia kymmenittäin ja internet-yhteydetkin toimivat hyvin puhelinmodemilla, ellei ukkonen hajottanut modemia. Erikoisuutena voidaan todeta, että Ansion ja Ämmätsän kartanoilla oli pitkään sodan jälkeenkin oma, vain näiden talojen välinen linja Kasiniemi-Ämmätsä -tien varrella.

Kännykät tekivät kuitenkin tuloaan. Tosin alkuun piti hakeutua järven rantaan, mäelle tai ajaa kirkolle, jotta kännykkäyhteys toimi.

Langaton tekniikka tuli Kasiniemeen

Kasiniemessä elettiin lähes 1980-luvun loppuun ennen kuin kyläläiset hankkivat NMT 450 taajuusalueella toimivia puhelimia. Sitä ennen oli autoissa ollut ns. ARP-puhelimia, mutta ne olivat lähinnä autoissa ammatikseen töitä tekevien kuten taksien tai myyjien käytössä. Nokian tai Erikssonin NMT 450-puhelimet alkoivat yleistyä ja niitä varten rakennettiin tukiasemaverkosto, jolla Kasiniemessäkin kuuluvuutta oli lähes joka kolkassa. Voiton järjestelmien taistelussa vei kuitenkin amerikkalainen GSM, josta taas nykypuhelimet ovat kehittyneet eri ohjelmia käyttäviksi liikkuviksi tietoliikennelaitteiksi.

Tuki- ja linkkiasemia tarvitaan

Posti- ja telelaitos, PTL oli rakentanut valokuituyhteyden Kasiniemen keskuksen jo 1990-luvulla. Ensimmäinen radioliikennemasto rakennettiin kylään 2000-luvun vaihteessa. Sen paikka on noin 500 metriä Palsantien risteyksestä Ämmätsän suuntaan. Hyvä tiedonsiirron toimivuus edellyttää näköyhteyttä. Mäkien notkoissa on katvealueita. Korkeessa sekä Kailankulmalla sijaitsevat mastot auttavat yhteyksien saamisessa. Tukiasemaan on valokuituyhteys, linkkimastoon yhteys muodostuu radiosignaalin avulla langattomasti. Aiemmin tukiasemien kapasiteetti riitti hyvin palvelemaan radiolinkkiteknologiaa, mutta nyt ja tulevaisuudessa on yhä tärkeämpää, että kapasiteettia syötetään valokuituverkolla.

ADSL-laajakaistasta 4G-yhteyksiin

Padasjoen kunta on tukenut hyvien yhteyksien saamista asukkaitten käyttöön. Kunta maksoi osan 2001-2006 rakennetusta ADSL-verkoston rakentamisesta. Järjestelmä pe-

Hilda Mallinen keskuksessa
(Kasiniemen Sanomien arkistosta)

Kasiniemen tietoliikennemasto
(Kuva PS)

rustuu tavallisen puhelinliikenteen käyttöön rakennettujen kuparikaapeleiden käyttöön nopeassa tiedonsiirrossa. Sillä päästiin parhaimmillaan 8 Mbit/s vastaanotto- ja 1 Mbit/s lähetysopeuteen. Kasiniemeen tätä yhteyttä tarjottiin vuonna 2006 ja siihen liittyi kymmenkunta asiakasta. Yhteys toimi häiriöttömästi, ainoastaan myrskyjen kaatamat puut aiheuttivat jossain ongelmia. Käyttäjät saivat yhteyden Soneran tarjoamaan sähköpostipalveluun sekä Internetiin.

Langattomia tietoliikenneyhteyksiä on Suomessa kehitetty nopeasti. Pian tulivat 2G yhteyden rinnalle 3G ja sitten 4G-yhteydet. Sonera ei ollut enää kiinnostunut ylläpitämään vanhaa puhelinlinjayhteyttä ja se tarjosi ADSL:n sijaan langatonta laajakaistayhteyttä. Tätä siirtymistä nopeutettiin myös hinnoittelulla. Vanhoja hintoja kaksinkertaitettiin ja lopulta lankalinjat tai pylväskuitukaapelit kerättiin pois vuonna 2013. Toiminta ei parantanut Soneran mainetta.

Nykyisin langattomat laajakaistayhteydet Kasiniemessä toimivat melko hyvin muutamia katvealueita lukuun ottamatta. Näissäkin paikoissa ongelma voidaan hoitaa rakentamalla taloon masto, johon antennit

4G-yhteyksille sekä modeemi/reititin, joka samalla muodostaa lähialueelleen langattomat WLAN-yhteydet muihin laitteisiin.

Padasjoen kunta rakentaa valokuituyhteyksiä

Päijät-Hämeen maakunnan teettämän selvityksen ja tarjouspyynnön tuloksena oli vain yksi tarjous, jota kunta ei hyväksynyt. Koko Padasjoen alueelle rakennettavasta valokuituverkostosta oli tehty myös suunnitelma Padasjoen tiedon valtatie. Kasiniemestä kiinnostuksensa ilmaisi 1400 euron laajakaistasta tai 500 euron hintaisen, tontille rakennetun kaapelin kytkentävaraukseen 36 vakituista tai vapaa-ajan asukasta. Padasjoelle on viime vuosien aikana rakennettu usean kylän alueelle laajakaistaverkosto, jonka lähin pää on Palsantien vieressä noin 10 kilometrin etäisyydellä Kasiniemen keskustasta.

Nopeat ja varmat valokuituyhteydet antavat käyttäjilleen monia etuja ja luovat mahdollisuuksia monille nykyisille ja tulevaisuuden palveluille. Hyvillä yhteyksillä on tarkoitus helpottaa vapaa-ajan asukkaita tekemään etätöitä mökeillään ja samalla myös nykyaikaisten nettipelien toimivuus paranee. Vakituksille, ikääntyville asuk-

kaille on mahdollista rakentaa turvapalveluita, joilla avulla he voivat asua pitempään kotonaan. Etäopiskelu ja osallistuminen, sekä videoneuvottelut vaativat niin ikään kiinteään, katkottoman ja viiveettömän yhteyden luonnolliseen kanssakäymiseen.

Langattomat yhteydet ovat kiinteään valokuituverkoston välttämätön jatke, joilla tavoitetaan liikkuvat ajoneuvot ja ihmiset. Myös hyvin vaikeasti tavoitettavat ja harvaan asutut alueet on hoidettava tehokkaalla langattomalla verkostolla. Taloudellisesti kannattavaa kiinteään valokuituverkoston toiminta on Padasjoen osalta vain kuntakeskuksen alueella ja sielläkin vain silloin kun siihen saadaan paljon asiakkaita. Valtiovalta on EU-lähtöisesti tukenut ja tukee edelleenkin tietyin ehdoin harvaan asuttujen kylien laajakaistahankkeita. Valokuituverkoston rakentaminen on Padasjoella kunnan panostusta elinkeinopolitiikkaan ja asukkaiden hyvinvointiin sekä kuntaimagoon. Kasiniemen osalta voi valokuidun saaminen sitä haluaville kestää vielä jonkin aikaa.

VÄESTÖRAKENTEEN KEHITTYMINEN

Omavaraistalouden aikaa 1940-luvulle saakka

Kasiniemen kylän pysyvä asutus oli alkanut 1500-luvun lopulla, kun nykyisen Multatöyryn paikalle oli rakennettu Vesijaon kartanoon kuuluva tila. Kasiniemi oli sittemmin erotettu Ansion kartanon omistamaksi tilaksi ja kehittynyt useita torppia käsittäväksi kyläksi. Väkiluku vuonna 1901 oli kirkonkirjojen mukaan ollut 214 henkeä. Vuoteen 1939 mennessä ei suuria muutoksia ollut. Väkimäärä oli 223.

Kylä eli agraarikulttuurin aikaa. Pellot ja karja olivat väestön elinehtoja. Viljan, maidon ja lihan lisäksi myös marjat, kala ja riista täydensivät muuten niukkaa ruokavaliota. Vaatteetkin olivat pitkälti omien lampaitten villasta tai omasta pellavasta tehtyjä. Fyysistä työtä tehtiin pitkiä päiviä, jotta elanto saatiin hankittua. 1900-luvun alkupuoliskolla kaupankäynti ja tuontitavarat alkoivat monipuolistaa elintarvikkeitten ja käyttötarvikkeitten valikoimaa. Aluksi polkupyörät ja sitten autot helpottivat ihmisten liikkumista ja tavaroiden saatavuutta. Väkimäärä kasvoi hitaasti. Suurista perheistä monet lapset muuttivat työn perässä lähikyliin tai kaupunkiin. Naimisiin mentiin yleensä melko läheltä löydetyn kumppanin kanssa. Kylästä voidaan varmaan sanoa, että suuri osa oli melko läheistä sukua toisilleen ennen siirtolaisten tuloa.

Torppien itsenäistyminen ei suoranaisesti tuonut lisää työpaikkoja, mutta vapautettiin vuokratyöpäivistä, joita oli pitänyt kartanolle tehdä.

Koivu Oy tuo teollisia työpaikkoja

Koivu Oy perustettiin vuonna 1934 jalostamaan seutukunnan runsaita koivikoita puutuotteiksi, ensin kotimaahan, sittemmin vientiin. Tehdas työllisti aiemmin Ansion kartanon töissä ollutta ja muualtakin tullutta väkeä. Työnjohtajiksi palkattiin aluksi muualla puuteollisuuden töihin oppineita ammattimiehiä. Henkilöstön määrä kohosi suurimmillaan sahausaikana lähes viiteenkymmeneen. Koivu Oy:n ja sen jatkajan

Padasjoen Koivujaloste Oy:n aika Kasiniemessä kesti vuoteen 2015, 81 vuotta. Sen palveluksessa oli suuri osa kasiniemeläisistä, tehdas oli merkittävä osa kylän elämää. Se osti koivutukkeja, joiden hankintaan tarvittiin myös metsureiden ja rahdinajajien työpanosta. Työpalkat toivat ostovoimaa, jolla elintasoa voitiin nostaa sekä samalla ylläpidettiin kylän kauppoja sekä muita palveluita. Myös tiet olivat parantuneet niin, että säännöllinen linja-autoliikenne voitiin aloittaa aluksi Rantasen ja sitten Viljo Silvosen toimesta.

Sodan sankarivainajat ja Karjalan evakot

Kasiniemen menetykset sodassa olivat kaksitoista sotilasta sekä yksi lotta, Rauha Sievänen. Sota vei parhaassa iässä olevia miehiä, joilta monelta jäi myös perhe. Menetyksen väkimäärän osalta korvasi runsas Karjalan evakoiden asutusmuutto Kasiniemeen. Virallinen tänne muuttaneiden ja asettuneiden määrä oli 42. Evakot olivat menneet täällä naimisiin kyläläisten kanssa ja saaneet lapsia niin, että vuonna 1951 näiden perheiden väkimäärä oli 47 henkilöä. Kylän väkimäärä lähti kasvuun ja samalla saatiin kaivattua lisää asukkaitten geenipohjaan. Vuonna 1951 väkimäärä oli ilmeisesti suurimmillaan, 251.

Korean suhdanne nosti puutavaran hintoja

Korean sota, joka käytiin 1950-1951 johti yleiseen varautumiseen sodan laajentumiseen sekä hintojen nousuun. Myös puutavaran ja puutuotteiden hinnat nousivat. Vuonna 1945 alkoi Suomessa jälleenrakennus, joka lisäsi rakennustarvikkeitten kysyntää. Puun hankinnassa oli kylässä talven aikana kymmeniä miehiä. Metsureita ja hevostmiehiä tarvittiin suuri määrä sen aikaisilla työmenetelmillä. Kantohinnat ja korjuupalkat toivat kaivattuja lisäansioita kyläläisille. Elintason varovainen nousu näkyi myös kauppojen hyllyillä, joihin oli tullut myyntiin ulkomaisia hedelmiä ja makkaraa sekä kala- ja lihasäilykkeitä. Myös ensimmäiset autot (Ansion kartanon lisäksi) olivat tulleet kylään. Metsätyöt koneellistuivat nopeasti. Moottorisaha korvasi justeerin ja pokasahan 1960-luvulla. Metsätraktorit ja hakkuukoneet tulivat 1970-luvulla. Metsätyöntekijöiden määrä väheni murto-osaan entisestään. Vuonna 1961 väkimäärä oli 221, mutta 1971 enää tasan 200.

Opintielle paremman elämän toivossa

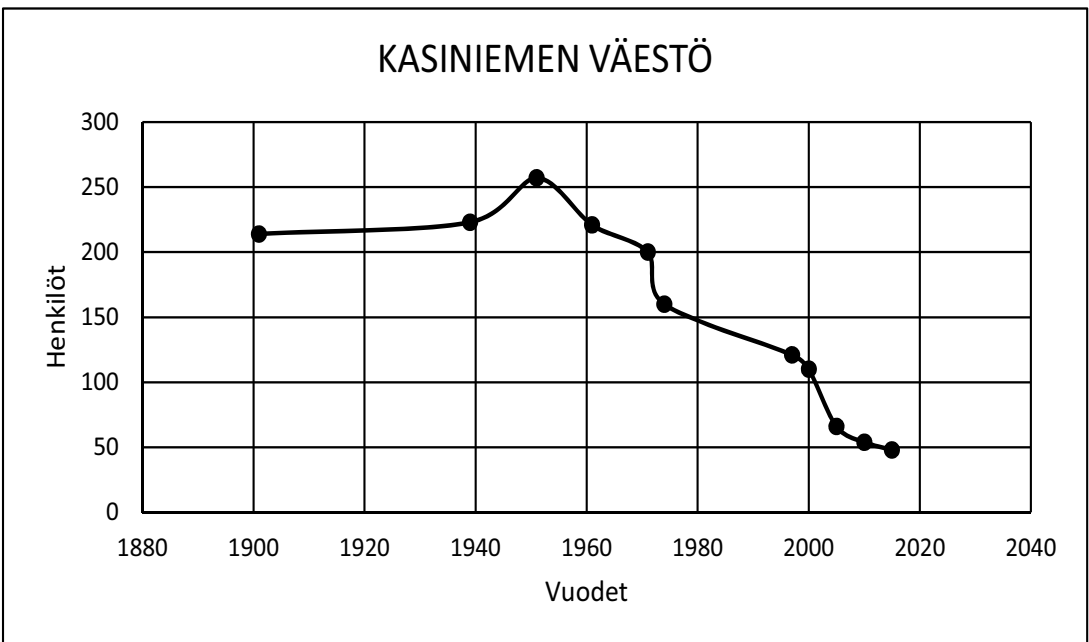
Kasiniemestä ei ollut tapana, olisiko ollut varaakaan, muiden kuin kartanon, tai myöhemmin opettaja Halosen lasten, käydä muuta kuin kansakoulu. Maalla on kuitenkin ajateltu, että kouluun tulisi mahdollisuuksien mukaan lähteä etsimään yhteiskunnassa parempaa osaa. Haluttiin ns. helpompiin töihin tai parempiin ansioihin. Koulutus avasi mahdollisuuden säätykiertoon, porvarilliseen asemaan. Ensimmäinen kouluun lähtijä saattoi olla Kalle Viitasalo, joka lähti Porkkolasta vuoden 1900 tienoilla Verhon maanviljelyskouluun. Saksaan lähtivät jääkäriksi kouluttautumaan vuonna 1916 Waltter Schildt sekä Jalmar Id, myöhemmin Pajakka. Partinkivestä lähtivät 1930-luvulla Walfrid ja Kustaa Viitasalo Evon metsäkouluun sekä Olavi Yliopiston oikeustieteelliseen tiedekuntaan.

Sodan jälkeen opiskelemaan lähtijöitä oli jo useampia: Kauko Siltala, Matti Silvonen, Markku ja Ilkka Sumanen, Teuvo Ylinen, Jouko Järvinen ja Sinikka Tuominen olivat ensimmäisten joukossa. Heitä seurasi 1960-luvulla suuri ryhmä ammattikouluihin, oppikouluun ja niiden jälkeen ammatillisiin oppilaitoksiin tai tiedekorkeakouluihin lähtijöitä. Koska näille valmistuneille ei töitä kotikunnasta ollut tarjolla, asettuivat he eri puolille maata. Osalle heistä on kotitila tai osa siitä jäänyt omistukseen ja toiminut vapaa-ajan viettopaikkana. Väkimäärä vuonna 1997 oli 121, vuonna 2000: 110.

Talot autioituvat

Asuttujen talojen määrä oli suurimmillaan 1950-luvun alussa, mutta nyt useimmat näistä ovat autioina, kesäasuntoina tai kokonaan hävitettyjä. Sinikka Aholan kokooma lista näistä taloista alueittain on seuraava:

Ahola, Sammala, Lehtimäki, Niemelä, Virranpaju, Valkama, Viitaniemi, Ojanie-
mi, Haapanen, Kirvessalmi, Lauhalahti, Riihilahti, Kukkomäki, Helminen, Mamre,
Tappuravuori, muonamiesten talot Ansiossa, Korpela, Niinivaara, Piilola, Päivärin-
ne (Rinkinen), Mettälä, Perälä, Rauhala, Savitarha, Huuhtanen, Vainiola, Peltola,
Salminiemä (Ojalahti), Partinkivi, Juhola (Pajakka), Etelärinne (Emil Leppälähti),
Mäntymäki (Pentti Alenius), Koskipirtti (sillan pielessä), Morkku, Uutela (Ilmari
Niemi), Keskus (Mallinen), Vierikko, Mutkala, molemmat koulut, Rentola, Kum-
puranta (Silvonen), Suopuro (Uosukainen), Myllypirtti, Törmälä, Morkku, Soramä-
ki (Riihilahti), Hirvensalmi, Rinnelä, Päiväranta, Majamäki, Lehtoranta, Kotiranta,
Multatöyry, Tervalähti, Lakkaniemi, Kurenlahti, Rannisto, Latvala, Ylhäisenkorpi,
Uukki, Mäntylä, Hirvelä, Lintula, Vanhanen, Rautamäki, Mäenpää ja Soukkio.

Asuttuja taloja 2017 ovat: Kauppi (Kiiski), Porkkola, Leppämäki, Koivula (Hännikäinen), Kolula, Vainioranta, Mairela (Pertti Alenius), Lehtola, Eila Salminen, Kaivanto, Kivelä (Hörhä), Nurmenkumpu (Salmela), Koivuranta, Leppälahti, Kyynäröjärvi (Id), Pihlajisto, Ansio, Ojala, Satamanniemi (Jari Soukkio), Satama, Timola, Taipale, Seppälä ja Siltala. Tämän listan talojen lukumäärä on 22. Tilastokeskuksen mukaan määrä vuonna 2015 oli 33.

Asukasmäärä on laskenut seuraavasti vuonna 1997: 121, 2000: 110, 2005: 66, 2010: 54 ja 2015: 48 henkeä. Työpaikkoja oli vuonna 1990 vielä 33, 2010: 2 ja 2015 ei yhtään. Muualla töissä kävijöitä vuonna 2017 on neljä. Yrittäjiä kylässä on neljä.

Väki vähenee, oma apu paras apu

Palvelut ovat karanneet väen mukana. Meillä kulkee kirjastoauto, ja Wellamo-opisto tarjoaa ohjaajapalvelun ikäihmisten jumppaan. Myös asiointitaksi on tilattavissa perjantaisin. Naapuriapu palveluin ja kimppekyydein on ratkaisu moneen pulmaan. Erilaisiin korjaustarpeisiin ja aurauksiin, polttopuiden hankintaan jne. on kylässä tekijöitä. Useat talot ja mökit ovat säilyneet kunnossa vapaa-ajan asukkaitten toimesta.

Muutamat syntyperäiset kasiniemeläiset ovat tehneet paluumuuton kotikylään, ja on myös muualta tänne muuttaneita eläkkeelle jääneitä kyläläisiä. Kyläyhdistyksen tavoitteina on saada vakituinen ja vapaa-ajan väki viihtymään sekä pyrkiä pitämään vanhenevan väen kuntoa yllä.

KASINIEMELÄISIÄ KUNNAN ASIOITA HOITAMASSA

Kuntakokouksesta valtuustoon

Padasjoen historiassa vuodelta 1946 kuvataan kunnanvaltuuston toiminnan alkua näin: *Kunnalliselämän monipuolistuessa tuli ajan oloon yhä selvemmäksi, että kuntakokous oli liian satunnainen ja epämääräinen kunnan ylintä päätösvaltaa käyttävä elin. Padasjoelle tuli kunnanvaltuusto vuonna 1910 ja ensimmäiset vaalit pidettiin vanhan vaalitavan mukaan. Koko manttaalin omistajan äänimäärä oli 48, torpparin 2-4, rengin 2 ja piian 1. Ensimmäiseen valtuustoon valittiin Kasiniemestä torppari Konrad Ojala, joka oli valtuutettuna vuodet 1912 ja 1913. Vuosina 1914-1917 ei Kasiniemestä ollut valtuustossa edustajaa. Seppä J. Kr. Id oli valtuutettuna vuosina 1918-1921.*

Padasjoen historia vuodelta 2014 kertoo uudesta kunnallista ja Padasjoen kunnan hallinnosta: *Vuoden 1917 valtiopäivillä eduskunta oli hyväksynyt uuden kunnallislain, joka perustui yleiseen ja yhtäläiseen äänioikeuteen. Äänioikeusikäraja oli 20 vuotta, mutta vakiintui 1919 21 vuoteen. Aluksi kunnallisvaalit käytiin joka vuosi, kerrallaan oli erovuorossa kolmannes valtuuston jäsenistä. Sitten siirryttiin kolmevuotisiin ja 1950-luvulla nelivuotisiin vaalikausiin, jolloin vaaleissa valittiin kerrallaan koko valtuusto.*

> Padasjoen ensimmäisen kunnanvaltuuston jäsen Konrad Ojala (kuva Veikko Ojalan kokoelma)

>> Kunnanvaltuutettu vuosina 1920-1922 seppä J. Kr. Id (kuva Mirja Idin kokoelma)

Sairaanhoito, kunnalliskoti, kansakoulut sekä esim. VPK:n paloruisku sisältyivät kunnanvaltuuston alkuvaiheidenkin talousarvioon, joka oli varsin yksityiskohmainen ja tarkka. Säästäväinen komento ja hitaasti kiiruhtaminen kuvaa toimintaa 1910-luvulla.

Torppien vapautus, kommunistit ja Lapuan liike

Sisällissodan jälkeen paluu normaaliin elämään oli vaikeaa. Padasjoelta oli kuollut taisteluissa tai vankileirissä 350 punaista. Työvoimasta pelloille ja harvoihin tehtaisiin oli puute. Vankien vapautuminen ja ns. torpparilaki rauhoitti mielipiteitä ja auttoi tilanteen vakiintumisessa. Näkemyseroja sekä epäluuloja oli kuitenkin puolin ja toisin. Kunnanvaltuustolla kiistan aiheena oli suojeluskunnan rahoitus, joka vuonna 1918 oli suurempi kuin kunnan kaikkien kansakoulujen saama avustus. Padasjoen työväenyhdistyksessä pohdittiin 1920-luvun alussa pysicskö Sosialidemokraattisessa puolueessa vai siirtyäkö Sosialistiseen työväenpuolueeseen. Kommunistien osuus täällä jäi selvästi jälkeen siitä, mitä se oli koko maassa. Lapuan Liike ry sai vahvaa kannatusta Padasjoella. Kunnanvaltuuston kokoukseen 15. elokuuta 1930 saapui kunnallisneuvos Karl Fieand 30-40 aseistautuneen suojeluskuntalaisen saattelemana. He vaativat kolmen kommunisteina esiintyneen valtuutetun erottamista. Vaatimukseen ei sen laittomuuden takia suostuttu. Kunnanvaltuuston puheenjohtajana toimi kasiniemeläinen Onni Ylinen. Mäntsälän kapina johti Lapuan Liikkeen lakkautuspäätökseen.

Kuntaan rakennettiin 1910- ja 1920-luvulla useita uusia kouluja. Myös kunnan sähkölaitokseen Arrakoskelle investoitiin. Sähköverkosto oli laaja ja kulutus vähäistä, mutta ajan myötä sähkölaitos palkitsi siihen tehdyt panostukset. Myös Laivarannan alue hankittiin, samoin metsiä ostettiin niin, että kunnan metsien määrä nousi 1200 hehtaariin. Lääkäritalo valmistui vuonna 1932 ja uusi sairaala sekä Kuntala valmistuivat vuonna 1939.

Tilallinen Ario W. Schildt oli kunnanvaltuutettuna vuodesta 1918 alkaen kuolemaansa 1943 asti. Valtuuston puheenjohtajana hän oli vuodet 1933-1943. Torpan poika Onni Ylinen aloitti kunnanvaltuustossa vuonna 1923 sosiaalidemokraattina ja päätti uransa SKDL:ssä vuonna 1972. Hän toimi kunnanhallituksen puheenjohtajana vuosina 1928-1933. Onni Ylinen on ollut pisimpään Padasjoella kunnanvaltuutettuna.

Sodat ja sotien jälkeinen aika

Sota-aika oli kunnanvaltuuston vaikein ajanjakso. Riidat kunnallispolitiikassa oli unohdettu ja asioista päätettiin yksituumaisesti sodan aikana. Vuonna 1937 valitun valtuuston toimikausi jatkui aina vuoteen 1945. Kansanhuolto ja siirtolaiskysymys monen muun asian ohessa olivat vaativia tehtäviä. Piti asuttaa Karjalan evakot, joita Padasjoelle asetui toistatuhatta. Padasjoen tappiot sankarivainajina ja haavoittuneina olivat olleet erittäin raskaat. Padasjoella kirjoilla olevia kaatui sankarivainajina 167 henkeä.

Kunnalliskoti valmistui vuonna 1951 ja terveystalo 1954. Kouluja rakennettiin kovaan tahtiin: Porasa, Neroskulma, Kellosalmi, Torittu, Maakeski ja Vesijako saivat uudet koulut. Yhteiskoulu kuntaan saatiin 1960-luvulla.

Rouva Helmi Schildt oli valtuutettuna vuodet 1950-1953. Pienviljelijä Kalle Annaniemi oli valtuustossa vuodet 1956-1960. Kirvesmies Viljo Hörhä oli valtuustossa vuodet 1956-1963. Kirvesmies Ilmari Niemi oli kunnanvaltuuston jäsen vuosina 1964-1968. Metsätyönjohtaja Pentti Siltala oli kunnanvaltuuston jäsen vuosina 1984-1988. Kunnanhallituksessa hän oli vuodet 1985-1988. Tilallinen Ario Schildt aloitti valtuustossa vuonna 1964 ja oli valtuutettuna yhtäjaksoisesti vuodet 1968-1984 saakka. Ario Schildt oli myös kunnanhallituksen jäsenenä 1961-1968, josta ajasta puheenjohtajana vuodet 1965-1968. Toisen jakson hän oli kunnanhallituksen jäsen vuodet 1971-1976 ja kolmannen jakson vuodet 1981-1984. Asentaja ja matkailuyrittäjä Osmo Soukkio oli valtuutettuna vuodet 1976-2000, josta ajasta myös valtuuston varapuheenjohtajana 1979-1980 ja 1999-2000. Maanviljelijä Kalle Salonen oli valtuutettuna vuodet 1984-1992. Valtuuston puheenjohtajana hän oli 1986-1987. Kunnanhallituksessa Kalle Salonen oli 1989-1992, josta ajasta puheenjohtajana 1991-1992. Kunnanvaltuustoon on kuulunut vuodesta 2008 Ilkka Mertsalmi, joka on Kasiniemessä syntynyt Padasjoen Koivujaloste Oy:n toimitusjohtaja. Hän on myös kunnanhallituksen jäsen.

Ario Schildt oli vaikuttamassa monessa Kasiniemelle tärkeässä investoinnissa. Kasiniemen tien oikaisu ja perusparannus vuosina 1967-1968, Urheilukentän rakentaminen ja Kokkopirtintien omakotitalotonttien alueen myynti kunnalle ja kaavoitus ovat merkittävimmät.

Kasiniemeläisiä kunnanvaltuuston tai -hallituksen puheenjohtajia ovat olleet: Onni Ylinen, Ario W. Schildt, Ario Schildt sekä Kalle Salonen

Kunnan väkimäärä oli kääntynyt nopeaan laskuun 1960-luvulla. Kunnanjohtajan viran perustamisella oli tavoitteena tehostaa kunnan toimintoja ja ohjata tarvittavaa kehitystyötä. Padasjoen ensimmäinen kunnanjohtaja oli 1.3.1968 tehtävän vastaanottanut Pertti Laesterä. Teuvo Komulainen aloitti 14.8.1972. Uuteen nousuun tähdättiin 1970- ja 1980 luvuilla aktiivisella kehittämiss politiikalla. Kuntasuunnitelman ydinosaksi muodostui elinkeino-ohjelma, jonka merkittävin tulos on Taulun teollisuusalueen rakentuminen. Voidaankin samoa, että kunta lähti siirtymään agrari-kulttuurista teollisuuden aikaan. Voimakkaalla kehittämistyöllä Padasjoki onnistui hidastamaan aktiiviväestön muuttoa kasvukeskuksiin. Alueelle saatiin useita teollisuusyrityksiä ja ammattikoulu, joiden henkilöstön määrä nousi parhaimmillaan lähes kolmeensataan.

Maisema, metsä, mielihyvä

Padasjoella on erittäin hyvät metsät ja niiden kasvuolosuhteet. Eteläisen Päijänteen puhtaat vedet ja kauniit maisemat luovat matkailulle hyvät edellytykset. Uusi, vuonna 2016 hyväksytty elinkeinopoliittinen kehittämiss ohjelma tähtää uusien työpaikkojen syntyyn yritysten kanssa tehtävän yhteistyön avulla. Pekka Salonen on ollut elinkeinotoimikunnan ja sittemmin elinkeinopoliittisen työryhmän puheenjohtajana vuodesta 2008 alkaen. Tuona aikana kunnassa on toteutettu hankkeet: Elinvoimaa metsistä, Padasjoen tiedon valtatie sekä laadittu matkailun yleissuunnitelma. Kuntaan on myös laadittu uusi kehittämissuunnitelma, jonka toteutus on aloitettu vuoden 2017 alussa.

Padasjoen kunnalla on kovat haasteet selvitä itsenäisenä ja elinkelpoisena kuntana nykyisissä valtavirroissa, jotka keskittävät työpaikat ja väestön suurten kaupunkien ja niiden kehyskuntien muodostamiin kasvukeskuksiin. Maakunta- ja SOTE-uudistus keskittävät taloudellista - ja päätäntävaltaa nykyistä enemmän maakuntatasolle. Tämä muuttaa kunnan roolia merkittävästi. Varhais- ja nuorisokasvatus, tekninen toimi ja hallinto sekä kehitystyö ovat kunnille jäävät keskeytetyt tehtävät. Työpaikkojen ja palveluiden säilyttäminen niin, että vakituiset sekä vapaa-ajan asukkaat viihtyvät kunnassa ovat ainoat keinot selvitä itsenäisenä ja elinkelpoisena kuntana.

VANHOJA TALOJA JA SUKUJA

Schildtin suku Ansiossa

Bernt Wilhelm Kristoffer Schildt 1813-1892

Schildtin suvun suomalaisen haaran kantaisänä pidetään saksalaissyntyistä eversti Jürgen Schildtiä, joka aateloitiin Ruotsissa 30-vuotisen sodan aikana vuonna 1640. Suvun isännöys Ansiossa alkoi, kun maanmittari, lääninmetsänhoitaja Bernt Wilhelm Kristoffer Schildt tuli tekemään isojakoa Kasiniemeen ja tutustui siinä yhteydessä kartanon tyttäreen Hedvig Flora Brummeriin. Häitä vietettiin vuonna 1841.

Bernt Wilhelm Kristoffer Schildt
(Kaija Schildtin kokoelmasta).

Bernt Schildt oli syntynyt Lammilla vuonna 1813. Hän omisti laajoja tiluksia muuallakin Suomessa, eikä hän milloinkaan asettunut vakinaisesti asumaan Ansioon, vaan viihtyi koko elämänsä ajan parhaiten Orimattilassa Heikkilän ratsutilallaan. Puoliso Hedvig oli syntynyt Ansiossa vuonna 1821. Hänkin vietti pääosan vuodesta Orimattilassa mutta muutti kesäksi lasten kanssa synnyinkotiinsa. Bernt Schildtin isännöyden aikaisia uudistuksia ovat muun muassa 1870-luvulla käynnistetty peltoheinän viljely sekä päärakennuksen perusteellinen kunnostaminen.

Näkyvin saavutus oli kuitenkin Toritun ja Vehkajärven välisen maantien rakentaminen. Se tapahtui 1860-luvun loppupuolella suurten nälkävuosien aikana. Myöhäinen kevääntulo, ennenaikaiset kesähallat sekä rukiin kylvön

estäneet syyssateet johtivat silloin nälänhätään ja kulkutauteihin, joitten seurauksena Suomi menetti kolmessa vuodessa 8 % väestöstään. Vakavaa työttömyyttä lieventääkseen Bernt Schildt, jonka mieliharrastukseksi mainitaan teitten rakentaminen, järjesti nälkää näkeväille ja petteleipää syöväille väestönsälle valtion hätäaputoita. Tie tunnetaan vieläkin suorista linjoistaan, ja joskus sillä sijaitisi Suomen pisin maantiesuora.

Bernt Schildtin aikaan liittyy myös ruotuväkijärjestelmän lakkauttaminen. Järjestelmä oli alkanut hahmottua jo 1500-luvun lopulla ja virallistettu sata vuotta myöhemmin. Sen puitteissa kymmenkunta taloa muodosti ruodun, jonka tuli varustaa Ruotsin armeijalle yksi jalkamies. Tila, joka pystyi varustamaan ratsukon, palkittiin verovapaudella ja aateluudella. Kun Suomesta vuonna 1809 tuli Venäjän alainen suuriruhtinaskunta, ruotuväkilaitos kuihtui mutta jäi kuitenkin nimellisesti voimaan. Krimin sodan aikana 1850-luvulla ruotujoukkoja taas perustettiin, mutta pian sen jälkeen järjestelmä lakkasi olemasta. Padasjoen viimeisestä ruotusotamiesten luettelosta löytyy seuraava merkintä: ”*Johan Id, formestari Schildtin sotamies Kasinimestä, palvellut 10 vuotta, pituus 5 jalkaa 10 tuumaa*”. Ruotusotilaille oli annettu sukunimet kruunun puolesta. Suosittuja olivat eläinaiheiset nimet, ja ne olivat miltei aina ruotsinkielisiä. Näin lienee Idinkin nimi syntynyt.

Guntiof Wilhelm Hildemar Schildt 1848-1912

Hedvig Schildt kuoli vuonna 1886 ja Bernt Schildt vuonna 1892. Isännöisyys periytyi vanhimmalle pojalle, Guntiof Wilhelm Hildemar Schildtille, jonka vastuulla kartanon

hoito oli jo pitkään ollut. Hän oli syntynyt Ansiossa vuonna 1848 ja vaimo Eugenia Helena Regnell Luopioisten Ämmätsässä vuonna 1865. Hänen kaudeltaan periytyviä rakennuksia lienee Ansiossa muitakin, mutta tärkein ja näyttävin on vuonna 1886 valmistunut kivinavetta. Siitä tuli tilava, sillä Ansion kotieläinkantakin oli silloin suuri: 34 lypsylehmää, 6 hiehoa, 6 vasikkaa, 45 lammasta ja 4 sikaa. Hevosia oli peräti 12, joukossa 7 tammaa, 3 valakkaa ja 1 ori.

Ennakkoluulottomuutta osoittaa omakustanteisen puhelinlinjan rakentaminen Ansion ja Toritun välille niinkin varhain kuin 1890-luvulla. Se avasi yhteyden Lahteen ja sieltä edelleen muualle Suomeen. Guntiof Schildtin aloitteellisuuden ansiosta Kasiniemi sai kansakoulun ennen useimpia muita Padasjoen kyliä, mutta sen valmistumista ja käynnistymistä hän ei ehtinyt nähdä.

Guntiof ja Eugenia Schildtille siunaantui kahdeksan lasta: Hildur Helena, Ario Wilhelm, Walter Wilhelm, Arla Astrid eli Atti, Ragna Flora, Heidi Elisabeth, Eira Maria eli Eja ja Eino Torsten eli Totti. Kartanon elämä muuttui täysin, kun Eugenie-äiti kuoli vuonna 1903 vain 37-vuotiaana nuorimman lapsen ollessa vasta kaksivuotias. Vanhin lapsista, vuonna 1886 syntynyt Hildur, itsekin vasta 16-vuotias, keskeytti koulunsa Helsingissä ja palasi Ansioon ”varaäidiksi” nuorimmille sisaruksilleen. Vuonna 1909 Hildur avioitui filosofian tohtori Edvin Renholmin kanssa, joka vuonna 1910 valittiin Nobelin seismisten asemien johtajaksi Bakun öljykaupunkiin Kaspienmeren rannalle. Ulkomaankomennuksen aikana Guntiof-isä rakennutti kiihtokseksi uhrauksista Puuksamenniemeen tilavan hirsihuvilan, joka odotti valmiina, kun perhe vuonna 1912 palasi kotimaahan.

Ario Wilhelm Schildt 1888-1943

Guntiof Schildt kuoli vuonna 1912. Ansiossa ei ollut nyt isäntää eikä emäntää. Vanhin poika Ario Wilhelm, joka oli syntynyt Ansiossa vuonna 1888, joutui ottamaan vastuun ennen kuin oli siihen valmis ja kypsä. Hän keskeytti agronomin opintonsa Helsingissä ja palasi pitämään huolta syntymäkodistaan. Hänen osakseen tuli toimia tilanhoitajana perikunnan puolesta kahdeksan vuoden ajan. Hänelle lankesi vastuu koko sisarusparvesta.

Elettiin valtiollisesti levottomia aikoja. Suomessa alettiin valmistautua itsenäistymiseen Venäjän sortovallan alta. Siihen tähtäsi myös jääkäriliike, jonka tavoittee-

Guntiof Wilhelm Hildemar Schildt
(Kaija Schildtin kokoelmasta).

na oli järjestää Saksassa sotilaskoulutusta isänmaan vapauttamiseen valmistautuville nuorille. Liikkeeseen osallistuminen oli ankarasti kiellettyä ja vaarallista, mutta Ario W. Schildt ryhtyi jääkäriväräriksi venäläistä esivaltaa uhmaten. Lähtijöitten joukkoon liittyi myös hänen nuorempi veljensä Walter.

Oli valmistauduttu Vapaussotaan ja karkottamaan sortajat maasta, mutta sitten jouduttiinkin sisällissotaan, jolta Padasjokikaan ei voinut välttyä. Ario W. Schildt oli vuoden 1918 alussa mukana organisoimassa Padasjoelle suojeluskuntaa kunnes liittyi vapaussotureitten joukkoihin. Hän haavoittui Länkipohjan taisteluissa ja jäi verenhukkaa kärsineenä punaisten vangiksi, mutta hänet pelasti punakaartilainen, joka kuljetti hänet reessä Tampereelle sairaalaan. Sieltä pois päästyään hän kohtasi vuonna 1894 syntyneen Helmi Elina Thunebergin, Kaarilan kartanon tyttären Pirkkalasta. Häitä vietettiin vuonna 1920. Ario W. Schildtin tie oli kulkenut vaikeuksien kautta voittoon.

Jo edellisenä vuonna hän oli lunastanut Ansion sisaruksiltaan. Tilan hoitajasta oli vihdoinkin tullut tilan omistaja. Mutta edessä häämötti käännteentekeviä muutoksia, kun torpat itsenäistyivät. Kartanon taloudellinen tila oli isännättömän ajan ja sisarusuoksien lunastamisen seurauksena vaikeutunut niin pahoin, että ahdingon selättämiseksi oli tehtävä suuri maakauppa. Kartanon pinta-ala oli torppien itsenäistyessä supistunut neljänneksellä, ja nyt myytiin toinen neljännes kartanon alkuperäisestä maa-alasta Helmi-puolison isälle, kunnallisneuvos Otto Thunebergille.

Ario W. Schildt oli Ansion kartanon ohjaksissa hyvin vaikeina vuosikymmeninä. Hän joutui läpikäymään kipeitä ratkaisuja, mutta tarmokas puoliso tukenaan hän onnistui lopulta tervehdyttämään Ansion talouden kestäväälle pohjalle. Samaan aikaan hän osallistui aktiivisesti Padasjoen yhteiskunnallisten asiain hoitoon ja nousi pitäjässä todelliseksi mahtimieheksi. Hän oli vuodesta 1918 lähtien Padasjoen kun-

Ario Wilhelm Schildt perheinen (Kaija Schildtin kokoelmasta)

nanvaltuuston jäsen ja vuosina 1934-1943 sen puheenjohtaja. Hän oli mukana lukemattomissa järjestöissä ja elimissä kunnan, maatalouden ja talouselämän yhteisiä asioita hoitamassa. Kasiniemelle erityisen tähdellisiä olivat kansakoulun johtokunnan puheenjohtajuus koulun kolmen ensimmäisen vuosikymmenen ajan, suojeluskunnan paikallisosaston perustaminen ja tukeminen sekä kylään kymmeniä työpaikkoja tuoneen Koivu Oy:n perustaminen Otto Thunebergin rinnalla.

Ario W. Schildt kuoli sairauskohtaukseen vuonna 1943. Vuonna 1921 syntynyt Ario Otto Wilhelm ja vuonna 1924 syntynyt Rainer Olavi Gustav Wilhelm olivat silloin taistelemassa isänmaan vapauden puolesta, ja vuonna 1926 syntynyt Elinor Kirsti Eugenie kävi oppikoulua Tampereella. Leskeksi jäänyt Helmi Schildt, jonka vastuulla oli yli kahden vuosikymmenen ajan ollut Ansion vieraanvaraisuudestaan kuuluisa emännöyden, sai nyt sota-ajan ahdingossa kannettavakseen myös kartanon isännöyden. Hänellä oli takanaan Tanskasta hankittu puutarha-alan koulutus, mutta hänellä oli myös kokemuksen kautta karttunut syvälinen karjatalouden tuntemus.

Helmi Schildt selvisi kunnialla sekä emännöydestä että isännöydestä. Paloa riitti myös yhteisten asioiden hoitamiseen - seurakunnalliseen toimintaan, kotiseutu- ja maanpuolustustyöhön ja hyväntekeväisyyteen. Hän tarjosi lämpimän kodin orvoksi jääneelle sisarenpojalle ja Ruotsista palanneelle kodittomalle sotalapselle. Aviopuolison kuoleman jälkeen hän lähti edustamaan Kasiniemeä myös kunnallispolitiikkaan. Kokoomuspuoluetta edustaen hän oli Padasjoen kunnanvaltuuston jäsen vuosina 1950–1956. Hän toimi Kasiniemen kansakoulun johtokunnan puheenjohtajana vuosina 1944–1960 sekä Padasjoen ja Kasiniemen Lotta Svärd järjestön johtotehtävissä. Hän oli keskeinen vastuunkantaja Lottataloa rakennettaessa. Helmi Schildt kuoli vuonna 1994 elämästä kylläkseen saaneena kunnioitettavassa sadan vuoden iässä.

Ario Otto Wilhelm Schildt 1921-1991

Molemmat Ansion pojat ryhtyivät rauhan tultua opiskelemaan agronomiksi, ja Elinor valitsi alakseen kotitalousopetuksen. Koulunpenkiltä vapaaehtoisena Talvisotaan lähteneen ja Jatkosodan ja vielä Lapin sodankin läpi taistelleen Arion mieli paloi kuitenkin kotikonnuille. Hän jätti opinnot kesken ja ryhtyi vuonna 1950 hoitamaan Ansion kartanoa perikunnan puolesta. Vuonna 1956 hän solmi avioliiton Ansioon kotitalousharjoittelijaksi tulleen ja myöhemmin kotitalousopettajaksi valmistuneen Kaija Ruth Marjatta Haljoen kanssa. Avioliitosta syntyi kolme lasta: Kirsi Helmi Katariina vuonna 1957, Jyri Markku Wilhelm vuonna 1958 ja nuorena menehtynyt Jukka Ario Wilhelm vuonna 1961.

Ansio jaettiin 1960-luvun alussa sisarusten kesken kolmeen osaan. Rainer sai omakseen suuren metsäkappaleen Vehkajärven rannalta ja perusti metsän keskelle Vehkakylän, ajastaan edellä olleen korkealuokkaisen lomakylän. Myös Elinor sai suuren metsäkappaleen. Ariosta tuli kartanon isäntä. Kaikki pellot ja rakennukset jäivät kartanoon, jonka kokonaispinta-ala oli jaon jälkeen 580 ha. Karjatalous säilyi tilan tuotantosuuntana, mutta perinteisestä LSK-karjasta siirryttiin friisiläisrotuun.

Ario Schildt oli isänsä tavoin monessa mukana. Vuosina 1961-1986 hän oli kunnanvaltuuston ja -hallituksen sekä lukuisten lautakuntien jäsen ja kunnan edustaja

Ario Otto Wilhelm Schildt 60-vuotispäivänään vuonna 1981 Ansion pihassa. Rinnalla Kaija-puoliso ja taustalla selin Elinor-sisar (Kaija Schildtin kokoelmasta).

erilaisissa hallintoelimissä. Vuosien 1965-1968 ajan hän oli myös kunnanhallituksen puheenjohtaja. Hän hoiti lukemattomia luottamustoimia muun muassa maa- ja metsätalouden järjestöissä, seurakunnassa, kokoomuspuolueessa, reserviupseeriyhdistyksessä sekä sotaveteraanijärjestössä. Puoliso Kaija Schildt puolestaan toimi emännyyden ohella ajoittain opettajana ja oli mukana monien maatalous-, opetus- ja sosiaalialan järjestöjen johtokuntatyössä.

Isänmaan asia, johon Ario Schildt sisäisti myös Kasiniemen hyvinvoinnin, oli lähellä sydäntä. Hän johti pitkään kansakoulun johtokuntaa ja työskenteli viimeiseen asti koulun säilymisen puolesta. Uhrautuvaa oli hänen työnsä Koivu Oy:n toimitusjohtajana aikana, jolloin syrjäkylien toimintaympäristö kaikkialla Suomessa muuttui vuosi vuodelta teollisuuden harjoittamiselle yhä vaikeammaksi. Hän katsoi velvollisuudekseen pitää kylälle elintärkeä työllistäjä pystyssä, eikä hän silloin kaihtanut henkilökohtaisia uhrauksiaan. Kun tehtaan toiminta lopulta kävi mahdottomaksi, Kasiniemi menetti elämänlankansa. Ario Schildt kuoli vuonna 1991.

Viitaniemi - torppa ja talo samalla suvulla 200 vuotta

Torpparit

Viitaniemen torppa Kasiniemessä, puhdasvetisen Vehkajärven rannalla, on ollut olemassa jo ainakin 1700-luvun lopulla, kun suvun kantaisä Yrjö Yrjönpoika ja hänen vaimonsa Valpuri Heikintytär muuttivat sinne torppareiksi 1790-luvulla. Siitä ei ole

tietoa, oliko siellä jo silloin olemassa rakennuksia, vai joutuivatko he ensi töikseen ne rakentamaan.

Yrjö Yrjönpoika oli syntynyt Padasjoen Nyystölässä v. 1751, ollut siellä renkinä kartanossa ja tullut sieltä rengiksi Kasiniemen kartanoon. Sieltä löytyi sitten myös hänelle vaimo Valpuri, kartanon piika, s. 1755 luultavasti Luopioisissa. Aluksi he saivat asuttavakseen Haga- eli Hakala-torpan, joka lienee sijainnut Multatöyryn ja Lehtimäen välissä, mutta muuttivat sieltä pian Viitaniemeen. Lapsia heille syntyi yksitoista, joista kahdet kaksoset. Ensimmäiset kaksoset kuolivat pieninä.

Pojista vanhin eloon jäänyt, Jaakko Yrjönpoika s. 1790, jatkoi Viitaniemen torpparina isänsä jälkeen. Hänen vaimonsa Leena Matintytär, oli syntynyt Orivedellä 1797 ja tullut sieltä piikaksi Ämmätsän Sillanpään ja sieltä Vuohisaareen. Heille syntyi ensin kolme tyttäretä ja sitten kaksi poikaa. Tyttäristä yksi meni emännäksi Ämmätsän Karinlahteen. Pojista nuorin jatkoi torpparina Viitaniemessä. Nämä torpparit rakensivat Viitaniemeen tarvittavia rakennuksia ja raivasivat peltoja. He kävivät taksvärkissä kartanossa ja vaimon sekä lasten avustamina keräsivät kartanoon kontrahtiin kuuluvat maan ja veden antimet.

Sivujuonteita

Seuraava torppari, Wilhelmi (Vilhe) Jaakonpoika s. 1838, ehti ennen kuolemaansa nähdä torpparien itsenäistymisen, mutta ei itse kuitenkaan ehtinyt talolliseksi. Hänen aikanaan olivat Suomessa nälkävuodet ja kansalaissota, joten ei elämä varmaankaan helppoa ollut.

Hänen vaimonsa oli Sofia Charlotta (Lotta) Benjamintytär, jonka isä oli sotilas Benjami Heikinpoika Luopioisista ja äiti Liisa Matintytär Kasiniemestä. Liisa Helenantytär, myöhemmin Matintytär, jäi jo pienenä orvoksi ja joutui 15 vuotiaana piikaksi Luopioisiin Kantolan Myllylän. Hänestä tarina kertoi aikoinaan Kasiniemessä, että hän oli aatelista sukua. Onkin mahdollista, että hänen isänsä oli joku Brummerin pojista Kasiniemen kartanosta, sillä hänen äitinsä oli Ansion nuori piikatyttö Raimoisten torpasta Raimajärven rannalta ja isää ei mainita syntyneiden luettelossa kirkonkirjoissa. Asiasta ei myöskään löydy käräjätietoja. Liisan äiti naitettiin Vehmaan torpan vanhalle leskimiehelle, jonka mukaan Liisa sai patronyymin Matintytär. Oletettavasti kartano avusti Liisan perhettä monin tavoin. Liisalla

Sofia Charlotta (Lotta) Benjamintytär ja Wilhelmi (Vilhe) Jaakonpoika (Oili Valkaman kokoelmasta)

ja Benjamilla oli Lotan lisäksi kolme poikaa, joista Henrik lähti Haminaan ja hänestä tuli siellä arvostettu lasimestari. Hän sai sukunimen Gröndal ja hänelle järjestettiin avioliitto herrasperheen tyttären kanssa. Heidän ainoa eloon jäänyt tyttärensä naitettiin Luopioisista Haminaan muuttaneelle Kapteeni Eugen Claes Memsenille. Memsenin vaimo kuoli jo v. 1892 Narvassa ja aikuiset lapset jäivät Venäjän vallankumouksen jalkoihin, kun olivat naimisissa venäläisten kanssa. Eugen Claes Memsenillä oli uusi avioliitto Luopioisissa sen jälkeen ja hän kuoli v. 1918. Kirkonkirjat kertovat, että Liisa Matintytär kävi kävellen katsomassa poikaansa Haminassa v. 1856.

Viimeinen torppari

Myös Liisan tytär, Lotta sai ehkä erityistä kohtelua kartanosta käsin, sillä Viitaniemi vaurastui hänen emännysaikanaan Kasiniemen suurimmaksi torpaksi, joka maksoi vuokransakin rahalla, eikä tarksvärkkityöllä. Naimisiin mentyään Vilhe ja Lotta kiertelivät aluksi eri paikoissa Padasjoella ja Luopioisissa, ennen kuin asettuivat v. 1868 torppareiksi Viitaniemeen. He saivat kaksitoista lasta vuosina 1861 – 83:

- Vanhin poika Wilhelm Henrik kuoli alle vuoden ikäisenä.

- Vanhin tytär Amanda Maria s. 1863, perusti perheen v. 1858 Padasjoella syntyneen Henrik Rauhalan kanssa, sai kuusi lasta ja muutti leskenä Lahteen v. 1912.

- Vilhelmiina s. 1865, muutti Luopioisiin ja avioitui Walfrid Virtasen kanssa, joka oli syntynyt Luopioisten Kantolassa 1864. He asuivat aluksi eri paikoissa Luopioisissa, mutta noin v. 1900 asettuivat torppareiksi Luopioisten Ämmätsän Keskisen torppaan, jossa asuivat kuolemaansa asti. Heille syntyi kymmenen lasta, joista kolme kuoli pieninä. Toiseksi nuorin, Lyyli, avioitui Kasiniemen Leppälahden pojan, Kallen kanssa ja asuivat Ämmätsässä pitäen kyläkauppaa v.1936 – 75.

- Heta Leena s. 1867, oli koko aikuisikänsä emännöitsijänä Ämmätsän kartanossa. Hänellä ei ollut perhettä. Yksi lapsi hänellä oli, joka kuoli pienenä.

- Konrad Wilhelm s. 1869 oli torpparina Kasiniemen Ojalan torpassa ja avioitui Henriika Juhontyttären kanssa, joka oli syntynyt 1867. Heillä oli vain yksi poika, jonka jälkeläiset omistavat edelleen Ojalaa.

- Floora s. 1871, muutti ensin Kuhmalahden Vehkajärvelle ja sieltä Orivedelle. Hän oli naimisissa Severi Lahden kanssa, joka oli syntynyt 1869 Vehkajärvellä. Heillä oli yhdeksän lasta.

- Juho s. 1873, muutti Luopioisten Ämmätsän Mäntylään torppariksi vaimonsa Ida Juhontyttären kanssa, joka oli syntynyt 1879 Padasjoella. Heillä oli kymmenen lasta, mm. Ida (Sumanen) ja Lahja (Id), jotka avioituivat Kasiniemeen.

- Eemil Aaron s. 1875, jäi jatkamaan Viitaniemen torpparina ja talollisena vaimonsa Helmi Aleksandra (Sandra) o.s. Soukkion kanssa, joka oli syntynyt 1887. He saivat kolme lasta; Heidin, Ailin ja Martin, jotka jäivät kaikki asumaan Kasiniemeen.

- Hermannin s. 1877, muutti Luopioisiin Viitaniemessä piikana olleen Aliina Johanneksentytär Piilolan perässä. Aliina oli syntynyt 1888 Luopioisissa. Avioituttuaan he asuivat mm. Ämmätsän Viitalassa ja Kaalilassa, sekä Rautajärvellä eri paikoissa. Heille syntyi seitsemän lasta.

- Aliina Jakobina s. 1881 oli Partinkiven emäntänä Kasiniemen laidalla. Lapsia oli yh-

deksän, joista nuorin syntyi vasta isänsä kuoleman jälkeen. Aliina jäi yksin huoltamaan suurta lapsilaumaansa, kun mies Heikki Viitasalo, (entinen Vilenius) s. 1872, ammuttiin kansalaissodassa ja vanhin pojistakin kuoli vankileirillä samoihin aikoihin.

- Hilda Florina s. 1883, muutti myös Luopioisiin. Hän asui Kouvalan Mäntymäessä miehensä Vihtori Haapasen s. 1876 ja kahdeksan lapsen kanssa.

- Severin Jakob kuoli alle vuoden ikäisenä

Vilhen ja Lotan lapset ovat kuolleet jo aikoja sitten ja heidän lapsenlapsensakin ovat jo kaikki poissa, vaikka heitä sukujuhlan aikaan vuonna 2004 oli vielä elossa kahdeksan. Heidän jälkeläisiään on jo monessa polvessa. Eemilin otettua isännyyden Viitaniemessä Vilhe ja Lotta jäivät ”syytinkiläisiksi” Viitaniemeen. Vilhe kuoli Viitaniemessä v. 1920 ja on haudattu Padasjoelle, mutta Lotta muutti sen jälkeen tyttärensä Hildan luo Luopioisiin ja kuoli siellä v. 1922. Hänen hautakivensä löytyy vielä Luopioisten hautausmaalta.

Viitaniemen talo 1920-luvulla (Oili Valkaman kokoelmasta)

Viitaniemen navetta (Oili Valkaman kokoelmasta)

Heidi, Aili ja Martti Viitaniemi
1920-luvulla (Oili Valkaman kokoelmasta)

Talolliset

Seuraava isäntä Viitaniemessä oli Eemil Viitaniemi, joka lunasti torpan itsenäiseksi tilaksi ja rakensi uuden asuinrakennuksen v. 1921. Viitaniemessä oli 1920-luvulla paljon ”kortteerimiehiä”, kun lähistöllä oli suuret hakkuut. Piharakennuksessa oli myös kesävieraita kaupungista, jotka ottivat paljon valokuvia 1920- ja 30-luvuilla. Eemilin ja Sandran lapset jäivät kaikki lähelle lapsuuskotiaan. Aili (Lauhalahti) muutti Uuraan, kylän toiselle laidalle ja Martti rakensi talonsa kotitalon viereen. Heidi jatkoi talonpitoa miehensä Veikko Kylänlahden kanssa. Heillä ei ollut lapsia, joten heihin loppui suku Viitaniemessä. Nykyisin Viitaniemen talo on vapaa-ajanasuntona vierailta ja entiset lehmien laitumet on myyty kesämökkiteiksi. Martin taloa, Ojaniemeä, omistaa vielä hänen jälkeläisensä, mutta sekin on vain vapaa-ajan käytössä.

Kurenlahti

Kurenlahden asukkaat mainitaan ensimmäistä kertaa kirkonkirjoissa 1790-luvulla, jolloin Kurenlahden sotilastorppaa asusti Eric Lönn. Skyttä ja Pelli oli erotettu 1770-luvulla omiksi ratsutiloikseen Hokan säteristä, joten sotilastorppissa asustivat ratsumies ja hänen apusotilaansa, joka oli vastuussa kuljetushevosesta rekineen/kärnyneen, teltasta, sotilaiden ja hevosten muonasta sekä aseista. Kurenlahdessa asui todennäköisesti tämä apusotilas. Ensimmäinen sotilastorppa oli lähellä Palsan tietä, Latvalan saunasta sata metriä pohjoiseen.

Kun Toritun Kaupin isäntä Jonas Henriksson osti Skytän 1834, hän muutti sinne perheineen, vain vanhin poika jäi viljelemään Toritun Kaupin tilaa. Jonaksen poika Adam oli tavannut rippikoulussa Anna-Maijan, joka kierteli piikana mm. Hakiassa, Kaupissa ja Alhon kartanossa Toritun pohjoispuolella. He rakastuivat ja kun Anna-Maija alkoi odottaa lasta, he menivät naimisiin Skytässä 30.6.1839. Mutta ennen kuin lapsi (Aaron, myöh. Skyttä) syntyi, Skytän emäntä siivosi piian naiseen poikansa pois silmistä Skytän kauimmaiseen nurkkaan, Kurenlahden torppariksi. Sotilas Lönn siirrettiin alta pois torppariksi Saarikoon. Adam ryhtyi siis torppariksi isälleen.

Adam kuoli nuorena, 52-vuotiaana 1862, ja torppariksi tuli hänen vanhin poikansa Aaron, joka oli ehtinyt kierrellä renkinä useassa Vesijaon talossa mm. Lam-

bergissa ja Skytässä. Kun Kurenlahdessa alkoi olla ahdasta, asuihan siellä myös Aaronin äiti Anna-Maija ja veli Jeremias, alkoivat Aaron ja Jeremias rakentaa uutta päärakennusta 1865. Ennen kuin se valmistui lopullisesti, Aaron kuitenkin osti tyhjäksi jääneen Skytän tädiltään, Luopioisten Aitoon Knaapin kartanon emännältä, jolle Skyttä oli siirtynyt usean kuolintapauksen jälkeen.

Aaron vaimoineen, Aaronin äiti Anna-Maija ja Jeremias vaimoineen sekä vaimon veli siirtyivät Skyttään 1870. Mutta Aaron ja Jeremias riitaantuivat eivätkä sopineet saman katon alle ja niin Jeremias muutti Paattamisen torppaan Ala-Porasaan. Hän rakensi Kurenlahden uuden päärakennuksen (kuvassa) valmiiksi ja muutti Kurenlahteen veljelleen Aaron Skytälle torppariksi 1875. Jeremiaan (Kuren Jere) lapsista Johan (Kuren Jussi) oli seuraava Kuren torppari noin vuodesta 1900, tyttäristä Eeva meni emännäksi Auttoisten Holstiin ja Anna Karolina muutti Kuhmoisiin, mutta palasi sieltä myöhemmin Vesijaolle. Kuren Jussin (Johan Sumanen) sisar Amanda meni emännäksi Auttoisten Hietämäkeen.

Kun Jeremiaan poika Johan meni naimisiin 1899, hän alkoi torppariksi sedälleen Aaronille noin vuonna 1900. Jussi lunasti torpan itsenäiseksi tilaksi torpparilain perusteella noin 1920. Kun Skytän isäntä tarjosi myös Petäjistön saaria ja niemen kärkeä ostettavaksi, Jussi ei suostunut, sillä niillä ei ollut mitään arvoa, koska ne eivät kelvanneet edes karjan laitumeksi. Onneksi sentään rantayleiskaavassa niihin ei kaavoitettu rakennusoikeutta, joten niillä ei edelleenkään ole muuta kuin puuston ja maisema-arvo. Mutta näin se maan arvostus muuttuu aikojen saatossa.

Sukumme kuuluvat Kurenlahden torpparit olivat siis torppareina sukulaisilleen. Kaikki taksvärkkipäivät tulivat tuskin tehdyiksi, osin jo etäisyyden takia. Lisäksi Kurenlahdesta toimitettiin suolakalaa ja puuastioita Skyttään. Jussi oli taitava puuastioiden tekijä astioiden koon vaihdellessa piimätuopista yli kuution vetoisiin eläinten rehusaaveihin. Kaiken kokoisia Jussin tekemiä puuastioita on säilynyt jälkipolville. Vastaavasti esimerkiksi Uukin torpassa tehtiin tuohiastioita, olihan Uukki koivikon keskellä.

Kurenlahti on siis ollut sukumme omistuksessa vuodesta 1834 ja sukumme on asunut siellä 1839 alkaen. Nykyisin Kurenlahti on jaettuna noin 25 eri kappaleeseen, joista viljeltyjen peltujen lisäksi pari-kolme maakappaletta on myyty sukumme ulkopuolelle. Kesäasukkaita on Kurenlahden mailla seitsemällä tilalla mutta rantayleiskaavan mukaisia rakennuspaikkoja on vielä muutama jäljellä. Mainittakoon, että Piilolan ravintolarakennus noudattaa Kurenlahden talon pohjakaavaa ja kun Kurenlahti purettiin 1960-luvulla niin sen peruskiviä ja lattia- ja kattolankkuja käytettiin osin Piilolan rakentamisessa. Mutta Piilolakin taitaa kohta olla historiaa.

Muisteluksia Kuren Jussista

Kurenlahden viimeinen vakituinen asukas oli Kuren Jussi (Johan Sumanen, 1870-1961). Hän tuli torppariksi isänsä jälkeen noin vuonna 1900. Hän oli mennyt naimisiin Luopioisten Kelkankylästä olevan Vilhelmiina Tuomaantytären kanssa. Vilhelmiina oli syntynyt Taipaleenrannan torpassa Kasiniemessä, mutta hänen äitinsä kuoli kun Vilhelmiina oli kolmivuotias ja Vilhelmiina päätyi adoptiolapsena sedäl-

Kurenlahti vuonna 1952. Rakennuksista on jäljellä talli, riihi, jyvääitta ja 2-kerroksinen aitta, joka on kuvassa keskellä. Rakennustekniikasta päätellen pienemmän aitan sivuun ja päälle on rakennettu iso aitta. Päärakennuksen takana oikealla pilkottaa vanhimman pojan Ranniston Kallen talo. (Pauli Sumasen kokoelmasta)

Kuren pirtin uuni
(Pauli Sumasen kokoelmasta)

Jussi ja Vilhelmiina Sumanen
(Pauli Sumasen kokoelmasta)

leen Kelkankylään. Vilhelmiinan setä teetätti kapiroiksi kaluston, johon kuului pöytiä, lipastoja, puusänkyjä, puusohvia ja tuoleja. Näitä 1800-luvulta peräisin olevia kalusteita on vieläkin jäljellä suvun hallussa.

Sukunimenä Sumanen on ainakin kolmella eri suvulla eri puolilla Suomea. Omaksi sukunimekseen Sumanen Jussin on arveltu ottaneen silloin kun hän meni ottamaan kuulutuksia Luopioisten kirkolle. Kun pappi oli vaatinut Jussia ottamaan sukunimen, oli Jussi ”lainannut” nimen eräältä hauholaiselta kunnolliselta työmieheltä, joka oli ollut Kurenlahdessa kortteerissa metsätöistä. Mainittakoon, että kun sukunimilaki tuli voimaan 1920, Padasjoen pappi merkitsi Jeremiaalle sukunimeksi Kurenlahti. Isällä ja pojalla oli näin ollen eri sukunimi. Kerran ajattelin vaihtaa sukunimekseni Kurenlahti, mutta luovuin ajatuksesta, sillä Suomessa sukunimi Kurenlahti on jo muualla käytössä.

Jussille ja Vilhelmiinalle syntyi yhdeksän lasta, joista ”vain” yksi kuoli lapsena. Lapsista elää vain Aino, joka on syntynyt 1913 ja asuu Padasjoen kirkolla. Muita Jussin ja Vilhelmiinan jälkeläisiä ei Padasjoella asukaan. Toki kesäasukkaina heitä on paljon Kasiniemessä, pääosa entisen Kurenlahden mailla.

Omat muistikuvani vaaristani ovat jo kaukaisia, yli 50 vuoden takaisia. Vaari kuoli tosin vasta kun olin jo 17-vuotias. Vietimme sodan jälkeen kaikki lapsuutemme kesät Kurenlahdessa, joten vaarista tuli tuttu meille. Erittäin ilahtunut Vaari oli siitä, että me kalastimme. Jo alle 10-vuotiaina halusimme kalastaa lahnoja kudun aikana. Vaari antoi auliisti puuvillaverkkonsa käyttöömmekä ja kun yritimme saada kaloja verkosta pujottamalla, vaari sanoi aina meille: ”Käyttäkää pojat puukkoa. Kyllä minä talvella paikkaan verkot kuntoon.” Ja niin hän tekikin. Kurenlahdessa oli käynyt lahanostajia ikimuistoisista ajoista ja me pojat olimme viimeinen sukupolvi, jolta kalaa sai ostaa. Ostajia tuli kaukaakin, Luopioisista asti. Siihen aikaan lahnat olivat

Kuren rappusilla vasemmalta, Paavo, Erkki, Kalle, Helmi, Aino, Lauri Suontaus, Heikki, Edit ja Väinö Järvinen (Marja Luostarisen kokoelmasta)

Kalle ja Aili Ruhansillalla (Pauli Sumasen kokoelmasta)

vielä isoja, jopa nelikiloisia. Eihän sadan millin riimuverkkoon kovin pieni lahna tartukaan. Viime kesä (2016) oli ensimmäinen minun muistiini, jolloin en saanut yhtään yli puolitoistakiloista lahnaa Kurenlahdesta.

Vilhelmiinan sukulaisilla on tallessa muutama sanonta, jotka Kuren Jussin kerrotaan sanoneen. Lainaukset Kasiniemen Sanomista, Kalle Mäkinen muistelee:

- *Ennen tai jälkeen, mutta ei Pertun päivänä, sano Kuren Jussi rukiin kylvöä.*
- *Kun kolme käkeä yhtä aikaa kukkuu, on ohrankylvön aika.*
- *Jos mies ei ole kolmenkymmenen vanhana väkevä, neljäkymmenen vanhana viisas ja viidenkymmenen vanhana rikas, elämä on mennyt hukkaan.*

Kun Kuren Jussi kuoli, sanotaan hänen silloin tarvinneen ensimmäistä kertaa elämässään lääkäriä. Ja sekin lääkäri tarvittiin kirjoittamaan hänelle kuolintodistus. Naapurin isäntä, Salosen Kalle, kertoi, että kerran lääkärin näkeminen oli ollut lähellä. Jussi oli pudonnut navetan parvelta ja solisluu oli mennyt poikki. Kun se ei meinannut parantua, Jussi oli lähtenyt lääkäriin. Luopioisten kirkolla oli kuulemma hyvä lääkäri ja niin Jussi käveli Luopioisiin (noin 25 km). Odotushuone oli ollut täysi ja kun vielä paikalle tuotiin pahasti loukkaantuneita, jotka ohittivat jonon, ei potilasjono edennyt tyydyttävästi. Illansuussa Jussi totesi, että on parempi lähteä kotiin nyt, muuten joutuu kävelemään yötä myöten pimeässä ja niin hän palasi kotiin näkemättä lääkäriä. Solisluu parani jotenkuten itsekseenkin.

Tarinan todenperäisyyteen on helppo uskoa, kun on kuullut muita tarinoita tästä alle 170-senttisestä tervaskannosta. Jussilla oli tapana käydä myymässä voita Lahdessa, koska siellä sai voista parhaan hinnan ja sieltä sai halvemmalla tupakkaa, mausteita, kahvia ja muita tarvittavia tuotteita. Ensimmäisenä päivänä Jussi käveli Vääksyyn (noin 55 km), jossa hänellä oli tiedossa yöpaikka. Toisen päivän aamuna hän käveli Lahteen (noin 25 km), myi voin ja osti tarvitsemansa tavarat ja käveli takaisin Vääksyyn. Ja kolmantena päivänä käveli Vääksestä takaisin kotiin. Kolmena päivänä kävelymatkaa tuli noin 160 km.

Silloin kun Vesijaolla oli meijeri, Jussi soui kerman meijeriin. Matkaa tulee noin 6 kilometriä yhteen suuntaan. Paljonhan se vei aikaa talon töistä, mutta muuta mahdollisuutta ei ollut rahan saamiseksi.

Ranniston Kalle (Kalle Sumanen 1900-1971)

Kuren Jussin vanhimmasta pojasta piti tulla Kurenlahden tilan jatkaja, mutta kun perillistä ei alkanut kuulumaan, suunnitelmasta luovuttiin. Kallelle ja Latvalan Antille lohkaistiin muutaman hehtaarin kokoiset omat pientilat Kurenlahden tilan äärinurkista 1930-luvulla. Myöhemmin Kalle viljeli osaa Kurenlahden pelloista sen jälkeen kun Jussi lopetti maanviljelystyöt 1950-luvulla. Kalle kävi töissä Koivu Oy:ssä Kasiniemessä ja teki kausiluonteisesti metsä- ja uittotöitä pienviljelyksen ohessa. Kalle oli kulmakunnalla se, jolla oli tapana aloittaa heinänteko ensimmäisenä. En muista kenenkään koskaan aloittaneen heinätöitä ennen Kallea.

Kallen intohimo oli kalastus, samoin kuin järvenlahden toisella puolella asuneen Lakkaniemen Eetunkin (Edward Salo). He rakentelivat yhdessä turoja ympäri

Vesijaon luoteiskulmaa ja kalastivat talvella mateita yhteisymmärryksessä Made-luodosta. Kallella oli vielä hoidettavana muutama vanha katiskan aita Kurenlahdella ja hän rakenteli niitä lisää. Sata vuotta sitten katiskat olivat puisia ns. liistekatiskoita. Rannasta rakennettiin järvelle päin seipäistä ja havuista este. Sen päässä oli nykykatiskan mallinen pesä, joka oli tehty lyömällä pohjaan pitkiä paksun päreen tapaisia mäntypuusta tehtyjä liisteitä. Nämä sidottiin toisiinsa koivuvittaksilla ja tuettiin seipäillä pohjaan. Liisteiden väli oli noin 2 cm, joten pienet kalat pääsivät katiskasta pois. Pesä oli suuri, 2-4 metriä läpimitaltaan ja sieltä nostettiin kalat isolla haavilla. Kuren vanha haavi on vielä käytössä ja sitä eivät pikkupojat käsittele. Tällaiset katiskan pesät muutettiin myöhemmin rautalankaisiksi, kun rautalankaverkkoa alkoi saada yleiseen käyttöön. Valitettavasti tällaiset katiskat ja niiden aidat eivät mätäne kokonaan vedessä ja nykyisin saa olla tarkkana verkkojen kanssa Kurenlahdessa. Kalle ja Eetu saivat paljon kalaa ja osa oli suuriakin. Suurin Kallen saama lahna painoi kuulemma 6,5 kiloa ja se on mitattu kilopuntarilla. Rannistossa on tallella vanha suomalainen puntari, jolla kalan paino yli tuplaantuu, sillä vanha suomalainen painomitta naula painoi vain 430 grammaa. Taitaa olla nykykalamiesten kalat punnittu naulapuntarilla.

Vapaa-ajan harrastuksena Kallella oli hanurinsoitto. Minulla on kunnostettuna tallella Kallen kaksirivinen Kaiutar, mutta soittajaa sillä ei ole. Kalle soitteli kansanpelimannina tansseissa rannoilla, kuten Ison Petäjistön kokkokalliolla, Multatöyryn rannassa ja Ruhansillalla. Hän soitteli myös Kokkopirtillä ja latotansseissa. Viimeisinä vuosina hän soitti vuosittain Juhannuskokolla Porkkolan pihassa.

Muistiin merkitsi Pauli Sumanen, s. 1943, Kurenlahti-nimisen tilan nykyinen omistaja

Kurenlahden tyttäret

Kaikki tyttäret löysivät aviopuolison Kasiniemestä:

- Edit meni naimisiin Lauri Suontauksen kanssa, joka toimi pitkään Kasiniemen myllärinä. He rakensivat talon lähelle Kasiniemen keskustaa. Kuten muutkin Kurenlahden tyttäret Edit eli pitkän elämän, 96-vuotiaaksi.

Helmi Ylinen 1930-luvulla
(Marja Luostarisen
kokoelmasta)

Syntymäpäiväkuva Editistä
(Marja Luostarisen
kokoelmasta)

Aino Annaniemi 100 vuotta
(kuva Vesa Sorvoja)

- Aino avioitui Kalle Annaniemen kanssa, joka toimi mm. Koivu Oy:n puunostajana, työnjohtajana sekä myös Padasjoen kunnanvaltuutettuna. He rakensivat Mäenpää-nimisen talon lähelle Soukkion taloa. Aino sai elää pitkän elämän ja jätti meihin naapureihin hyvät muistot ystävällisestä, avuliaasta ja auttavasta naapurista. Hän kuoli tätä kirjaa tehtäessä 7.3.2017 lähes 104 vuoden ikäisenä.

- Helmi meni naimisiin Kolulan pojan Asserin kanssa ja he muuttivat Lahteen, jossa Asser toimi poliisina. Myös Helmi eli yli 90-vuotiaaksi.

Pentti ja Anneli Siltala, Siltalan viides isäntäpari

Siltalan talon vierashuoneen seinällä on taulu isännän Pentti Siltalan isänsä kodista. Tila oli valtion torppa, tai kruunun torppa, kuten oli tapana sanoa. Siltalan torpan perustivat Simo Siltala ja vaimonsa Eeva vuonna 1826. Tila on ollut Siltalan suvun hallussa lähes 200 vuotta. Alunperin se oli torpaksi pinta-alaltaan iso, pellot ja metsät mukaan lukien reilut sata hehtaaria. Matkan varrella siitä on muodostunut neljä erillistä tilaa.

. Siltalan talon rakensi Pentin isä Nestori vuonna 1939. Taloa on myöhemmin laajennettu ja kunnostettu (kuva Siltalan kokoelmasta)

Siltalan toinen isäntäpari oli Joonas Simonpoika ja vaimonsa Eeva. Kolmas isäntä oli Joonas Joonaanpoika ja hänen vaimonsa nimi oli Elina. Neljäs isäntä oli Nestori Joonaanpoika, jonka vaimo oli Maria. Viides isäntäpari, Pentti Nestorinpoika ja vaimonsa Anneli, ovat isännöineet Siltalaa vuodesta 1961 lähtien.

Siltalan ensimmäisellä isännällä, Simolla, oli kaksi poikaa, Joonas ja Heikki. Joonas veljeksistä vanhempana jatkoi isänsä jälkeen isäntänä Siltalassa ja Heikille erotettiin maista oma torppa, joka sai nimekseen Peltola. Samassa yhteydessä uuden torpan asukkaat ottivat sukunimekseen Nieminen.

Kun torpat sittemmin itsenäistyivät, se ei käynyt ihan kivuttomasti, ja kului vuosikymmen, ennen kuin ratkaisu löytyi. Kiistaa syntyi Peltolan torpasta, koska sillä ei ollut omaa vuokrasopimusta valtion kanssa. Joonas Simonpoika oli kuitenkin vuonna 1889, kaksi vuotta ennen kuolemaansa, sopinut poikiensa kanssa, että vastikään perheen perustanut Joonas-nuorempi jäi Siltalaan ja Heikki-veli sai pitää yli 15 vuotta asuttamansa Peltolan.

Seuraavassa sukupolvessa veljeksiä oli Siltalassa kuusi ja tyttöjä viisi, yhteensä yksitoista sisarusta. 20-luvulla tila jaettiin veljesten kesken siten, että Nestori ja hänen Sulo-veljensä jäivät kantataloon ja kahdelle veljelle lohkottiin omat tilat, Vainiola ja Rauhala.

Nykyinen asuinrakennus on Pentin Nestori-isän rakentama vuonna 1939, joskin sitä on laajennettu ja kunnostettu myöhemmin.

Siltalan kaski

Siltala sijaitsee Kasiniemestä katsoen Aavikkotien päässä, Kailankulmalla, Vesijaolla. Tienviitta opastaa Siltalantielle ja kohta rakennukset jo näkyvät. Kotitietä reunustaa komea kuusirivistö, mutta on tien varrella myös elinvoimainen lehtikuusimetsikkö. Pisimmällä lehtikuusella korkeutta on 42,5 metriä, joten siitä saisi komean maston isoonkin laivaan, jos vielä puisia mastoja käytettäisiin. Metsäntutkimuslaitos on tuonut useamman kerran vieraitaan ihmettelemään komeaa puustoa.

Kaskeaminen oli vielä 1800-luvulla Suomessa yleinen maanviljelystekniikka. Viljelysalaa tehtiin metsään kaatamalla puut ja kulottamalla alue, jolloin maaperä hyötyi tuhkaan sitoutuneista ravinteista. Sanotaan, että sato parhaimmillaan oli kymmenkertainen peltoviljelyyn verrattuna niin kauan kuin maaperässä ravinteita riitti. Siltalan kaskessakin ruis kasvoi tukevaksi ja tähkät pitkiksi ja uutisleipä nosti veden kielelle. Valtiovalta kielsi kaskeamisen aikanaan, mutta kasketut alueet olivat vielä ravinteikkaita, muuttuivat ahoiksi ja olivat otollinen kasvualusta varsinkin lehtipuulle. Siltalan kaskeen juurtuivat Nestorin istuttamat lehtikuuset muistoksi aiempien sukupolvien työstä.

Koko tila oli suurimmaksi osaksi kuusivaltaista, kivikkoista metsämaata, johon sitten Siltalan isännät ovat raivanneet peltoa kukin vuorollaan. Se on vaatinut sisua, hikeä ja voimaa. Enimmillään viljelyalaa on ollut parikymmentä hehtaaria. Silloin kasvatettiin ruista, ohraa, kauraa, vehnääkin kokeiltiin ja tietysti karjalle heinää ja apilaa. Ajat ovat muuttuneet. Kuokalla raivatut pellot on metsitetty uudelleen ja nyt jäljellä on peltoa perunamaan ja kasvimaan verran.

Propsin tekoon kolmentoista vanhana

Siltala kuuluu Vesijakoon, mutta jo sijaintinsakin puolesta se on lukeutunut alun alkaen Kasiniemen kylän vaikutuspiiriin. Kasiniemen koulun pulpettia Pentti kulutti seitsemän vuotta ja hyvin pärjäsi. Vain jatkokoululuokan hän suoritti muualla. Kun vanhemmat sisaret vuorotellen lähtivät maailmalle, hän sisarusparven nuorimmaisena jäi kotiin. Helppoa elämä ei ollut, sillä lapset pantiin työhön heti kun kynnelle kykenivät ja ”miesten töihin” kun vartta oli riittävästi. ”Olin kolmentoista, kun lähdin propsin ja halon tekoon, ja siitä sitten metsäpuolen hommiin”, Pentti muistelee. Erilaisissa metsäpuolen hommissa, eri työnantajilla, hän on leipää perheelle hankkinut ja siinä ohella pitänyt oman talon ja omat metsät kunnossa.

Luontoa Pentti on aina kunnioittanut ja koettanut säästää sitä. Nykyajan metsien käyttely häntä harmittaa. Kun ennen kaadettiin huonot puut pois ja jätettiin terveet kasvamaan, nykyisin tehdään päinvastoin. Ahneus harmittaa, sanoo Pentti, joka kertoo itse istuttaneensa kymmeniä tuhansia taimia. Siltalantietä reunustavan toista sataa vuotta vanhan kuusiaidan on kuitenkin istuttanut aikanaan Pentin isä. Se on siinä vieläkin, vaikka kuuset ovat kasvaneet isoiksi niin, ettei aidasta oikein voi puhua.

Työvuosia ehti kertyä liki 40 vuotta Metsänhoitoyhdistyksessä, Ensolla, Askossa, Schaumanilla, Kopran sahalla, Yhtyneillä ja viimeksi Padasjoen kunnan palveluksessa. Pitäjän metsät ja melkeinpä jokainen kivikin tulivat näissä töissä tutuiksi ja muistiin jäivät monet kortteeripaikat siltä ajalta, kun ajokkina oli polkupyörä.

Emäntä Sysmästä

Anneli Siltala syntyi Sysmässä Nikkaroisten kylässä elokuussa 1935. Kun isä jatkosodan alkuvaiheissa kaatui, hän jäi isättömäksi 6-vuotiaana. Perheen esikoisena hän joutui itsekin vielä lapsena usein hoitamaan kahta nuorempaa siskoaan leskeksi jääneen äidin käydessä työssä. Vasta vuonna 2014 Suomen sotaorvot saivat oman tunnuksen, jollaisen Annelikin kiinnitti rintapieleensä 16000 muun rekisteröityneen sotaorvon joukossa.

Anneli innostui kotitaloudesta jatkokoulussa hyvän opettajan ansiosta. Hän opiskeli kotitaloutta ensin Lahden kansanopistossa, sitten Aitoon emäntäkoulussa ja valmistui vuonna 1957 koitalousteknikoksi Orimattilan kotitalousopistosta. Opiskelujen väliin mahtui useita harjoittelujaksoja taloissa ja tiloilla. Yksi niistä oli Ansion kartano. ”Harjoitteluvuosi oli hyvin monipuolinen, sillä tuurasin välillä myös karjakoharjoittelijaa ja pääsin valmistamaan isäntäparin hääjuhliakin”, muistelee Anneli. Kartanoon harjoittelijat tulivat vuodeksi kerrallaan ja uudet harjoittelijat kiinnostivat kovasti kylän nuorukaisia.

Niinhän siinä sitten kävi, että kipinä syttyi kahden nuoren välillä ja Pentti ja Anneli alkoivat riitata. Mentiin kihloihin ja alettiin suunnitella yhteistä elämää. Vuoden 1958 elokuussa pari vihittiin ja he asettuivat asumaan Pentin kotitilalle Siltalaan samaan talouteen mamman ja papan kanssa. Vanhemmat asuivat talon toisessa päässä, nuoripari toisessa, ja ruokatalous oli yhteinen. Nuoreen perheeseen syntyi neljä lasta, kaksi tyttöä ja kaksi poikaa, Tuula vuonna 1960, Tapio vuonna 1961, Seppo vuonna 1966 ja Tarja vuonna 1973. Perheen kasvaessa alkoi tuvassa olla ahdasta, joten Pen-

tin vanhemmille kunnostettiin piharakennukseen oma asunto. Tila ostettiin Pentin vanhemmilta omaksi. Vanhemmat saivat elinikäisen syytingin ja sisarille maksettiin sisarosuus. Nyt lapset ovat jo omilla jaloillaan ja asuvat pääkaupunkiseudulla. Lastenlapsia on kaikkiaan yhdeksän.

Alkuunsa Anneli teki erilaisia sijaisuuksia mm. kansalaiskoulussa ja Kasinien koulussa. Lapset olivat vielä pieniä, mutta Annelin äiti tuli apuun. Apu oli tarpeen varsinkin kun oli huolehdittava myös karjasta. Oli vasikoita, possu, lampaita, kanoja ja kolme lehmää, joiden maito toimitettiin aamuisin meijeriin Arrakoskelle. Työtä ja tekemistä riitti eikä luppoaikaa juuri jäänyt, mutta saatiinhan omasta takaa maito, voi, juusto, munat ja vielä villat. Emännälle tuli vedet silmiin, kun karjanpidosta luovuttiin ja lehmät laitettiin mulliautoon vuonna 1967.

Padasjoen 4H-neuvojana hän aloitti vuoden -66 alussa. Puhe oli kolmesta vuodesta, mutta siitä tulikin lopulta 30 vuoden mittainen työrupeama. Uusi kerhoneuvoja sai perinnöksi kovan haasteen, sillä edellinen neuvoja oli tilannut yhdistykselle 300 000 kuusentainta kerholaisten kasvatettaviksi. Määräaikaan mennessä taimet oli kuitenkin toimitettu kerholaisille ja niiden istuttamisesta sovittu. Alkuunsa yhdistyksen toiminta painottui maaseudulla tuttuihin tehtäviin kuten kasvimaan tai metsän hoitoon tahi ”kerhovasikan” kasvattamiseen. Kahtena vuonna Annelin ollessa kerhoneuvojana Padasjoen joukkue voitti Etelä-Suomen ja Hämeen piirien sokerijuurikkaan harvennuskilpailun, nimeltään Hopeakuokka.

Tahto osallistua ja vaikuttaa

Siltalan isäntäväellä on riittänyt kiinnostusta ja halua osallistua yhteisten asioiden hoitamiseen niin omalla kylällä kuin laajemminkin. Pentti on kuullut kunnanhallitukseen ja kunnanvaltuustoon sekä ollut jäsenenä lukuisissa lautakunnissa ja työryhmissä. Kirkkovaltuuston puheenjohtajana hän toimi useita vuosia. Tärkeitä asioita ovat myös ikäihmisten terveydenhuolto ja nuorten koulutus, niihin pitää panostaa. Annelille sydämenasia on ollut ikäihmisten hyvinvointi, jota hän on pyrkinyt edistämään Padasjoen vanhusneuvostossa ja Oiva-kuntien yhteisessä vanhus- ja vammaisneuvostossa. Kunnanvaltuuston valtuuttamana Anneli toimi kymmenen vuotta lautamiehenä Lahden käräjäoikeudessa ja sai iän tullessa esteeksi herastuomarin arvon. Kustakin pitäjästä lautamiehiä oli seitsemän.

Tila on ollut saman suvun hallussa lähes 200 vuotta. Pentti ja Anneli Siltala ovat sen viides isäntäpari. Kuvattu Pentin 70v-juhlassa Seurakuntakodilla (kuva Pirkko Joutsen)

Eläkeliiton Padasjoen yhdistyksessä sekä Pentti että Anneli ovat olleet aktiivisia toimijoita, Pentti useita vuosia puheenjohtajana ja Anneli erilaisissa tehtävissä hallituksessa. Kasiniemeläiset ovatkin olleet yhdistyksen toiminnassa runsaslukuisesti edustettuna, joinakin vuosina jopa puheenjohtaja, sihteeri, taloudenhoitaja ja keittiötyöryhmän vastaava olivat Kasiniemestä. Pentti on ollut myös Eläkeliiton piirihallituksen puheenjohtajana ja liittovaltuuston jäsenenä. Noina vuosina auton matkamittariin kertyi 25 tuhatta kilometriä vuodessa.

Padasjoen Yrityksen Kasiniemen piirin puheenjohtajana Pentti toimi kymmenkunta vuotta ja emoseuran puheenjohtajana neljä vuotta sekä lisäksi lukuisissa eri jaostoissa. Mieleen hänelle on noilta ajoilta jäänyt Kokkopirtin sisäremontti, sillä se oli kolmen ja puolen kuukauden mittainen talkoorupeeama. Soukkion Timo oli kaverina ja poikansa Jari toi tarvikkeita työmaalle. Penttiä on kiittäminen myös Kokkopirtin ja urheilukentän valoista. ”Jos tänne syrjäkylälle aikoo jotakin saada, täytyy pitää ääntä ja vaatia”, sanoo Pentti ja painottaa talkootyön merkitystä. Talkoot kasvattavat me-henkeä kylällä ja isojakin asioita saadaan tehdyksi.

Siinä missä Pentti urheilumiehenä osallistui Kasiniemen piirin toimintaan, hoiti Anneli monet vuodet kylätoimikunnan asioita sihteerinä ja hän kuuluuikin kylätoimikunnan ja kyläyhdistyksen perustajajäseniin.

Suomen itsenäisyys on perusarvo

Sotilasarvoltaan Pentti Siltala on ylikersantti. Itsenäisyyspäivänä Siltalan ikkunoissa palaa aina kaksi sinivalkoista kynttilää kunnianosoituksena niille miehille ja naisille, joiden ansiosta meillä on itsenäinen isänmaa. Vuoden 2002 itsenäisyyspäivänä Pentti Siltala sai Tasavallan Presidentin myöntämän Suomen Leijonan Ritarikunnan ansioristin. ”Arvostan veteraanien työtä, arvostan Suomen itsenäisyyttä ja arvostan maanpuolustusta”, Pentti kiteyttää hänelle arvokkaita asioita.

Tämä on tosi

”Olin yhtenä keväänä katsomassa katiskoita hauenkudun aikaan, ja pois tullessa muistin, että yksi oli jäänyt kokematta. Soudin takaisin ja näin jo kaukaa, että katiskan ympärillä kävi kova kuhina. Kalaa on. Katiska oli vanha ja vähän räsä, mutta sain sen pyöräyttämällä veneeseen ja se oli täynnä haukia. Suurin painoi 11 kiloa, seuraava oli 5,5 kiloa ja koko saalis yhteensä 25 kiloa. Kyllä ne potkivat veneessäkin. Suolakalaa riitti pitkäksi aikaa.” Pentti Siltalan luottamustoimiin on kuulunut hallituksen jäsenyys Padasjoen riis-tanhoitoyhdistyksessä. Metsästys ja kalastus ovat hänelle rakkaita harrastuksia.

Porkkola

Kivisellä mäellä, noin puolen kilometrin päässä Vesijaon Soukkionlahtea sijaitsee Porkkola, aiemmin viralliselta nimeltään Mäkelä. Paikkaa on asuttu kauan, vanhin pihapiirin rakennuksista, vilja-aitta, on tehty vuonna 1841 sen päätyyn hakatun vuo-

siluvun mukaan. Pellosta on löydetty vanhoja rahoja ja astioiden sirpaleita paljon tätäkin vanhemmalta ajalta.

Talon nykyinen suku saapui silloiseen Skytän kartanon pohjoisimpaan torppaan, vuonna 1888. Suvun yksi esi-isä oli Lauri Suuronen, jonka on arvioitu perustaneen Ämmätsän talon noin vuonna 1600. Talo joutui aatelisten omistukseen, mutta Suurosten sukua asui Laurin jälkeen rälsissä lamputeina seitsemän sukupolven ajan lähes vuoteen 1800. Kartanosta suku muutti Anttilan torppaan, minkä jälkeen Henrik Gabriel Aleksanterinpoika Hammar perusti pajan. Sepän tytär Vilhelmiina, syntynyt 27.12.1849, meni naimisiin 1871 Kustaa Adolf Vileniuksen kanssa. He asuivat kymmenen vuotta Ämmätsässä, josta muuttivat seitsemäksi vuodeksi Padasjoen Vesijaolle Skytän torppaan Paatameen ja sen jälkeen Porkkolaan. Matka tehtiin veneellä, sillä Palsasta Kasiniemeen oli vain polku. Matkasta Porkkolaan kertoi muistojaan Kalle Viitasalo vieraillessaan lapsuuden kodissaan yli 80-vuotiaana.

Lapsia pariskunnalle syntyi neljä. Näistä vanhin, Henrik Mikael Vilenius, muutti nimensä Heikki Viitasaloksi, asettui Jussilan talon omistamaan Partinkiven torppaan. Tytär Maria avioitui Nestori Pajumäen kanssa ja muutti Kailankulmalle, silloiseen Verhon torppaan. Juho Walfrid Vilenius, ”Valppu”, jäi kotitorpan isännäksi ja meni 1901 avioon ruotsalaista syntyperää olevan Anna Olssonin kanssa. Lapsista nuorin, Kalle, muutti hänkin nimensä Viitasaloksi. Ennen tätä hän oli tenttinyt kiertokoulun oppimäärän Skytän kotiopettajan avustuksella. Verhon maanviljelyskoulussa Kalle sai pehtoorin pätevyyden, jossa tehtävässä hän oli aluksi Kymenlaaksossa, sitten pitkään Turun Kakolassa toimi ylentyen vankilan talouspäälliköksi.

Kustaa Vilenius kuoli poikansa Kallen mukaan koviin vatsanpolttoihin 1899, jotka viittasivat puhjenneeseen umpilisäkkeeseen. Torpan isännyyden otti Walfrid, ”Valppu” vaimonsa Annan kanssa. Pariskunnalle syntyi yhdeksän lasta, joista nuorin Kerttu kuoli viiden vuoden ikäisenä. Lapsista kaksi avioitui Kasiniemeen; Anna Ojalaan ja Evi Leppämäkeen. Vesijaolta löytyi kolmelle tyttärelle aviomies; Bertta meni naimisiin Sukevalle muuttaneen tallimestari Evert Salosen, Helmi meni naimisiin Evertin veljen metsätyönjohtaja Kalle Salosen kanssa ja Laura Mörän talon isännän Arvon kanssa.

Peltoja raivataan ja rakennuksia rakennetaan

Porkkolassa on ollut jokaisella isännällä tarve rakentaa huonokuntoisten tilalle uusia ja tilavampia rakennuksia. Torpan edelliset asukkaat olivat joutuneet lähtemään muualle, kun riihi oli palanut kesken viljan kuivauksen vanhan muorin nukahdettua yövahtivuorollaan. Kustaan piti rakentaa poikineen ja apumiehineen uusi riihi heti taloon asetuttuaan. Pellot olivat melko pienet ja kiviset, niistä ei riittänyt isolle perheelle ja karjalle ruokaa. Soita kuokittiin lisäpelloiksi useita hehtaareja. Ylänen niitty ja Alanen niitty toivat tarvittavan, noin viiden hehtaarin lisän peltoihin.

Isä-Kustaan kuoltua rakensivat pojat Valppu ja Kalle kaksistaan osin uusista, osin vanhoista hirsistä nykyisen pitkän aittarivin pihan reunaan vuonna 1900. Valpulla seuraava suuri urakka oli uuden asuinrakennuksen rakentaminen vanhan huonokuntoisen tilalle. Talo valmistui 1920-luvun alussa samaan aikaan, kun torppa itsenäistyi vapaaehtoisella kaupalla, tosin torpparilain avittamana.

Valfridin ja Annan perhe vuonna 1916. Takarivi vasemmalta: Hilja, Anna, Helmi. Edessä Kalle, Valfrid, Bertta, Anna, Aino sylissä ja Eevi. (kuva Pekka Salosen kokoelmasta)

1930-luvun alussa isännän tehtävät otti vastaan Valpun poika Kalle Porkkola, joka oli muuttanut etu- ja sukunimensä vahvan suomalaisuus- ja isänmaallisuusaatteen vallitessa. Kalle rakennutti pihapiiriin pienemmän asuinrakennuksen ns. mummunmökin eläkepäiviään viettävälle vanhemmilleen. Seuraavaksi vuorossa oli kivinavetta, joka ei valitettavasti pysynyt ehjänä savisella perustalla. Navetta piti purkaa ja sen materiaalit käytettiin nykyisen navetan raaka-aineina. Kalle oli aktiivinen isäntä, joka oli monessa mukana; suojeluskuntatyön ja urheiluseuran lisäksi hän oli innokas metsämies. Kerrotaan, että Kalle oli hyvä tanssija sekä vahva vaikuttaja, mutta työ jäi valitettavasti kesken, kun hän kohtasi sankarikuoleman Talvisodassa.

Osa leivästä ja ainakin särvin on pitänyt ottaa järvestä ja metsistä. Valppu oli intohimoinen kalastaja ja hänellä peltotyöt näyttivät pikemminkin häiritsevän kalastusta. Verkkoja, rysiä ja kiintokatiskoja oli paljon. Kalastuspaikat olivat yhtä innokkaiden naapurin isäntien kanssa tarkasti jaettu; Kuren Jussi, Lakkaniemen Konsta ja Valppu olivat sopineet jo ennen rajojen merkkausta vesialueiden jaon. Kurenlahti ja Porkkola kuuluivat Skytän jakoalueeseen ja Lakkaniemi Lamperin. Kaloja säilöttiin suolaamalla lahnat ja muikut ns. tönkkösuolaamalla tiinuissa, joiden paikat vieläkin näkee liha-aitan lattialla. Kalaa varastoitiin jopa satoja kiloja talven varalle.

Valppu oli ikämiehenäkin varsin vetreä mies; hän käveli käsillään lyhyitä matkoja vielä 70-vuotiaanakin. Ystävällinen ja avulias vaari katseli jälkikasvun perään, neuvoi sekä kertoili mukavia tarinoita. Tulisuuattakin löytyi, kun kuikka ui verkkoon sotkien sen tai kun pahaksi onneksi paarmat hermostuttivat hevoset hurjaan laukkaan katkaisten aisat kesken heinäkaadon. Vaarin tapoihin kuului vihanpurkaus, jolloin hän heitti huopahattunsa maahan, noitui julmetusti sekä hyppi hattunsa päällä. Nopeasti kuitenkin pahin paine helpotti, vaari otti hattunsa, oikoi sen ja laittoi päähän-

sä. Verkko aukeni puukon avulla nopeasti ja uudet aisat tehtiin lähipuista hetkessä. Nauraa ei katsojilla ollut varaa.

Sota oli raskas Kasiniemelle

Kaarlo Porkkola kaatui talvisodassa 22.2.1940. Kasiniemestä sodassa menehtyi 12 miestä ja lotta Rauha Sievänen. Kylän sankarivainajien osuus miespuolisesta väestöstä, lähes 10 %, oli todennäköisesti suurimpia koko maassa. Juuri muutamaa päivää ennen kaatumistaan, 17.2. Kalle oli tullut korsiin ja jysäyksistä toinnuttuaan uhonnut: ”Siinä näitte pojat, ei Suomeen tulla niin kuin Puolaan.” Kalle oli juuri tuhonnut kaksi vihollisen panssarivaunua kasapanoksilla. Onni ei pitkään ollut Kallen matkassa. Hän kaatui Salmenkaidassa yrittäessään yöllä pelastaa linjojen väliin jäänyttä haavoittunutta asetoveriaan.

Talon isännöyden joutui ottamaan taas Valppu vuoteen 1947, jolloin Porkkolan tyttären Bertan perhe muutti Sukevalta kotitilan pitoon. Perheeseen kuuluivat tuolloin Evert, Bertta, Kalle, Matti sekä Eero. Nuorin poika Pekka syntyi seuraavana vuonna. Mummunmökissä asui samaan aikaan evakkoina omaa taloaan rakentava Hännikäisen perhe.

Olot vakiintuvat ja paranevat

Sodan jälkeen elämä oli tiukkaa säännöstelyn ja raskaiden sotakorvausten takia. Maaseudun työmahdollisuuksiin sekä puun hintoihin vaikutti merkittävästi Korean sodan päättyminen vuonna 1953. Jopa moninkertaisiksi nousseet hinnat merkitsivät

Evertin ja Bertan perhe vuonna 1953. Takana Bertta-äiti. Edessä vasemmalta: Matti, Kalle ja isä-Evert sylissä Pekka. (kuva Pekka Salosen kokoelmasta)

lisääntyviä tuloja tiloille sekä sadoille tuhansille savottajätkille ja muille puun korjuussa ja kuljetuksessa mukana olleille. Säännöstely purkaantui vähitellen ja kauppoihin tuli tavaraa. Vaatteita, ruokaa, jopa hedelmiä ja makkaraa saatiin tiskeille Kasiniemessä 1950-luvun lopulla.

Lamperin mäessä oli savotta 1956-yleislakkotalvena. Pakkasen ollessa aamulla yli 25 astetta ei kouluun tarvinnut pitkästä matkasta mennä. Se merkitsi kuitenkin minulle kahden tunnin työvelvollisuutta männyn käpyjen kerääjänä. Kalle ja isä sahasivat justeerilla puita nurin ja katkoivat ne tukeiksi ja pölleiksi. Se taisi olla viimeinen lautta, joka Vesijaolta lähti. Matti kuori puita petkeleellä ja tuskaili, kun ei kilpikaarna tahtonut millään irrota. Johtopäätös nuorille oli selvä; kouluun pitää päästä ja eroon moisesta savotasta ja pirullisista pakkaskaskeleista ulkotöissä. Matti pääsikin ammattikouluun ja sen jälkeen teknilliseen kouluun. Minä lähdin hieman myöhemmin oppikouluun Kuhmoisiin, jonka jälkeen teknilliseen opistoon. Kalle kävi Ahtialan maamieskoulun. Se oli oikea pohja maa- ja metsätalouden hyvään hoitoon.

Kalle meni naimisiin Asla Pykälistön kanssa vuonna 1966 ja hoiti talon isännöyttä vuoteen 1995 asti. Kallen ja Aslan aikana talon koko kasvoi moninkertaiseksi, hevoset korvattiin traktoreilla, huonoimpia peltoja metsitettiin ja parempia ostettiin naapurilta. Metsiä hoidettiin mallikelpoisesti. Lapset Jaana, Leena ja Jussi syntyivät vuosina

1967, 1971 ja 1975. Talon töissä karaistuneina ja sopivat geenit perineestä jälkikasvusta on kehittynyt maan vahvimpia voimalojissa. Kalle oli pitkään mukana kunnallisissa luottamusmiestöissä ja lautamiehenä. Myös hirvijahti hyvän seurueen hengen luojana ja mukanaolo kalastusporukassamme olivat tärkeitä Kallelle. Miljoonia männyn oksia karsinut Kalle teki Aslan kanssa työn, johon ei kenties kukaan muu Padasjoella ole yltänyt. He pystykarisivat 14 hehtaaria mäntymetsää.

Jussi on ollut isäntänä vuodesta 1995. Porkkolan lehmät nousivat korkealaitaiseen kylän viimeisinä vuosituhannen vaihteessa. Maataloudesta on siirrytty pääosin

Kallen ja Aslan perhe vuonna 1982. Takana Kalle ja Asla. Edessä Leena, Jaana ja Jussi. (kuva Pekka Salosen kokoelmasta)

Jussin ja Jennin perhe
Varpuslinnan kivellä
vuonna 2016. Vasemmalta
Sylvi, Jussi, Tuovi ja Jenni
(kuva Sylvi Salonen)

metsänhoitoon. Omiin ja naapuritilojen sekä puunhankintayritysten töihin Jussi hankki ensin metsäsovitteisen maataloustraktorin ja sitten varsinaisen kuormatraktorin. Metsänhoito- ja korjuutyöt ovat osa Jussin monialayrityksen työtä, johon kuuluu nykyään myös teitten auraus, klapien teko ja kuljetus asiakkaille, heinän viljely ja myynti lähinnä alueen hevosharrastajille jne. Porkkolassa on kylän ainoa lapsiperhe. Jussin ja Jennin tyttäret Sylvi ja Tuovi käyvät koulua Padasjoella. Tämä ns. Porkkolan kulma on talvisin kovin hiljainen asukkaitten määrän ollessa yksitoista. Viikonloppuisin ja varsinkin kesällä lomakautena määrä moninkertaistuu vapaa-ajan asukkaitten tullessa mökeilleen ja vanhoille kotitiloilleen.

HENKILÖKUVIA

Rummetti – aatelismies korvenraivaajana

Ansion kartano, samoin kuin rajanaapuri Ämmätsä Luopioisten puolella, oli siirtynyt virolaisperäisen Brummerin aatelissuvun haltuun vuonna 1753. Kartano periytyi sukupolvelta toiselle, mutta kaikista miespuolisistakaan jälkeläisistä ei voinut tulla kartanonomistajia. Vuonna 1805 syntynyt kartanonpoika Otto Fredrik Arvinpoika Brummer toimi nuoruudessaan ruotuarmeijassa furiirina ja asettui samalla torppariksi veljensä maille Ansiossa. Torppansa hän risti etunimensä pohjalta Fredriksholmiksi. Justiina vaimo löytyi läheiseltä Kailankulmalta.

Perheeseen syntyi kymmenen lasta, nuorimmaisena Joonas Otto Fredrikinpoika Brummer, kansan suussa myöhemmin Rummetiksi kutsuttu. Hänestä kasvoi tumma, kookas ja vahva mies. Hän solmi avioliiton itseään kymmenen vuotta vanhemman, neljän lapsen yksinhuoltajaksi jääneen leskivaimo Heta Loviisa Joonantytären kanssa. Otto Fredrikinpoika ja Heta Joonantytär saivat viisi yhteistä lasta. Asuttuaan useissa paikoissa Kasiniemessä ja Vesijaolla vanheneva pariskunta asettui vuon-

na 1917 Vesijakojärven pohjoisrannalla sijaitsevaan Hautasaareen, jota pian ryhdyttiin kutsumaan Brummertinsaareksi ja lopulta Rummetinsaareksi. Saari oli karu ja kalliainen, kooltaan alle hehtaarin suuruinen. Sieltä ei voinut elantoa hankkia, mutta siellä sai asua tarvitsematta tehdä taksvärkkipäiviä kartanoon. Epäsosiaalinen luonteeltaan kun oli, Rummetti ei halunnut enää sitoutua kartanon torppariksi tai palkolliseksi. Hän halusi elää vapaana ja liittyi vaimonsa kanssa Vesijakojärven saarien asukkaitten eli saarelaisten köyhään ja syrjäytyneeseen joukkoon.

Rummetti rakensi saarensa pienen hirsimökin, saunan, piharakennuksen, ladon ja salmen puolelle myrskyiltä suojaan matalan venetalaan. Hänellä oli vuohiakin, jotka kävivät laitumella Tiuhasensaaressa. Heta kuoli vain kolme vuotta muutosta, ja Rummetti jäi yksin. Hän kokeili sitten uusia emäntäehdokkaita, mutta huonon kohtelun takia he karkasivat pois toinen toisensa jälkeen. Kerran itse vallesmanni palautti karkulaisen takaisin saareen, missä häntä odotti armoton selkäsauna.

Kalavedet olivat rikkaat, mutta täyttä elantoa ei saaresta voinut hankkia. Jo ennen saarelaiseksi asettumistaan Rummetti oli saanut luvan raivata Ansion korpimetsään suopeltoa. Se oli kovaa työtä, mutta Rummetti oli sisukas, pahansisuihin. Ensin oli kaadettava metsä maahan käsisahalla ja kirveellä. Kun ryteikkö oli kuivahtanut, se oli poltettava. Sitten oli kaivettava viemäri- ja sarkaojat ja nostettava juurakot. Ennen kuin pelto oli valmis viljeltäväksi, suon pinta oli vielä kuokittava ja tasoitettava. Mitään maanparannusaineita ei Rummetin saatavilla ollut, mutta poltosta jäänyt tuhka avitti viljan kasvua. Raivaajan palkkana oli oikeus viljellä peltoa kolmen vuoden ajan, sitä mukaa kun sitä valmistui. Sitten pelto siirtyi kartanolle. Uutta peltoa syntyi kaikkiaan kolme hehtaaria, ja se sai nimekseen Rummetinsuo.

Leipä oli kovassa. Viljapellon sadon Rummetti kuljetti lyhteiksi sidottuna hevosella Vesijakojärven rantaan Lakkaniemeen. Siellä hän kuormasi lyhteet veneeseen ja kuljetti ne saareen käsin puitaviksi. Koska venematka säitten armolla oli vaikea ja vaarallinenkin, Rummetti käynnisti vielä vanhoilla päivillään uskomattoman yhden miehen hankkeen. Hän ryhtyi rakentamaan saaren ja Puuksamenniemen väliseen salmeen hevoskärryillä ajettavaa kivisiltaa. Salmi ei ollut kovinkaan syvä, mutta leveyttä oli lähes 70 metriä. Salmen keskelle hän jätti aukon soutuveneelle rakentaakseen sen yli puisen kaarisillan. Työ edistyi pitkälle, mutta lopulta raatajan terveys petti, ja työ jäi kesken. Silta ei milloinkaan valmistunut, ja ajan saatossa kivet alkoivat painua pehmeään savi- ja hiesupohjaan. Vielä 1940-luvun lopulla silta oli nähtävissä matalan veden aikaan keskikesällä, mutta vuosituhannen vaihtuessa se oli löydettävissä enää saaren rannan lähituntumasta, missä järven pohja on kantava.

Elämä vaikeutui entisestään, ja vaikka Kuresta tuotiin silloin tällöin ruokaa, raihmainen vanhus alkoi nähdä nälkää. Vuonna 1926 oli muutettava puuttomaksi parturoidusta saaresta Nyystölään kunnalliskotiin. Ennen lähtöään Rummetti kävi jättämässä Kureen viimeisen ystävänsä, mustan kissan. Rummetti kuoli 66 vuoden iässä vuonna 1937. Muutamia kiviraunioita lukuun ottamatta ihmisasutuksen merkkejä paikalta tuskin enää löytyy. Tiheä luonnonpuusto on taas ottanut haltuunsa saaren, ja kivisilta on kadonnut. Korpeen suurin ponnistuksin raivattu suopelto on ajat sitten istutettu takaisin metsälle. Ympyrä on sulkeutunut.

Uukin Jussi – työn sankari

Juho Lehtinen syntyi Vesijaon kylässä vuonna 1881. Vanhemmat kiersivät lapsineen palkollisina Vesijaon taloissa ja Kasiniemen Vanhakartanossa. Perheen yhdestätoista lapsesta Juho oli järjestyksessä kuudes.

Juho mainitaan Padasjoen kirkonkirjoissa ensin muonatorpparin poikana ja 15-vuotiaana jo renkinä. Sitten hän muutti Eräjärvelle ja palasi takaisin Iida Kallentytär Lindell vaimonaan. Vuonna 1907 pariskunta sai asuttavakseen Lakkaniemen torpan.

Juho Lehtisen sanotaan pitäneen Lakkaniemeä rauhattomana asuinpaikkana. Hänellä oli siihen syynsä, sillä lähellä sijainneissa Jäskinniemessä ja Lakkasaassa vietettiin railakasta elämää. Hän kaipasi hiljaisempaan ympäristöön, ja vuonna 1910 sellainen löytyikin tietömän taipaleen takaa Ansion kartanon Rajalan torpasta, Kasiniemen kylän etäisimmästä ulokkeesta Luopioisten rajalta. Seutua kutsuttiin Uukiksi, ja kyläläiset ryhtyivät kutsumaan Juho Lehtistä Uukin Jussiksi.

Torppaan kuului 3 hehtaaria peltoa, 6 hehtaaria metsää ja 3 hehtaaria aukeata Kurkisuota. Eräs peltotilkku sijaitsi Kurkisuon keskellä pienessä kangasmaan saarekkeessa. Hevonen jouduttiin taluttamaan toukotöihin vaikeakulkuisen, upottavan suon yli. Matka ei ollut pitkä eikä muokattava ala suuren suuri, mutta hevoselle se oli kuitenkin niin rasittava, että työhön voitiin ryhtyä vasta seuraavana päivänä.

Perheeseen syntyi kaikkiaan kymmenen lasta. Ensimmäinen heistä menehtyi vain kuukauden ikäisenä, mutta vieläkin järkyttävämpää oli edessä. Loppukesällä 1916 syrjäiseen Rajalan torppaan tunkeutui tappava rutto. Punatauti oli kulkeutunut Luoteis-Venäjäältä Muurmanskin radan rakennustöistä palanneen naapurinpojan mukana syvälle Kasiniemen takametsiin asti. Hirvuinen tauti vei kolmessa päivässä kolme pientä lasta. Vanhemmat ja kaksi lasta selviytyivät, mutta tauti oli heikentänyt perheen isänkin niin, että pienten vainajien saattaminen tietömästä torpasta Padasjoen kirkkomaalle oli ylivoimainen tehtävä. Lapset oli laskettava haudan lepoon omaan pihapiiriin, ja vasta talven tullen heidät voitiin siirtää siunattuun kirkkomaahan.

Elämä korven keskellä kaukana naapureista oli kovaa. Perille pääsi vain kinttupolkuja pitkin. Kun Kasiniemen keskustaan oli matkaa viisi kilometriä, koulua käytiin yli Kurkisuon Porasan Aholassa. Sinnekin matka oli niin vaivalloinen ja vaarallinen, että Jalmari-poikakin uskallettiin lähettää koulutaipaleelle vasta kymmenen vuoden iässä.

Uukin Jussi oli armoton työmies, todellinen työn sankari. Talvisin hän uurasti metsätöissä ja ajoi hevosella puutavaraa jopa Kurkisuon takaa Kurenlahden rannalle keväuttoa odottamaan. Savotassa oli muitakin miehiä, mutta viimeisenä, pimeän jo laskeuduttua, kuultiin puutavaralanssilta Uukin Jussin ääni. Kotiin ei enää voinut palata, mutta aina löytyi yösija Kuren pirtin lattialta. Mitään työtä ei Jussi karttanut, raskaintakaan, mutta se ei poistanut suurperheen elämästä puutetta. Aikalaiset päivittelivät Jussin kehoja jalkineita, joissa hän joutui kovillakin pakkasilla työtään tekemään.

Uukin Jussi oli kuuluisa taitavana ja peräänantamattomana ojankaivajana. Kun vedenvaivaamaa Seppäsuota ja sen ympäristöä alettiin 1930-luvun alussa kuivattaa metsää kasvamaan, Uukin Jussin yliverlainen paikallistuntemus oli korvaamattomaksi avuksi virtaussuuntia arvioitaessa ja ojalinjoja suunniteltaessa. Suokuokka, lapio, piilukirves ja kanki työkaluinaan hän kaivoi yksin Multatöyryn tilalle kymmenen kilometriä metsäojaa.

Rajalan torpan väki nautti kylässä suurta kunnioitusta. Mutta kun Kasiniemen torpat itsenäistyivät vuonna 1924, Rajala ei jostain syystä ollut joukossa mukana. Itsenäisyys koitti vasta Talvisodan kynnyksellä vuonna 1939, eikä siitä enää kovin pitkään ehditty nauttia. Vanhin poika Johannes kohtasi sankarikuoleman Jatkosodan alussa, ja isän kova elämä päättyi vuonna 1947. Rajala karuine ympäristöineen ja vähäisine työmahdollisuuksineen ei houkutellut nuoria jatkamaan. Yksi kerrallaan he joutuivat jättämään syntymäkotinsa, joka olosuhteitten muuttuessa ei enää tarjonut toimeentulon mahdollisuutta. Kun Iita-äitikin yksin jäätyään muutti Luopioisiin vanhuuden päiviä viettämään, Rajala autioitui yhtenä ensimmäisistä pientiloista Kasiniemessä 1960-luvun puolivälissä.

Kaivannon Elina -"Hämeen viimeinen noita"

Näin muistelee Elina Järvistä Ruotsissa asuva pojan tytär Elina Sarendal.

Mummoni Elina Mikontytär Järvinen, os. Ahola syntyi 15.9.1881 Kasiniemessä Aholan torpassa perheen yhdeksäntenä lapsena. Hän avioitui Heikki Kustaanpoika Järvisen kanssa vuonna 1915. He asettuivat asumaan Kasiniemen Kaivantaan ja heille syntyi 4 lasta. Elina oli hyvin monitaitoinen ihminen, ja hän oli kylässä maineikas

Elina Järvinen (kuva Vuokko Immosen kokoelmasta)

lääkekasvien tuntija. Hän käsitteli kasveja monin eri tavoin. Oli tärkeää, ettei kasveja kiskottu maasta juurineen. Näin varmistettiin lääkekasvien uudistuminen. Toiset kuivattiin sellaisenaan, osa murskattiin ja kuivattiin, toisista keitettiin erilaisia liemiä. Hän keräsi myös katajanmarjoja, pihlajanmarjoja, ruusunmarjoja ja mustikan- ja mustaviinimarjapensaasan lehtiä. Myös kevään ensimmäisiä nokkosia hän kuivasi. Hän valmisti kuusenpihkalaastaria, jota käytti paiseiden hoitoon. Pihkan piti olla vanhaa pihkaa, ja sitä pehmitettiin rasvalla. Hän keräsi muurahaisten munia, joista keitti lientä hieromiseen ja juotavaksi.

Mummo hoiti kylässä monia henkilöitä, jotka sairastivat reumatismia tai kihtiä. Hän

pystyi parantamaan paiseita ja mätiviä haavoja ja pysäyttämään verenvuotoja. Myös kotieläimet saivat häneltä apua erilaisilla puurohauteilla.

1900-luvun alkupuolella ei ollut lääkäreitä lähellä. Apua tarvitsevien oli helpompaa kääntyä Elinan puoleen ja saada häneltä apua. Ehkä jotkut ihmiset kutsuivat häntä noidaksi. Tietonsa lääkekasveista hän oli saanut nuorena Aholassa eläneeltä naiselta nimeltä Ulla. Elina-mummo kävi myös kylällä hieromassa ihmisiä maksua vastaan. Hän nukkui pois 81 vuoden ikäisenä Nyystölän vanhainkodissa Padasjoella.

Nämä tiedot olen saanut 91-vuotiaalta tädiltäni, mummon nuorimmalta tyttäreltä, Kerttu Elina Driksnalta, valokuvan serkultani Vuokko Immoselta, joka asuu nykyään Kaivannassa. Heille monet kiitokset!

Hannu Idin tarina

Pekka Idin poika Kyynäröjärveltä

Hannu Id syntyi Kasiniemen kylässä 7.6.1932. Hän oli Pekka Idin ja hänen vaimonsa Lahjan toinen lapsi. Perhe joutui lähtemään Pajakan talosta 30-luvun loppupuolella Kyynäröjärven torppaan, jonka Pekka Id oli ostanut aiemmin. Torppa oli huonojen kulkuyhteyksien takana, mutta kylän väki kävi kengityttämässä hevosensa ja teroittamassa viikatteensa ja auransa Pekan pajassa. Kyynäröjärven Eve jäi syytingille elämänsä loppuun asti pihapiirissä olevaan vanhaan pirttiin.

Elämä oli niukkaa ja perheen olot huononivat, kun Pekan vaimo sairastui ja kuoli myöhemmin kuudennen lapsen synnytykseen joulukuussa 1942. Lapset jäivät melkein heitteille, kun Pekka kutsuttiin linnoitustöihin sodan aikana. Lintulan Villen Anni-vaimo sentään kävi apuna.

Kristoffer, Pekka,
Maikki ja Jalmari Id
(Mirja Idin kokoel-
masta)

Ruoasta oli jatkuva pula. Kerran Hannu ja isänsä olivat lahnan kutuaikaan verkoilla ja saivat melkoisen ”Pietarin kalasaaliin”, niin että Hannun oli lähdeittävä jalkaisin Latvalasta hakemaan apua kalasaaliin perkaamiseen. Sumasen Antti, jota myös Vipusen Antiksi kutsuttiin, tuli apuun ja taas oli ruoka-asiat saatu pitkäksi aikaa kuntoon. Pekka Id haki, lisäansiota saadakseen, Kasiniemen postit Toritusta.

Hannu kävi Halosen koulua Kasiniemessä 13-vuotiaaksi asti. Sitten oli mietittävä, mitä elämällään tekisi jatkossa. Hän oli nähnyt ilmoituksen soitto-oppilaskoulutuksesta jossain sanomalehdessä ja leikkasi tuon ilmoituksen talteen. Pekka oli nähnyt tuon paperin pöydän laatikossa ja kysyi Hannulta, että aikoiko hän tosiaan lähteä. Hän oli tietenkin surullinen, koska Hannu oli jo apuna miesten töissä.

Hennalan soitto-oppilaskoulun kautta ammattimuusikoksi

Niin kuitenkin kävi, että Hannu lähti Lahteen soitto-oppilaskouluun. Harmoisin Hannu meni kävellen ja sieltä laivalla Lahteen. Hennalan kasarmin portilla vanhemmat jermut kysyivät että et kai sinä tosissasi aio tänne tulla ja Hannu kääntyi pois päin. Hänet noudettiin kuitenkin jonkun matkan päästä takaisin. Siitä alkoi Hannun kova koulu sodankäyneitten tunnevarmaisten ja juopottelevien opettajien kanssa. Pikkupojan haave oli toteutunut ja hän sai ensimmäisen vakanssinsa Hämeenlinnan soittokunnasta kersanttina.

Hannu Id oli kunnianhimoinen ja tinkimätön ihminen, varmasti myös ristiriitainenkin. Hän jatkoi opiskelua työnsä lomassa ja suoritti klarinetin soiton diplomoin ja sotilaskapellimestaritutkinnon Sibelius-Akatemiassa. Kasarmin harmaus alkoi tuntua Hannusta liian raskaalta ja hänet kutsuttiinkin Forssan musiikkiopiston johtajaksi vuonna 1964. Sieltä hän lähti perheineen muutaman vuoden kuluttua Imatralle ja loput työvuotensa hän toimi klarinetin soiton lehtorina Tampereen konservatoriossa. Hannu oli opettajana vaativa ja monet hänen klarinettioppilastaan valmistuivatkin muusikon ammattiin.

Runous oli Hannulle myös rakas harrastus ja hän kirjoitti myös musiikkiin liittyviä arvosteluja ja kitkeriäkin ajatuksia Suomen musiikkielämästä ja musiikkikulttuurista. Hannu oli myös Rondo-lehden päätoimittaja sekä Suomen musiikkiopistojen opettajien liiton puheenjohtaja. Koska Hannu halusi lapsilleen hyvän harrastuksen, hän laittoi kolme vanhinta soittamaan viulua ja nuorimmaisen pianon ääreen. Pakollinen harjoittelu oli tunti päivässä ja koska perheellä oli vain yksi viulu, niin äiti joutui kuuntelemaan lasten harjoittelua kolme tuntia päivässä. Taitojen kehittyessä lapset pääsivät esiintymään ja palkkarahat he saivat käyttä omiin tarkoituksiinsa.. Iltarukosten sijaan Hannu opetti vanhimmat laulamaan kolmiäänisesti laulun ”Sua lähde kaunis katselen”. Hannu sovitti myös kansanlauluja, sävelsi runoilijoitten teksteihin lauluja. Kvartettimme pääsi esiintymään mm. pikkujoulujuhliin, tv-ohjelmista radio-ohjelmiin saakka. Kirjailija Ruusu vuori antoi kvartettillemme nimen Idut. Eläkkeelle jäätyään Hannu innostui antiikin keräilystä ja kunniamerkeistä.

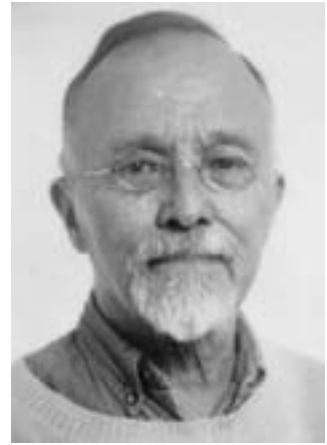
Hannun lasten musiikkiharrastus vaihtui ammatilliseen koulutukseen kolmen vanhimman osalta.

Hannu Id armeijan aliupseerina (Lahja Idin kokoelmasta)

Hannun lapset Poltinaholla. Vasemmalta Lahja, Mirja, Matti ja Jussi (Lahja Idin kokoelmasta)

Hannu Id 1932-2004 (Lahja Idin kokoelmasta)

Lahja

Lahjasta tuli viulunsoitonopettaja ja hän työskenteli Imatran musiikkiopistossa viulunsoitonopettajana koko työuransa eli 44 vuotta. Imatran kaupungin viulunsoiton opetus on ollut Lahjan osaavissa käsissä siis hyvin pitkään. Koska opettajien kesälomat olivat pitkiä, niin hän lauloi kesäisin Savonlinnan oopperajuhlakuorossa 10 vuotta, eli oopperamusiikista tuli hänelle rakas harrastus ja vastapaino viulunsoiton opetukselle. Eläkkeelle jäätyään hän on keskittynyt kunnallispolitiikkaan.

Mirja

Mirja opiskeli myös viulunsoittoa ja laulua ja toimi viulunsoiton tuntiohjaajana Imatran musiikkiopistossa, kunnes elämä kuljetti hänet muualle. Peruskoulun musiikinopettajana hän työskenteli yli kymmenen vuotta ja suuri intohimo hänelläkin on kuorolaulu. Savonlinnan oopperajuhlakuoro sai hänestä vahvan ja innokkaan laulajan ja kuorolaulu jatkuu edelleen Helsingin filharmonisessa kuorossa.

Jussi

Jussin työura on kulunut alttoviulun ja viulun opetuksessa, sekä soittajana eri orkestereissa ympäri suomea. Hämeenlinnan musiikkiopisto ja kaupunginorkesteri olivat ensimmäiset työnantajat. Sieltä tie jatkui Savonlinnan kamariorkesteriin, jossa siihen aikaan soitti myös Heimo Haitto. Espoon musiikkikoulu, sittemmin Juvenalia opisto, oli seuraava etappi, jonka ohessa Suomen Kansallisoopperassa kului kuutisen vuotta. Helsingin kaupunginorkesterissa meni kaksi vuotta, jonka jälkeen Tammissaaren, nykyisen Raaseporin, musiikkiopistossa on vierähtänyt 24 vuotta. Lohjan kaupunginorkesteri on ollut opetuksen ohella vakituinen vierailupaikka.

Matti

Jotta koko lapsikatraan elämä ei olisi vain muusikoitten käsissä, niin Matista tuli mah- tava kodinkonemyyjä. Ei ole sisarusten tarvinnut miettiä, millaisia kodinkoneita he tarvitsevat, sillä Matti tietää aina heidän tarpeensa. Matti on myös erittäin hyvä- ääni- nen laulaja ja yhteisissä juhlissa saammekin kuulla koko Idin kvartetin komeaa laulua.

Hännikäisen veljekset arvostetut ja auttavaiset kädentaitajat

Karjalasta Kasiniemeen

Sodan loputtua jouduttiin Suomessa uudelleenasetuttamaan suuri joukko Karjalan kannaksen evakkoja, heidän joukossaan Hännikäisen perhe, isä Toivo, äiti Anna- Mari, Taisto 17-v, Tapio 15-v ja Toimi 9-v sekä Viljami-setä ja Toivon äiti Ristiina- mummu. Hämeessä perheeseen syntyi vielä tytär Sisko ja viimeisenä Tero. 7-hen- kinen perhe muutti Kasiniemeen toukokuussa 1947 aluksi Porkkolan tilalle pieneen piharakennukseen, oma koti Koivula-Rajatalo valmistui Palsantien varteen jouluksi 1947. Jo edellisvuoden maaliskuussa Toivo-isä ja Taisto olivat kaataneet puut talon rakentamista varten ja talo valmistui yhdessä Antti Sumasen ja Martti Viitaniemen kanssa rakentaen. Koska rakennusmateriaaleista oli kova pula, jo kesällä Tapio ir- rotti nauvoja Niemisen kaupan sokkelivalun laudoista rakentamista varten. Siitäpä ehkä syntyi Tapion kipinä korjaamiseen ja rakentamiseen, yleensäkin kädentaitojen harjoittamiseen. Kirves oli tuttu työkalu jo Karjalan Kekrolan Lainojan ajoilta, sota- aikanahan autot kulkivat myös pilkkeillä ja niitä tehdessä sattui kirves kerran luis- kahtamaan, muistona siitä on vieläkin arpi polvessa.

Taisto

Taisto vanhimpana lähti kesäksi -47 Kotkaan töihin, tädin mies oli Ahlströmin Ur- sula-hinaajan kapteenina ja palkkasi Taiston kansimieheksi. Hinaajalla kuljetettiin puutavaraa Virolahdelta Sunilaan. Konehuone kiinnosti kovasti Taistoa, mutta nuo- ren pojan ikä ei riittänyt kannen alla työskentelyyn vaan päivät kuuluivat messinkisiä nuppeja, ovenkahvoja ja laattoja kiillotellen. Pyyntöön päästä tutkimaan konehuo- netta ja sen toimintaa vastasi kapteeni, että ” ennen helvetistä vaiva loppuu kuin laivalta työ”, ja siihen oli Taiston tyytyminen. Suopea konemestari antoi kuitenkin silloin tällöin Taiston seurata työtään.

Silvosen linja-autoyhtiö on tarjonnut työtä monelle kasiniemeläiselle vuosien saatossa, samoin Taistolle talven 1947-1948 aikana, jolloin hän toimi rahastaja- postipoikana Reo- linja-autossa Padasjoki-Lahti linjalla Antti Mertsalmen toimiessa kuljettajana. Osa viikosta kului harjoittelijana Mertsalmen autokorjaamossa kirkon- kylällä Koiravuorella, missä huollettiin ja korjattiin Opel-, Sisu- ja Austin-merkkisiä autoja. Mielenkiintoinen huollettava oli amerikkalainen White- merkinen kuorma-

Taisto Hännikäinen -50 ja -60 lukujen taitteessa mittaamassa pakokaasujen pitoisuuksia Ruskeasuon TB:llä (kuva Taisto Hännikäisen kokoelmasta)

auto. Se oli aiemmin armeijan käytössä ollut ajokki, jossa oli teli eli kaksoisakseli perässä. Ja kun vapaa- aikaa oli, tehtiin metsätöitä yhdessä isän kanssa. Kuitenkin kiinnostus koneisiin, ensin polkupyöriin ja sitten autoihin, oli niin suuri, että mahdollisuus päästä niiden pariin töihin voitti isän ehdotuksen pyrkiä ammattikouluun Hämeenlinnaan. Korjaamotyöt jatkuivat keväälle 1954 asti, jolloin Helsinki kutsui nuorta miestä. Silloin kuvioissa oli jo myös Kaarina, joka oli pari vuotta aiemmin juuri kurssilta valmistuneena tullut Kasiniemeen Länsi-Päijänteen myymälänhoitajaksi ja jonka Taisto oli tavannut tullessaan ostamaan illalla tupakkaa Aholan Urpon kanssa. Usean Helsingin vuoden jälkeen perhe palasi takaisin Padasjoelle, Toritun kylälle viljelemään Kaarinan isän tilaa. Metsänraivaus- ja viljelystyöt ovat kuuluneet Taiston harrastuksiin aivan näihin päiviin asti.

Tapio

15-vuotias Tapio auttoi aluksi isää ja äitiä kotitilan pelto- ja rakennustöissä. Pelto- töitä löytyi myös Soukkiosta ja kylän yhteislaitumelta, jossa varten vasten tehdyllä jousiäkeellä äestettiin peltoja ja myöhemmin niitettiin heinää useana kesänä. Koivu Oy:ssä tuli pikkusaha tutuksi. Talvella oltiin isän kanssa savotalla Musta Pekka-he-

vosella, joka oli ostettu Mikonpäivän markkinoilta Tampereelta. Anna-Mari-äiti oli taitava ompelija ja valmisti perheen vaatteet, mutta silti sota-ajan jälkeinen vaatetus oli vaatimatonta. Metsätyö oli rankkaa ja hikistä, pitkillä rekimatkoilla kotiin tuli kylmä. Tapio kylmettyi pahasti ja sairastui kuivaan keuhkopussintulehdukseen ja joutui neljäksi kuukaudeksi Hämeenlinnaan Ahveniston sairaalaan. Sairastumisen takia armeijaan meno lykkääntyi kahdella vuodella. Puu- ja nahkатыöt olivat kiinnostaneet jo aiemmin ja toipilasaikana Tapio innostui valmistamaan nahkalompakoita, joihin hän painoi puristamalla esimerkiksi hevosenpään kuvan, jonka puumuotin oli itse piirtänyt ja kaivertanut.

Metsä- ja pajatyöt ovat aina olleet lähellä Tapion sydäntä. Mertsalmen siirrettävällä sahalla työkaverina oli Aulis Ahola. Pajassa Kasiniemen kylässä tehtiin aluksi muutama reki ja kärry, myöhemmin osa pajakalustosta siirrettiin Koivulaan. Sähköä käyttävä pajakaluston osa myytiin pois, koska sähköverkko ei vielä ulottunut kotiin asti. Oli hevosten kengitystä, aurojen, rautakankien, sirppiin ja viikatteiden teroitusta, rekien raudoittamista. Pajatyöstä tuli sekä päivä- että iltatyö, huvi ja harrastus. Korjaamista oli riittämiin, sekä Silvosen Kasiniemen Linjat yhtiössä että Mertsalmen Kallen korjaamalla Koiravuorella. Uuttakin luotiin, Edvard Salon (Lakkaniemen Eetu) kanssa sisustettiin vanha Vanaja-linja-auto uudelleen eli kiinnitettiin seinävaanerit ja penkit paikoilleen. Koululaiset ristivät auton Kameliksi. Joskus piti myös ajaa koulukyytiä Kasiniemestä Arrakoskelle. Muutamina vuosina Tapio oli mukana myös Palsa-Kasiniemen tiehoitokunnassa ja Kasiniemen Pienviljelijäyhdistyksessä, kylään rakennettiin yhteinen viljankuivuri. Onpa järjestysmiespesti Kokkopirtin kesätansseissakin tullut tutuksi. Silloin tällöin Tapio ajoi myös Rautamäen Uunon taksia Rautahoviin, joka oli suosittu tanssipaiikka. Sieltä löytyi myös tuleva vaimo Seija. Innokkaana tanssijana Seija-vaimo yritti houkutella Tapiotakin lattialle, mutta vastauksena oli, että sitten kun jään eläkkeelle!

Toivo-isän ennenaikainen kuolema vain 52-vuotiaana joulukuussa vuonna 1956 juurrutti Tapion Kasiniemeen, sillä kuolinvuoteellaan oli isä pyytänyt Tapiota huolehtimaan äidistä ja sisaruksista. Kotitilalla riitti työtä, mutta Toimi-veljen kanssa hankittiin Vanaja-merkkinen kuorma-auto 1958 ja ajoluvan varmistuttua ajettiin puutavaraa Helsingin satamaan, Kuhmalahdelle Siuronsalmeen ja mm. haapaa Porvooseen. Jos halusi kaluston olevan ajokunnossa koko ajan, remontointi piti itse opetella. Myös omat henkilöautot korjattiin ja huollettiin omassa korjaamossa. Usea naapurikin oli kotikorjaamon asiakas vuosikausien ajan, sillä Tapio oli valmis tekemään remonttia niin illalla kuin viikonloppuisinkin varsinaisen työpäivän jälkeen. Uuden oppiminen on ollut mielenkiintoista ja haastavaa ja niinpä tutuiksi ovat tulleet myös talojen remontoinnit. Tapio on meille korvaamaton apu ja tietolähde kun vesipumppu reistailee tai tarvitaan neuvoja esimerkiksi korjausrakentamiseen liittyvissä asioissa tai tehdään perinteistä karjalaista riukuaitaa. Edelleen 85-vuotiaana hänellä on aina joku pieni projekti meneillään, vanhan penkin entisöinti, puutarhapöydän metallijalan taonta tai visapuisen kulhon sorvaus.

Järjestyksessään jo 3. kenttäsirkkelikin käynnistyy tilauksesta edelleen useamman kerran kuussa nykyisessä kotipaikassa Korkeessa, eläkkeelle ei mal-

ta jäädä. silti Papalla riittää aina aikaa 7 lapsenlapselle ja 1 lapsenlapsenlapselle. Höyläpenkin ääressä vuoleminen tai vasarat ja naulat paukkuvat pikku kätösten töissä papan asiantuntevalla opastuksella.

Toimi

Kolmanneksi vanhin veljeksistä Toimi oli koulun jälkeen jonkin aikaa remonttitoissa Kasiniemen Linjoilla. 1955 perheen AIS-merkinen moottoripyörä vaihdettiin Luhdan autoliikkeessä Lahdessa International-merkkiseen kuorma-autoon, ja sillä Toimi ajoi Tapion kanssa ripaa ja sahausjätettä Hokan sahalta Auttoisilta Yhtyneiden Paperitehtaiden Valkeakosken tehtaalle sellun- ja paperin valmistusta varten. Vuonna 1958 Toimi osti yhdessä Tapion kanssa Silvoselta Vanaja-kuorma-auton puutavara-ajoon. Toimi muutti perheensä kanssa myöhemmin kirkonkylälle ja jatkoi puutavara-ajoa usean vuoden ajan. Taisteltuaan useiden vuosien ajan vaikeaa sairautta vastaan Toimi nukkui pois joulukuussa 2000.

Tero

Nuorin veljeksistä Tero seurasi iso-veljien puuhia ja oli jo 7-vuotiaana Mertsalmen Markun kanssa "Verkulla" heinäajossa. Myöhemmin Markun kanssa kaivettiin piiriojia, vaikka ikää Terolla oli vasta 12 vuotta ja heti traktorikortin saatuaan 15-vuotiaana Tero oli samoissa töissä Vesijaolla, Auttoisilla ja Po-

Tapio Hännikäinen takoo puutarhapöydän jalkaa (kuva Tapio Hännikäisen kokoelmasta)

Toimi Hännikäinen poraa kiviin reikiä 1950-luvulla (kuva Tapio Hännikäisen kokoelmasta)

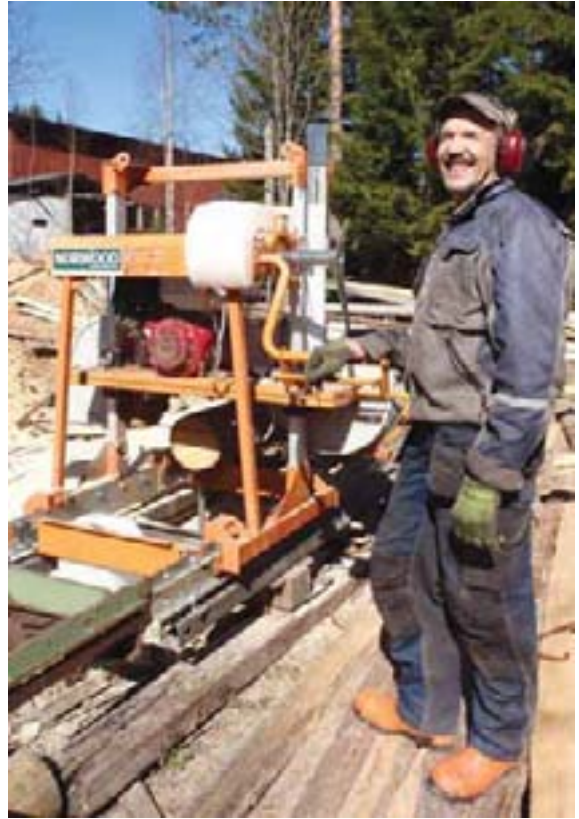
rasassa Rautamäen Uunon kaivurilla. Kansakoulun päätyttyä Koivu Oy:ssä kului reilu vuosi, näin Tero sai säästettyä moporahat ja ostettua ensimmäisen Soliferinsa osamaksulla. Lisäapua mopon maksuun toivat kolikot, joita löytyi autonpurkutöissä pakoputkien suojien välistä Silvosen autokorjaamolla. Isoveli Toimi tarvitsi myös repsikkaa ja Tero oli innokkaasti mukana Vanaja-kuorma-autossa kun kuljetettiin puuta Koivu Oy:hyn, Toijalaan, Maakeskeen ja Hietarantaan uittoja varten. Kun Tapio oli vuonna 1963 aloittanut yksityisyrittäjänä konekuorinnan, Tero pääsi syöttämään ja vastaanottamaan puita ja myöhemmin käyttämään taitavasti Hiab-nosturin vipuja. Metsäkonetyöt kiinnostivat nuorta miestä niin paljon, että vuonna 1974 Tero rakensi itse Timberjack-juontotraktorista sen perää pidentämällä kantavan metsätraktorin ja urakoi sillä pari talvea. Parin vuoden ajan Tero oli Kasiniemen Linjan leivissä linja-autokuskina, samoin naapurikylän Korkean yrittäjällä Antti Ahosella tukkirekan kuljettajana.

16.12.1979 alkoi varsinainen oma yritystoiminta, Tero osti ensimmäinen Mini Bruunett-metsäkoneensa ja aloitti korjuutyöt, myös oppirahoja maksaen. Ensimmäisen viikon jälkeen hän näet kaatoi koneen metsässä ja onpa se tapahtunut muutaman kerran sen jälkeenkin. Rohkeutta ja uskallusta ei ole silti puuttunut. Jos kukaan muu ei ole mennyt vaikeisiin paikkoihin ajamaan, Tero on ottanut aina haasteen vasteen. Mottona on edelleen, että tehdään mitä voidaan ja niin on tapahtunut suhteellisen hyvällä onnistumisprosentilla! Koneet on korjattu itse ja siinä sivussa on huollettu myös naapurien ja ystävien ruohonleikkurit, autot, moottorisahat, perämoottorit, polkupyörät, lumilingot ja traktorit.

Pitkien työpäivien vastapainoksi harrastukset ovat aina kuuluneet Teron elämään. Nuorena poikana Porkkolan Pekan kanssa rakennettiin hyppyrimäki kotitilan Pellonmäkeen. Mäen rakennustarpeiden kuljettaminen maitorattailla oli liian raskasta puuhaa, joten pulmaan piti keksiä ratkaisu. Vinssi rakentui omassa pajassa polkupyörän rattaista ja kettingeistä. Hyppyrimäki rakennettiin mäen jyrkimpään kohtaan ja yläosaan ”torni”. Siihen Tero ja Pekka saivat vanhoja sähkötolppia, kun uusi voimalinja rakennettiin kesällä 1963. Mäen päälle tolpat nousivat Teron taljalla. Tornin korkeus oli reilut 4 metriä. Porkkolan Matin ”sponsorintituella” hankittiin mäkisukset ja siteet Lahdesta. Uudet sukset olivat Karhun muovipohjaiset, kolmella olaksella varustetut. Enää eivät sukset menneet poikki ja pituutta tuli metritolkulla lisää. Hyppyrin keulaa piti vetää ylemmäs, ettei hyppy mennyt montun pohjalle. Paras hyppy oli pituudeltaan lähes 20 metriä. Monet hypyt siitä tornista hypättiin. Myös kilpailuja pidettiin, joissa oli mukana naapurikylän poikiakin. Kilpailun tuomareina toimivat naapurin isännät Kalle Annaniemi, Antti Mertsalmi ja Evert Salonen, jotka myös lahjoittivat rahat palkintolusikkoihin.

Tanssiminen ja tanhuaminen ovat aina kuuluneet Teron harrastuksiin. Muutamana vuonna tytär Hennan kanssa myös suunnistettiin ahkerasti. Hirsirakentaminen on ollut erityisen lähellä Teron sydäntä ja huvila omaan rantaan valmistui 1975. Myöhemmin on kunnostettu kattoja, tehty venetalas, piiluveistetty aittarakennus, laavu, savusauna, lisärakennus omaan taloon, huonekaluja. Metsäkoneiden huolto on onnistunut mainiosti omassa konehallissa, rakenteilla on jo toinen halli.

Sosiaalisena ihmisenä Tero on ollut aktiivisesti mukana myös Kasiniemen kyläyhdistyksen toiminnassa melkein alusta asti yleismies “Jantusena” hiihtokilpailujen toimitsijana, lipunmyyjänä ja muutamassa näytelmässäkin “pakon sanelemana”, uskallusta heittäytyä rooliin kuin rooliin ei ole puuttunut. Merkittävä teko oli myös valuma-altaan ruoppaaminen Vesijako-järven Kurelahteen laskevaan ojaan. Kevätvesien ja sateiden humuspitoiset valumat saostuvat ja kerääntyvät nyt altaaseen ja Kurelahden vesi on puhtaampaa. Onpa aikaa riittänyt myös järjestötoimintaan. Tero on ollut Päijät-Hämeen Padasjoen metsänhoitoyhdistyksen ja Itä-Hämeen metsänhoitoyhdistyksen valtuuston sekä Padasjoen 4H- yhdistyksen hallituksen jäsenenä. Vaikka Tero onkin Hämeessä syntynyt, karjalaiset juuret näkyvät. Lapsenlapsilleen hän on Äijä.

Tero Hännikäinen sahaamassa 2017
(kuva Pekka Salonen)

Hännikäisen veljesten Sisko

Kolmen veljeksien sarjaan syntyi huhtikuussa 1947 pieni tytär, varmasti äiti Anna-Marin suureksi iloksi, sillä hän oli aikoinaan sanonut, että niin kauan hän yrittää kunnes saa tyttären! Pieni neitokainen kastettiin Sisko Irmeliksi, ikäeroa vanhimman veljen Taiston ja Siskon välillä oli peräti 17 vuotta. Isä-Toivoa ja Siskoa yhdisti rakkaus hevosiin, Sisko muistaa itkeneensä katkerasti kun Kaija-hevonen myytiin, lohdutukseksi Toivo-isä olisi halunnut kouluttaa Kaijan Polle-varsasta ravurin, mutta työ jäi kesken Toivon varhaisen kuoleman takia. Veljien ollessa paljon vanhempia yhteisiä leikkejä ei juuri ollut, mutta Toimi-veljen Orava-merkkinen pienoiskivääri kiinnosti ja kinuttuaan aikansa Sisko sai sitä sitten kerran kokeilla. Ase oli aivan liian painava pienelle tytölle, Koivulan yläkerran ikkunasta ammuttiin saunarakennukselle päin, jonka pihamaalla kanat kuopsuttelivat maata vapaana. Onneksi Siskon tähtäystarkkuus ei ollut kovin hyvä, kanalan kukon pyrstösulat onneksi vain heilahtivat ja siihen jäi ampumaharastus. Toimi-veli kuljetti Siskoa muutaman kerran moottoripyörän takapenkillä niin hurjaa vauhtia, että se kokemus sai Siskon myöhemmin kieltäytymään tulevan aviomiehen Voiton tarjoamasta moottoripyöräkytydistä Kokkopirtiltä kotiin, Sisko polki polkupyörällä perässä. Useimmiten leikkikavereina olivat Kiiskin työt Maire ja Eeva sekä Rautamäen Anja ja Aira. Tuon ajan tapaan kesällä hypättiin ruutua, käytiin uimas-

Sisko Mäkinen itsenäisyyspäiväjuhlilla 1997
(kuva Sisko Mäkisen kokoelmasta)

passa Korkeessa. Perhe muutti Espooseen 1970 ja siellä viihdyttiin vuoteen 1982, jolloin haluttiin päästä lähemmäs synnyinkotiseutua ja ostettiin omakotitalo Lahdesta. Siskon työura on ollut palvelualalla, aluksi tuttavien kaupassa, myöhemmin Espoossa Hansa-marketissa lihamyyjänä ja iltaisin siivoojana, myös omaa pesulaa hoitaen. Otaniemen teknillinen korkeakoulu tarjosi laitoshuoltajan työpaikan useiksi vuosiksi, samoin Päijät-Hämeen sosiaalialan oppilaitos, Iskun ompelimossa vierähti seitsemän vuotta.

Pitkät työpäivät eivät kuitenkaan ole estäneet vielä kokeilemasta kaikkia mahdollisia käsityömuotoja neulomisesta virkkaamiseen, kutomisesta Tiffany-lasitöihin, kansallispukujen valmistamiseen, vaatteiden ompeluun. Omat pojat saivat “kärsiä” äidin ompeluinnostuksesta kouluaikana, kun joutuivat pitämään äidin suunnittelemaa vaatetta. Kuten veljiäänkin myös Sisko on aina kiinnostaneet myös puutyöt, mielenkiintoisinta on ehkä ollut oppia viilua käyttävä intarsiatekniikka, jossa ohuessa viilussa tulevat esille puun syyt ja kuviot. Näitä käsityöharrastusten tuotteita löytyy sekä kotona että rakkaasta kesäpaikasta Kuhmalahden puolelta Murtolasta ja Voiton syntymäkodista Keinumäestä Korkeesta, joissa vietetään kaikki liikenevä vapaa-aika. Elämä jatkuu eläkkeellä kiireisenä, siitä pitävät huolen lukuisat harrastukset ja puutarhanhoito, yhteinen tanssiharrastus Voiton kanssa on jäänyt hiukan taka-alalle viime vuosina.

sa, leikittiin nukeilla, joille vaatteet tehtiin itse. Äiti antoi neulan, lankaa ja kankaanpaloja ja kehotti ompelamaan, yhdessä äidin kanssa ommeltiin ompelukoneella jo 5-vuotiaana, myöhemmin kerran etusormen kynnenkin läpi ja se tapahtui harmillisesti juuri joulun alla. Siskolla oli pelko, että koulun tonttujoulunäytelmä jää väliin. Kokkopirtin elokuvat käytiin katsomassa ja rippikoulun jälkeen päästiin jo tansseihin.

Kansakoulun jälkeen Sisko kävi jatkokoulun Nyystölässä, sitten oli vuorossa rippikoulu ja työelämä Koivu Oy:ssä 1962 ensin tasohöylässä ja sitten pensselinvarsia tehden. Sumasen Heikki palkkasi Siskon kauppa-apulaiseksi ja autamaan kotona, näissä töissä vierähti toista vuotta, sitten taas muutama vuosi tehtaalla. Avioiduttuaan Voiton kanssa Sisko oli kolmisen vuotta kotona Jukkaa ja Pasia hoitaen, välillä tuurattiin anopin kau-

Porkkolan vahvaa väkeä

Maalaistalo kasvuympäristönä

”Voimaa on kuin pienessä kylässä”, tapasi isä-Kalle sanoa, ja jatkoi ”jossa ei ole kuin keuhkotautinen kissa kotona”. Tosipuheessa voimaa maalaistalon töissä tarvittiin ja sitähän kertyi, kun jatkuvasti piti ponnistella voimiensa äärirajoilla. Kun ensin pienenä sai katsella muiden navettatöitä pahnakopasta, jonne taaperon laitettiin pois jaloista kuleksimasta, piti jo muutamaa vuotta myöhemmin itse vääntää käsikäyttöistä silppuria, jolla olkia pienennettiin karjanaluseksi, ja kantaa selässään pärekoppaa, joka oli yhtä korkea kuin kantajansa. 4-vuotias katsottiin jo päteväksi traktorikuskiksi heinäpellolle: tosin saranpäässä joku aikuisista juoksi kiireesti kääntämään ”Verkun” jäykähköä rattia. Jalatkaan eivät tietenkään ulottuneet polkimille vielä moneen vuoteen. Vähän isompana oli jo pisteltävä rehua traktorinlavalta kuljetinhihnalle yhtä nopeasti ja yhtä isoja talikollisia kuin työparina oleva aikuinen mies, samoin heinäpaaleja piti pystyä viskelemään samaan tahtiin kuin aikamiehet. Paha sisu vain kasvoi, kun talvella piti repiä jäätynyttä rehua kottikärryn kyytiin, heitellä karsinoista lantaa ja kantaa halkoja riiheltä leivinuuniin.

Kovaan työhön tottui ja siihen, että jouten ei passaa olla. Naapurin Eila sanoi kerran, että älä tee niin kovia hommia, ”kätes” leviää. Myöhäistähän se oli siinä vaiheessa. Koura on mallia leipälapio. Näin jälkikäteen ajatellen pikkuisen olisi voinut itseään säästääkin, mutta kun luonne on täysin periksi antamaton eikä luovuttaminen ole vaihtoehto, sitä piti aina oikein näyttää, että kyllä minä jaksan mitä vaan. Toisaalta mistä me metsän keskellä kasvaneet edes tiesimme, etteivät muut lapset ainakaan enää tuohon maailman aikaan tehneet töitä. Ensimmäiset tienestini sain maatalouslomittajan pestistä 12-vuotiaana.

Vapaa-aikanakaan ei leväty laakereilla. Hiihtokorttiin kerättiin kilometrejä oikein urakalla ja lumettomaan aikaan harjoiteltiin yleisurheilulajeja, kiipeiltiin puihin ja tapella nahisteltiin. Neljä vuotta nuoremman Leena-siskon hyväksi havaittu keino selviytyä epäsuhtaisesta taistelutilanteesta oli heittäytyä selälleen ja potkia minkä kerkisi. Myöhemmin tämä sitkeyden perikuva harjasi yhtenä kesänä teräsharjalla Porkkolan katon ja maalasi sen. Sukulaispoikien kanssa oli tietenkin miteltävä voimia painimalla ja kättä vääntämällä. Isältä opittu voimannäyte oli pirtin penkin kiertäminen käsillä ja jaloilla siinä roikkumalla. Ei ollut muuten mikään helppo homma, penkin istuinosa oli nimittäin erikoisen leveä ja vielä paksukin.

Tyttäret Jaana ja Leena

Leuanvedossa taisimme olla aikanamme kaikki Vesijaon koulun suvereeneja mestareita. Yläasteella olin ainoa tyttö, joka väänsi kättä poikien kanssa. Eräs opettaja kertoi suurena ihmeenä Leenan luokalle, että täällä oli kerran tyttö, joka voitti kaikki pojat kädenväännössä. Leena ei ollut tietävinään kenestä oli kyse.

Ylimääräisestä voimasta ei suuremmin ole ollut elämässä hyötyä, toki useammassakin muutto-operaatiossa olemme olleet kirjaimellisesti kantavia voimia. PIANOJA on tullut siirrettyä ja laitureita kanneltua. Kerran olin tekemässä juttua joella, jota kunnostettiin lohien kutupaikaksi. Kolme opiskelijajapoikaa koetti kangeta isoa kivenmurikkaa vedestä pientareelle. Silmittelin hetken puolittain vedessä olevaa kiveä, mitä se mahtaisi painaa, hyppäsin jokeen ja sanoin pojille, että vartokaas, kun täti näyttää. Sain kuin sainkin kiven ylös ja aplodit erikoista episodista rannalta seuranneelta opiskelijajoukolta.

Ihan koko aikaa ei pentuna sentään painettu hiki päässä. Ahmin kirjoja siitä asti, kun ennen kouluikää opin lukemaan - luin välillä myös hiihtäessäni ja ratsastaessani. Opettelin itsekseni kirjoittamaan kirjoituskoneella ja soittamaan pianoa. Laulamista olen tykännyt aina, ja esiinnyin kuulemma jo ihan pienenä kyläpaikoissa. Yhdessä vaiheessa juokseminen ja sähkö olivat ykkösharrastuksia, kipaisin puolimaratoninkin kelpo aikaan 1.39.

Jaana ja 150 kiloa yhdellä kädellä
(Jaana Tannerin kokoelmasta)

Leena kantaa 85 kilon säkkiä voimanaisten
MM-kisoissa alle 70-kiloisten sarjassa
(Jaana Tannerin kokoelmasta)

Suomen vahvimpien siskosten varsinainen voimailu-ura alkoi sangen myöhään. Rupesimme Leenan kanssa käymään kuntosalilla vasta kolmekymppisinä ja sitten tekikin mieli lähteä kokeilemaan, mihin kunto riittää. Vuonna 2003 ilmoitin meidät ensimmäistä kertaa Suomen vahvin -kisoihin ja ylsimme heti molemmat kylmiltään 19 naisen osallistujaryhmästä 8 parhaan joukkoon finaaliin - televisiokameroiden edessä, edes näkemättä koskaan voimalajivälineitä etukäteen saati niitä kokeilematta. Jo tätä ennen olin käynyt, myöskin treenaamatta, menestyksekkäästi testaamassa voimiani kädenvääntökisoissa. Leena oli harrastanut vuosia hokutory jujutsua saavuttaen siinä sinisen vyön.

Ilman lajitreeniä tai valmentajaa olen sijoittunut parhaimmillani toiseksi Suomen vahvin nainen -kilpailuissa. Mitalisijoja on kaksi muutakin, ne pronssisia. Liityimme ensimmäisten joukossa Suomen Voimalajiliittoon ja sen myötä allekirjoitimme antidoping-sopimuksen. Liiton painoluokkasarjoissa Leena, joka on turhan pieni yleiseen sarjaan, on voittanut mm. alle 70-kiloisten Suomen mestaruuden sekä saavuttanut mitalisijoja EM- ja MM-kilpailuissa. Highland gamesissa eli Ylämaan lajeissa on tullut kärkisijoja EM-kisoja myöten ja kokeeksi on käyty myös mm. sisäsoutukilpailuissa, joista on tullut SM-menestystäkin. Sotilasvoimanoston SM-kisoissa naiset nostivat maasta 2/3 omasta painostaan ja siellä tuomareilta video loppui kesken, kun nostelin menemään yli 200 toistoa.

Kirjahyllyn päällä pölyä keräämässä on viimeisimpien laskujen mukaan 315 mitalia, 83 pokaalia ja muuta hilpetööriä sekä otevoimakisoista saatu samuraimiekka. Leenan bravuurilaji on sormikoukku, jossa hän on voittanut 7 mestaruutta ja jokaisen myötä pääpalkintona olleen ruohonleikkurin. Vaakaa vastaan vedetty naisten ennätystulos on useimmille miehillekin vain kaukainen haave - 152 kiloa. Rautakoura oli ensimmäisiä lajejamme: sahtimarkkinoilla kokeilimme 75-kiloisten metallisalkkujen kannattelua ja kun heti nousimme naisten ennätyslistalla kärkeen ohi Suomen silloisen vahvimman naisen, on salkkuja ja muita Rautakouraromuja tullut nosteltua useissa kisoissa vuosittain jo 17 vuoden ajan. Itse arvostan ehkä eniten yhdellä kädellä nostettua 150 kiloa, jossa vaikeusastetta kasvattaa se, että kädessä on yhtä aikaa kaksi salkunkahvaa. Maailmanennätys on yhä hallussa, vaikka mm. Euroopan vahvin nainen on lajia käynyt koettamassa. Otevoiman hallitseva maailmanmestari nostaa maastavetotangolla yhdellä kädellä 120 kiloa.

Jussi

Rautakourassa myös Jussi on noussut lajilegendojen joukkoon pitelemällä kahta salkkua kahdella kädellä ilmassa yli 2 minuuttia. Paras puhti jää toki metsään, kun päivän ”huhtoo” sahan kanssa. Kummisetä Matin tavoin Jussi on kova pyöräilijä ja muutaman kerran hän on ollut kokeilemassa vauhtiaan muiden ”Kasniemen poikain” kanssa Pirkan pyöräilyssä. Kylän ”pojat” pitävät vuosittain omia kisojaan vaihtelevin lajein, viimeksi Jussi kunnostautui crossfitissa. Moninkertainen kotikylän sprintttriathlonin mestari on sen verran käynyt voimamieskisoissakin,

Jussi hirrensyöksyn SM-kisoissa Vääkssä
(Jaana Tannerin kokoelmasta)

että hän on kaksinkertainen Suomen Vahvin viljelijä. Aniapellon markkinoilla ”Salosen veljekset” ovat useamman kerran antaneet hirrelle kyytiä. Hirrensyöksyssä Jussilla on pari pitäjänmestaruutta ja Padasjoen ennätys hallussaan.

Ympäristön lisäksi geenit tunnetusti vaikuttavat yksilön ominaisuuksiin. Perintötekijät osuivat meikäläisillä niin sanotusti ”kohilleen”, sillä sekä isä että äiti olivat kuuluisia voimistaan.

Asla-äiti

Asla nosteli nuorena maitonkkaa kuorma-auton lavalle ja lappoi lumilapiolla lukemattomia sorakuormia. Apumieheksi halukkaita ei meinannut löytyä, sillä Asla ensinnäkin mätti soraa miehiä sukkelammin eikä toisekseen huilannut ennen kuin kuorma oli täynnä, kun taas miehet olisivat ”halusti” pitäneet tupakinmittaisen tauon välillä. Legenda kertoo myös, että kerran, kun betonieste tukki auton reitin, Asla kävi siirtämässä sen auton edestä ja taas matka jatkui.

Isä-Kalle

Maatalon loppumattomissa töissä ennen koneistumista voimansa hankkinut Kalle vaihtoi metsätöissä ollessaan hevosta kesken päivän, mutta itseään hän ei säälinyt. Vielä nytkin tutut muistelevat, miten valtavia tukkeja hän jaksoi siirrellä. Pystykarsintatalkoissa hän teki unohtumattoman vaikutuksen huidellessaan oksia poikki rautakangella. Tieltä suistuneen auton hän nosti yksin ojasta, kun joukko nuoriamiehiä tuli pyytämään traktoria vetoavuksi. Jättimäisistä kourista oli hyötyä järjestysmiehen tehtävissä: ei tarvinnut kuin heristää nyrkkiä rettelöit-

sijän nenän edessä, niin enempikin maistissa ollut älysi ruveta käyttäytymään. Kouriaan hän käytti myös näytösluontoisesti vääntämällä kättä, kerrankin Kasiniemen baarissa bodarilomalainen ei millään meinannut hyväksyä häviötään pahaiselle maajussille. Mutta kuten isä-Kalle usein myös sanoi: ”Minkäs tuuli kivelle mahtaa, vähän sammalia pöllyttää”.

Asla sahtimarkkinoilla Rautakoura-osastolla tekemässä ikänaisten kärkitulosta (Jaana Tannerin kokoelmasta)

Rautakoura SM, jossa Kalle teki ikäsarjansa uuden ennätyksen (Jaana Tannerin kokoelmasta)